

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

CATULLUS

BÜTÜN ŞİİRLERİ

-VERONALI CATULLUS'UN KİTABI-

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

LATİNCE ASLINDAN ÇEVİRENLER:
ÇİĞDEM DÜRÜŞKEN - ERDAL ALOVA

TÜRKİYE BANKASI

Kültür Yayınları

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

II.
BASIM

Genel Yayın: 2178

Hümanizma ruhunun ilk anlayış ve duyuş merhalesi, insan varlığının en müşahhas şekilde ifadesi olan sanat eserlerinin benimsenmesiyle başlar. Sanat şubeleri içinde edebiyat, bu ifadenin zihin unsurları en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir milletin, diğer milletler edebiyatını kendi dilinde, daha doğrusu kendi idrakinde tekrar etmesi; zekâ ve anlama kudretini o eserler nispetinde artırması, canlandırması ve yeniden yaratmasıdır. İşte tercüme faaliyetini, biz, bu bakımdan ehemmiyetli ve medeniyet dâvamız için müessir bellemekteyiz. Zekâsının her cephesini bu türlü eserlerin her türlüüne tevcih edebilmiş milletlerde düşüncenin en silinmez vasıtası olan yazı ve onun mimarisi demek olan edebiyat, bütün kütlenin ruhuna kadar işliyen ve sinen bir tesire sahiptir. Bu tesirdeki fert ve cemiyet ittisali, zamanda ve mekânda bütün hudutları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi milletin kütüphanesi bu yönden zenginse o millet, medeniyet âleminde daha yüksek bir idrak seviyesinde demektir. Bu itibarla tercüme hareketini sistemli ve dikkatli bir surette idare etmek, Türk irfanının en önemli bir cephesini kuvvetlendirmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esirgemiyen Türk münevverlerine şükranla duyguluyum. Onların himmetleri ile beş sene içinde, hiç değilse, devlet eli ile yüz ciltlik, hususi teşebbüslerin gayreti ve gene devletin yardımı ile, onun dört beş misli fazla olmak üzere zengin bir tercüme kütüphanemiz olacaktır. Bilhassa Türk dilinin, bu emeklerden elde edeceği büyük faydayı düşünüp de şimdiden tercüme faaliyetine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiçbir Türk okuru için mümkün olamayacaktır.

23 Haziran 1941

Maarif Vekili

Hasan Âli Yücel

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

CATULLUS
BÜTÜN ŞİİRLERİ
-VERONALİ CATULLUS'UN KİTABI-

ÖZGÜN ADI
CATULLI VERONENSIS LIBER

LATİNCE ASLINDAN ÇEVİRENLER
ÇİĞDEM DÜRÜŞKEN - ERDAL ALOVA

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2011
Sertifika No: 40077

EDİTÖR
ALİ ALKAN İNAL

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
MÜGE KARALOM

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

I. BASIM, YKY YAYINLARI 1997, İSTANBUL
II. BASIM, KABALCI YAYINEVİ 2002, İSTANBUL

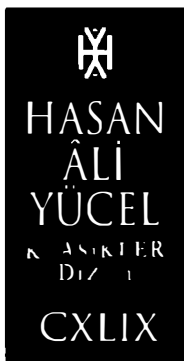
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI'NDA
I. BASIM, MART 2011, İSTANBUL (3. BASIM)
II. BASIM, OCAK 2020, İSTANBUL (4. BASIM)

ISBN 978-605-360-198-2 (KARTON KAPAKLI)

BASKI
UMUT KAĞITÇILIK SANAYİ VE TİCARET LTD. ŞTİ.
KERESTECİLER SİTESİ FATİH CADDESİ YÜKSEK SOKAK NO: 11/1 MERTER
GÜNGÖREN İSTANBUL
TEL: (0212) 637 04 11 FAKS: (0212) 637 37 03
SERTİFİKA NO: 45162

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında
gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla
çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, NO: 144/4 BEYOĞLU 34430 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Faks (0212) 252 39 95
www.iskulttur.com.tr
Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

CATULLUS
BÜTÜN ŞİİRLERİ
-VERONALİ CATULLUS'UN KİTABI-

LATİNCE ASLINDAN ÇEVİRENLER:
ÇİĞDEM DÜRÜŞKEN - ERDAL ALOVA

TÜRKİYE BANKASI
Kültür Yayınları

İçindekiler

SUNUŞ (<i>Catullus: Poeta Novus</i> - Çiğdem Dürüşken)	vii
VERONALI CATULLUS'UN KİTABI	1
ŞİİRLERDEN KALANLAR	139
ŞİİRLER İÇİN NOTLAR	141
KAYNAKÇA	177

Catullus: Poeta Novus

İskenderiye’de İÖ III. ve II. yüzyıllarda gelişen İskenderiye akımını¹ benimseyen Romalı şairler *poetae novi* (yeni şairler)² adını almıştır. Bu gruba üye şairlerden Catullus’un şiirleri İskenderiye şiir akımının genel özelliklerini taşıyan canlı

- ¹ İÖ y. 325-30 tarihleri arasında İskenderiye’de ortaya çıkan edebi bir akım: İÖ 323’te Büyük İskender’in ölümüyle birlikte İskenderiye kenti şairlerin ve edebiyatseverlerin ilgi odağı haline geldi ve Atina gibi bir kültür merkezi oldu. Yunanistan’daki siyasal değişim hareketleri ve site devletlerinin yıkılışı, şairlerin dikkatini siyasal alandan kişiye, kişinin ruh durumuna, sevgi ve aşka yöneltti. Yurt ve ulus sevgisi de yerini doğaya, toprağa duyulan sevgi unsuruna bıraktı. Bunun yanında bilimsel konulara ve dille ilgili çalışmalara ilgi arttı ve şairler Yunan dilini ayrıntılarıyla incelemeye ve oldukça ince bir teknikle işlemeye çaba gösterdiler. Geleneksel, alışlagelmiş şiir ölçüleri başka başka konular için kullanılırken, yepyeni denemeler de yapıldı ve Yunan söylencebilimini konu alan şiirler yazıldı. Bu akımın genel özelliği lirik, epyllion, epigram ve drama türünde yazılan şiirlerdi.
- ² Geleneğe bağlı şairlerin İÖ I. yüzyılda İskenderiye akımının etkisi altına giren Latin şairlerine takıtkları bir ad (Cicero, *Orator*, 61; *Ad Atticum*, 7, 2, 1). Roma, İskenderiye şiirini Yunan şiiri doruk noktasında yken tanıdı ve taklit etti. Bu akımın Yunan’ın siyasal durumuna bağlı olarak ortaya çıkması ve gelişmesine benzer biçimde, Roma’da da İÖ I. yüzyılda yaşanan siyasal ve sosyal kargaşalar, şairlerin kişinin ruh durumunu, sevgiyi konu olarak almasına neden oldu. Eleştiri niteliği taşıyan uzun şiirler de bu dönemde yazıldı. Genç şairleri etrafına toplayan Valerius Cato’nun edebiyat topluluğu İskenderiye akımının yayılmasında önemli bir rol üstlendi. Bu şairlerin en tanınmışları G. L. Calvus Macer, G. Helvius Cinna, Q. Cornificius, F. Bibaculus ve Tigidas’tı. Catullus da Cato’nun çevresindeki şairlerin yanında yer almıştı.

belgelerdir. İÖ 87 yılında Verona'da, zengin bir senatör ya da atlı sınıfına ait bir aileden doğan şair, İÖ 54'te, Caesar'ın Britannia'yı ikinci istilası döneminde, 33 yaşındayken öldü.

Catullus'un nasıl ve hangi amaçla Roma'ya geldiği kesin olarak bilinmemektedir; bilinen tek şey, Sirmio ile Tibur'daki villalarına ve Verona'ya gidiş gelişleri dışında, İÖ 61 yılından sonra yaşamını Roma'da ve onun kargaşası içinde sürdürmüş olduğudur. Doğum yeri olan Verona şehrinin bulunduğu Gallia Cisalpina, Catullus'un zamanında önemli bir edebiyat merkeziydi. Dostu Cornelius Nepos, yergi yazarı Bibaculus, daha sonraları Vergilius, Civijs, Cornelius Gallus ve Aemilius Macer bu eyalette yetişen önemli edebiyatçılardı.

Roma'ya geldiğinde aralarına katıldığı, sosyal ve siyasal açıdan köşe başlarını tutan kültürlü kişilerin arasında, Catullus, kendini tümüyle şiir yazmaya verdi ve Roma'nın siyasal kargaşasına, şiirlerindeki yergiler dışında, resmi anlamda katılmadı. O yıllarda ilk triumvirlerin³ hüküm sürdüğü Roma'da, cumhuriyet rejimine ve cumhuriyetçilere gönülden bağlı olan şair, Caesar'a, Mamurra'ya, Piso'ya ve diğerlerine cüretkâr saldırılarda bulundu. Üstelik Caesar, babasının yakın ilişkide bulunduğu bir kişiydi. Ancak daha sonraki şiirlerinde (11.10; 29; 57.2; 93.1) Caesar'a saldırılarından vazgeçtiği ve saldırılarından dolayı üzüntü duyduğu görülmektedir.

Catullus'un şiirleri, insan ve toplum yaşamının minyatür bir resmidir. İnsan ruhunun en silik, en yakalanamaz, en uç gizleri, aşk ve nefret gibi birbirine karşıt, ancak birbirinin içinden çıkan duygu karmaşaları, delidolu gençlik yılları, tutkular, kardeş ölümünden duyulan onmaz acı, Roma'nın kültürel kesiminin sosyal yaşantısı, düğünler, dostlar, aile içi ilişkiler, atışmalar, seilmeyen kişilere yergiler, şair olmadığı halde şairmiş gibi eser üretenlere ya da iyi bir orator olmadığı halde söylevler yazanlara iğnelemeler şiirlerinin özünü oluşturur.

3 Triumvirlik: Roma'da üç kişilik yönetim biçimi.

Catullus'un şiirlerinden öğrendiğimiz yaşamının üç önemli dönüm noktası vardır: Lesbia'ya olan amansız sevdası, çok iyi geçindiği anlaşılan ağabeyinin ani ölümü, Asia Minor (Küçük Asya) şehirlerini ziyareti ve dolayısıyla Eski Yunan kültürüyle yakın teması.

Latincenin *basium* (öpücük) terimini kazanmasına Catullus'un Lesbia'ya olan sonsuz sevgisi neden olmuştur (5 ve 7. şiirler).⁴ Bu terim onun 5. şiirinde ölümsüzleşmiştir. "Lesbia", İÖ 79 yılının konsülü (*consul*) olan Claudius Pulcher'in kızı olan Clodia'ya Catullus tarafından verilen takma addır. Şair sevgilisini Yunanlı lirik şair Lesboslu Sappho ile kıyasladığı için ona Lesbia adıyla seslenmeyi uygun görmüştür. Toplumun ahlak kurallarına pek uymadan, kendince iyi yaşamasını bilen, güzel ve yetenekli bir kadın olarak betimlenen Lesbia, İÖ 62 yılında zengin bir devlet adamı olan Q. Metellus Celer ile evlenmiş, kocası İÖ 59 yılında ölünce iyice başıboş kalmıştır. Gerek "gens Clodia" diye bilinen soylu bir soydan gelmesi, gerek kocasının görevi nedeniyle Roma'nın kültürlü insanlardan oluşan yüksek tabakasıyla sıkı ilişkiler içinde bulunmuştur. Şiire düşkün, zeki ve çok iyi dans eden bir kadındır ve birçoklarını olduğu gibi Catullus'u da sevgi ağına düşürmüş, aşkıyla onu "iliklerine kadar yakmış, kül etmiştir". Ancak tek kişiye bağlı, sadakat dolu bir kadın olması olanaksızdır, ateşli ruhuna aykırıdır. Catullus'la birlikteyken başka başka erkeklerle, hatta şairin arkadaşı, genç devlet adamı Caelius Rufus'la da gönlünü eğlendirmesi şaire sonsuz acılar yaşatmış ve bir zamanlar "tanrılar katında" (51) gördüğü sevgilisinden nefret etmeye başlamıştır. Catullus'un mantığı bir an önce bu kadından kurtulmasını emrederken, duyguları sevdiği kadının hep yanında olmasını ister (8, 75, 85). Sonunda dünyanın bir ucuna kaçıp tümüyle ondan ayrılmak istediğini hüznünlü bir dille itiraf eder (9). Catullus'un

4 G. Highet (1957), s. 31.

dizelerinde bu sevgiyi, bu nefreti ve bu ikilemi hissetmek işten bile değildir.

Catullus ağabeyini çok genç yaşında yitirdi. Bu olay onun kısa, tutkulu yaşamının en üzücü olaylarından biri oldu. Öyle ki bu olay sonrasında Catullus aniden yaşlandı. Troia yakınlarında gömülen ağabeyi için belki de en acı şiirini yazdı (101; ayrıca bkz. 65). Bu acı yaşandığı sırada babası hayattaydı, ancak Catullus o yokmuş gibi davranmış, bu acıyı sadece kendisi üstlenmiş gibi göstermiştir. Bu sancılı dönemde, Catullus, ağabeyinin sürdürdüğü yönetimsel ve siyasal bir görevi tamamlamak üzere Roma'dan Verona'ya çağırılmıştır. Doğduğu topraklarda belki de ilk kez bu kadar yalnız ve mutsuz geçirdiği bu günlerde kendini Kallimakhos ve Sappho gibi güçlü şairlerin şiirlerine dalarak ve onlara benzer konularda şiirler yazarak avutmaya çalışmıştır.

İÖ 57 yılında, 30 yaşındayken, cana yakın ve samimi bir grupla birlikte Asia Minor'un kuzeybatı eyaleti olan Bithynia'ya seyahat etti. Bu topluluk, bu eyalete *praetor* (vali) olarak atanan Memmius'un maiyetiydi. Catullus yaşamında ilk kez aşkını dile getirmekten başka bir şey yapmış ve Roma'yı, dolayısıyla Lesbia'yı terk ederek bir yıllığına uzaklara gitmişti. Bu geziye eyalet yönetimiyle ilgili bilgiler edinmek ve biraz para kazanmak amacıyla katılmıştı. Etrafındaki kişiler kendisinden daha az duyarlı ve zeki olmalarına rağmen siyasal yaşamda her biri önemli yerlere gelmişti. Memmius ise para düşkünü, benmerkezci bir adamdı. Lucretius'un *De Rerum Natura* (*Nesnelerin Özüne İlişkin*)⁵ adlı şiirini adadığı ve kendisini para ve mevki tutkularından arındırıp Epikuros felsefesinin "azla yetinme" ilkesini aşılammaya davet ettiği Memmius ıslah olacak gibi değildi. Catullus onun, maiyetindeki adamlarından daha fazlasını götürdüğünden yakınır durur. Şairin kendisinin bu geziden ne tür yönetimsel bilgi edindiği

5 Bu şiir, Yunan'ın atomcu görüşünün Latin diliyle Latin düşüncesine aktarımını sağlayan önemli bir yapıttır.

bilinmez; bilinen tek şey, kendisini Asia Minor'un tarihsel açıdan zengin ve doğa harikası Yunan şehirlerine ve Yunan adalarına götürecektir küçük bir tekne aldığı ve Roma'ya yine parasız döndüğüdür. 13. yüzyılda Verona'daki evinde bulunan bir tek elyazmasından⁶ şiirleri hakkında bilgi edindiğimiz Catullus, birinci şiirinde kendisinin belirttiği gibi, bu yapıtını biyografi yazarı olan dostu Cornelius Nepos'a adamıştır. Uzunlukları 2 ile 408 dize arasında değişen 116 şiir kullanılan ölçülere göre üç bölüme ayrılır:

1. 1-60 arası: Lirik vezinli şiirler. Bunlar, Lesbia'ya yazılanlar çoğunlukta olmak üzere farklı konular içeren kısa ve sade şiirlerdir. İçlerinde en canlıları, sevgilisinin serçesinin ölümüne ilişkin yazdığı 3. şiir, teknesine ve villası Sirmio'ya ilişkin olan 4 ve 7. şiirleri, Bithynia'ya giderken yazdığı ve Diana'ya adadığı bir *hymnos* (ilahi) olan 34. şiir ve arkadaşı Veranius'u karşılamasına ilişkin 9. şiirdir.

2. 61-64 arası: Diğer şiirlere göre oldukça uzun ve sanat açısından oldukça üstün nitelikteki şiirlerdir. İskenderiye şiir akımının etkisinin en iyi biçimde hissedildiği bu şiirler arasında özellikle 61 ve 62. şiirler dikkat çekicidir. Birer *epithalamium* (düğün şiiri) olan bu şiirlerde Catullus'un vezin ve içerik açısından Yunan şiirlerinden esinlendiği görülmektedir. 61. şiir, Roma dininin özelliklerinin ve ulusal bilinç temasının işlendiği ve Catullus'un dostları Manlius ile Iunia'nın evlilik törenini konu alan bir Latin *epithalamium*'dur. Sappho'dan etkilenerek

6 Catullus'un elyazmaları:

1. V (Veronensis): Verona'da bulunan bu elyazması kaybolmuştur.
2. O (Codex Oxoniensis veya Canonicianus): Oxford, XIV. yy.
3. X olarak sembolize edilen bir elyazması kaybolmuştur.
4. G (Codex Sangermanensis): Bu elyazması X'ten türemiştir. Paris, 1375.
5. R veya R (Codex Vaticanus Ottobonianus): XIV. yy sonları.
6. D (Codex Datanus): Berlin, 1463.
7. M (Codex Venetus Marcianus): XV. yy başları.
8. Sadece 62. şiirin yer aldığı, Paris'teki Ulusal Kütüphane'de bulunan Codex Thuaneus. Ayrıca Codex O, G ve R'den türemiş ve XV. ve XVI. yy başlarında yazılmış sayısız elyazması bulunmaktadır.

yazdığı 62. şiirde, Catullus kendi zihninde yarattığı bir düğünden söz etmektedir. Bunların yanında 64. şiir de bir evlilik öyküsünü içerir. Catullus, bu şiirinde Peleus ile Thetis'in evlenme törenini konu alır ve bu arada kendi mutsuz aşkının bir yansıması olarak, Theseus ile Ariadne'nin mutsuz sonla noktalanmış aşklarına da özellikle yer verir. Bu şiir İskenderiye şairlerinin çok kullandığı *epillion* (minyatür epik) türünde yazılmıştır. Konuları açısından oldukça ilginç olan ve canlı bir anlatımla sunulan diğer uzun şiirlerinden en önemlisi ise Cybele'nin (Yunanca: Kybele) rahibi Attis'in kendini tanrıçaya adama töreninin sahnelendiği 63. şiiridir. Bu şiir *galliambus* vezniyle yazılmış bir *hymnos*'tur.

3. 65-116 arası: *Elegia* (Yunanca: *elegeia*) vezniyle yazılan ve değişik konular içeren şiirler. Çeşitli uzunlukta olan bu şiirler kimi zaman ünlü İskenderiye şairi Kallimakhos'un *Berenikes Plokamos* (*Berenike'nin Perçemi*) adlı şiirinin Latinceye çevirisi olan 66. şiir gibi uzun, kimi zaman da iki dize gibi çok kısa yazılmış ve epigram⁷ niteliği taşıyan şiirlerdir. İçlerinde en iyileri, orator ve şair Calvus'a eşi Quintilia'nın ölümü üzerine yazdığı 15. şiir ve kardeşinin mezarına yaptığı ziyareti konu alan 16. şiirdir.

Catullus'un şiirlerinde eşcinsel konuların da sıkça kullanıldığı dikkat çeker. Yunan şiirinin klasik ve Helenistik döneminde oldukça yaygın olarak kullanılan bu tema Catullus'un yapıtında fazlasıyla etkin olmuştur. Catullus ve eşcinsellik konulu şiir yazan başka Romalı şairler, bu konuları kızlara olduğu kadar oğlanlara da aşk şiirleri yazan Kallimakhos, Asklepiades, Dioskorides ve Meleagros gibi Yunan şiirini en yüksek biçimine ulaştıran şairlerde tanıdılar ve onları taklit ettiler. Bazı yorumcular Catullus'un sadece Lesbia'nın öpü-

7 Yunancada "yazıt" anlamına gelen *epigramma*, mezartaşı yazıları ve bir kimseye yapılan ithaf yazılarıdır. İÖ 556-448 yılları arasında yaşayan Keoslu Simonides'in öncüsü olduğu bu edebi tür, İskenderiye şairlerinin elinde yeni biçimler kazanmış ve değişik konularda kullanılmıştır.
Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

cüğüyle yetinmediğini, genç oğlanları öpmekten de zevk aldığını, üstelik bu öpücüklerin de yaşamını altüst eden kadına verdiklerinden daha az tatlı olmadığını belirtir.⁸ Bazıları ise, Catullus'un "balıdan tatlı gözlerini doyasıya öptüğü" Iuventus adlı genç oğlanın düş ürünü olduğunu vurgulamıştır. İkinci görüşü paylaşanlara göre İskenderiye şiirinin ana konusu genç oğlanlara duyulan aşktır ve Catullus İskenderiye şairlerinin en önemli Romalı ardılı olduğuna göre hayali bir sevgilisinin olması doğaldır.⁹ Bütün bu görüşlere karşın, gerçek olan, Catullus'un şiirlerinde gerçekte hayalin ayrımını yapmanın o kadar kolay olmadığı ve şairin Iuventus'a sekiz şiir (15, 16, 21, 23, 24, 48, 81, 99) yazmış olduğudur.

Alexandrian, *Erotik Edebiyat Tarihi* adlı eserinde, Catullus'u Roma'nın yetiştirdiği ilk erotik şair olarak niteler.¹⁰ Lesbia'ya olan nefretini kusarken, arkadaşı olduğu halde sevgilisini elinden alan Rufus'a küfrederken, yine Lesbia'nın sevgilisi olan Egnatius'un bembeyaz dişlerini sidiğiyle parlattığını anlatırken, Gellius'u oğlancı olmakla suçlarken ya da Caesar'ın adamı Mamurra'yı *mentula*'ya (erkeklik organı) benzetirken, şairin müstehcen bir dili son derece rahat kullandığı gözlemlenir.

Çeviride İzlenen Yöntem Üzerine

Kaynak dilden özgün dile yapılan şiir çevirilerinde yaşanan güçlük bütün çevirmenlerce bilinir. Ancak bu zorluğa Catullus'un çevrilemezliği eklenince durum iyice karmaşılaşır. Bu şiirleri İngilizceye çevirmeyi deneyen eski üstatların şu yaklaşımlarına katılmamak elde değil: "Catullus, kendisini anlamaya yeltenen uzmanları endişeye sevk eder." (Highet,

⁸ E. Cantarella (1988), s. 158.

⁹ A.g.y., s. 158.

¹⁰ Alexandrian, s. 24-25.

s. 18) Catullus'un şiirlerindeki heyecanı aynı biçimde aktarmak olanaksız. "Her şiirin gerçek, yegâne ve yazarın herhangi bir düşüncesine uygun ya da tıpatıp aynı anlamı olduğunu ileri sürmek şiirin doğasına aykırı olan, hatta ölümcül olabilecek bir yanılgıdır..." (*Charmes ou poèmes'in* [Büyüler ya da Şiirler] *Yorumları*, 1923, s. 69.) diyen Paul Valery'nin bu samimi itirafına kulak vererek, Catullus'un büyüsunü olabildiği kadarıyla Türkçede, Türk dilinin kendine özgü havasında yaşatmaya çalıştık. Bunun için, yeri geldikçe, Latincesine aykırı düşmeyecek biçimde, şiirde olması gerektiğini düşündüğümüz belli bir serbestliği benimsedik.

Bu çeviride benim kaynak dilden düzyazı biçiminde çevirdiğim dizeler, şair Erdal Alover tarafından serbest biçimde şiirleştirilmiştir. Catullus'un rakipleri için hiç çekinmeden kullandığı sövgü sözcükleri için olabildiğince eşanlamli sözcükler seçilmeye çalışılmıştır. Şiirlerde geçen özel yer ve ulus adlarında Latince yazılışlar temel alınmış, ancak çeviride şiirin akışını ve ses uyumunu bozacağını düşündüğümüz adlar, Türkçe kullanımlarına ya da Türkçede kabul gören söylenişlerine uygun biçimde yazılmıştır (örn. Hyrcani = Hyrcanlar; Britanni = Britannialılar, Tessalia = Tesalya; Alexandria = İskenderiye; Athenae = Atina; Phrygia = Frigya vb.). Ayrıca, şiirlerin anlaşılmasında anahtar niteliği taşıyan özel adlar ve olaylar ile Catullus tarafından özel olarak kullanılan sözcükler ya da kısa cümleler "Şiirler İçin Notlar" bölümünde açıklanmıştır.

Çiğdem Dürüşken, 1997

VERONALI CATULLUS'UN KİTABI

1

Kime armağan edeyim bu sevimli, yeni kitapçığı
kuru süngertaşıyla henüz parlatılmış?
Sana, Cornelius: çünkü sen, benim beş para etmez
sözlerimin bir değeri olduğunu düşünürdün,
İtalyanlar arasında bir tek sen,
tanıktır ki Iuppiter, bütün çağları
bilgi ve emek ürünü üç ciltte anlatmaya kalkıştığında.
Bu yüzden senin olsun bu kitapçık,
neyse ve nasılsa, ey koruyucu bakirem,
dilerim yüzyıldan uzun yaşasın!

2

Serçe, sevdiğim kızın eğlencesi,
onunla oynamaya, göğsünde tutmaya,
parmağının ucunu gagalatmaya,
keskin ısırışlarını kışkırtmaya alışıktır,
göz alıcı güzelim, ne zaman sevinçle şakalaşmak istese
kederini dindirebilmek için –
eminim, o an ateşli tutkusu yatıştır:
Ah keşke, sevgilim gibi ben de seninle oynayabilsem,
yüreğimin karakaygısını bir dindirebilsem!

2a

.....

Altın elmanın büyülediği söylenen kız kadar
bana da hoş gelir,
uzun zamandır bağlı duran kemerini çözmesi.

3

Yas tutun ey Venus'lar, ey Cupido'lar
zarafete gönöl veren herkes!

Öldü sevgilimin serçesi,
serçesi, sevgilimin eğlencesi,
gözünden çok sevdiği:
bal tatlısıydı çünkü, tanırdı hanımını
kız çocuğu nasıl tanırса annesini,
bir saniye ayrılmazdı kucağından,
oraya buraya sıçrar dururdu
cıvıldaşıp biricik hanımına.

Gidiyor şimdi karanlık bir yoldan
kimsenin geri döndüğünün görülmediği yere.
Lanet size, ey Orcus'un kötü karanlıkları:
siz ki yiyip bitirirsiniz güzellikleri,
güzeller güzeli serçemi benden alıp götürdünüz.
Ah, zalim kader! Ah, zavallı serçecik!
Senin yüzünden hep, şişmiş gözleri
sevgilimin, ağlamaktan kan çanağı.

Gördüğünüz o tekne dostlar,
 gemilerin en hızlısı olduğunu,
 ister kürekle uçmak istesin, ister yelkenle
 suyun üstünde giden hiçbir teknenin
 kendisini asla geçemediğini söylüyor.
 Yadsır hızını reddetmesini, gözdağı veren
 Adriyatik kıyısının, Kyklad adalarının
 Ünlü Rodos'un, korku saçan Trakya'nın,
 Yaban Propontis'in, Pontus koyunun,
 eskiden daha yelkenli olmadığı demlerde
 gür yapraklı bir orman olduğu koyun: ki Cythorus'un doruğunda
 hisşirdayan yapraklarla sık sık ıslık çalmıştı.

Pontus Amastris'inde, şimşir ağaçlı Cythorus'ta,
 bütün bunların yaşandığını ve senin de
 çok iyi bildiğini söylüyor bu tekne,
 en başından beri doruklarında dikildiğini,
 eteklerinde küreklerini suya daldırdığını
 ve bunca azgın denizler arasında, ta oradan
 sahibini taşıdığını, ister yatırsın
 rüzgâr bir sağa bir sola, isterse
 birden uygunca essin Iuppiter iki yandan;
 hiçbir adak adamadığını kıyı tanrılarına
 bu berrak göle gelinceye değin ücra denizlerden.–

Ama yıllar var bunlar olalı: şimdi yaşlanıyor
 sessiz bir köşede, sana adıyor kendini
 Ey Castor, ey ikiz kardeşi onun.

5

Yaşayalım Lesbia'm, sevişelim
kulak asmadan
huysuz ihtiyarların dedikodularına!
Batabilir güneşler, yeniden doğabilir:
bir sönmeyegörsün kısa ışığı hayatımızın,
kala kala uyunacak sonsuz bir gece kalır.
Bin öpücük ver bana, sonra yüz,
sonra bin daha, sonra bir yüz,
hiç durmadan bin öpücük daha ver,
ardından bir yüz daha,
sonra, binlerce öpücük olunca,
öyle karışsın ki hepsi hesabı şaşıralım
kem gözlerin değmesin diye nazarı
öpüşlerimizin bu kadar çok olduğunu öğrenince.

6

Sevgililerini, vahşi ve kaba olmadıkça,
anlatmak isterdin Flavius, Catullus'a,
susmak nedir bilmezdin.
İşe bak, şimdi de ateşli
bir yosmaya âşıksın, ama söylemeye utanıyorsun.
Ayrı düştüğün tek gece olmuyormuş sevdiğinden
ne kadar sussam boş, yatağın haykırıyor:
buram buram çiçek çelenkleri ve Syria zeytini kokarak
tam da eşit bozulmuş yastığının orası burası,
sallanıyor yatağın gıcırdaya gıcırdaya bir gidip bir gelmekten.
Rezaletlerin hiç bitmez ki, ne kadar sussan boş.
Neden mi? Bu aptallıkların birini bile etmesen
böyle işret içre mahvedip yaymazsın böğürlerini.
Öyleyse, söyle bana iyi kötü nen varsa,
göklere çıkarmak istiyorum çünkü
seni ve aşkını neşeli dizelerimle.

7

Soruyorsun kaç öpücüğün senin
bana yeter de artar, diye Lesbia.
Boğucu Iuppiter tapınağıyla
yaşlı Battus'un kutsal mezarı arasında
kükürtlü Cyrene'de ne kadar Libya kumu varsa,
gece sustuğunda binlerce yıldız
nasıl görürse çalıntı aşklarını insanların:
seni onca öpüşe boğmak
yeter de artar bile divane Catullus'cuğuna,
kem gözler sayamasın diye onları
şom ağızlar büyüleyemesin.

Aptallık etmeyi bırak, zavallı Catullus,
yitip gideni yitip gitmiş say.
Bir zamanlar senin için ışıldardı parlak güneşler,
giderken götürdüğü yere koşar adım
hiçbir sevgilinin sevimleyeceği kadar
sevdiğim sevgilimin!
Ne oyunlar olurdu orada o zaman,
sen isterdin, sevgilin de istemem demezdi,
bu gerçek, senin için ışıldardı parlak güneşler.
Artık istemiyor sevgilin: sen de isteme, zavallı, isteme,
gitme gidenin ardından, düşürme kendini,
dikine dur, diren direnciyle aklın.
Hoşça kal, sevgili. Catullus direniyor,
ne arar artık seni, ne sorar, gönlün olmadan.
Ama sen üzüleceksin aramayınca:
yazıklar olsun, hain! Nedir yaşayacağın bundan sonra?
Kim gelecek artık sana? Kime güzel görüneceksin?
Kimi seveceksin şimdi? Kime, seninim, diyeceksin?
Kimi öpecek, kimin dudaklarını ısıracaksın?
Sen sen ol Catullus, dönme kararından.

9

Bütün dostlarıma
binlercesine değişmediğim Veranius,
geldin mi evine, ev tanrılarına
uyumlu kardeşlerine, yaşlı anana?
Geldin. Ah, ne güzel haber!
Sağ salım göreceğim demek seni,
her zamanki gibi, Iberialıların yurdunu,
yaptıklarını ve halkını anlatırken seni dinleyeceğim
ve seni kendime çekip boynundan
tatlı ağzını, gözlerini öpeceğim.
Var mı benden neşelisi, daha mutlusu,
bütün mutlu insanlar içinde?

Varus benim aylak aylak dolaştığımı görünce
 forum'dan alıp sevgilisinin evine götürmüştü,
 daha ilk bakışta bana küçük bir fahişe gibi gelmişti,
 gerçekte ne kaba, ne de iticiydi.
 Oraya gidince kendimizi çeşitli konuşmaların
 içinde bulduk, Bithynia'da şimdilerde ne olup bitmekte
 bu eyalette durum ne merkezde
 orada biraz para kazanıp kazanmadığım gibi.
 Gerçek neyse onu söyledim, ne yerli halkın ne praetor'ların
 ne de yanlarındaki adamların hiçbir şeye sahip olamadığını,
 kimsenin neden daha yüklü bir sermayeyle geri dönemediğini
 özellikle, yanındakilere hiç değer vermeyen
 canavar ruhlu bir praetor'a sahip olanların.
 "Ancak, hiç kuşkusuz, yine de," dediler, "oraya
 özgü olduğu söylenen bir şeye sahip oldun,
 örneğin tahtirevan taşıyan adamlar." Ben
 kıza kendimi daha şanslı göstermek için,
 "yok," dedim, "işim öyle kötü gitmedi,
 şansıma kötü bir eyalet düştüğünden,
 en çok sekiz tane sırtı sağlam adama sahip olabildim."
 (Oysa ne orada ne burada kimim kimsem yoktu
 eski bir sedirin kırık ayağını
 boynuyla destekleyip yükseltebilsin.)

Kız, hafifmeşrepliğine yakışır bir tavırla
“Catullus’cuğum,” dedi, “şunları bana
biraz ödünç veriver, çünkü şu sıralarda Serapis
tapınağına taşınmak istiyorum da.” “Dur bakalım,” dedim kıza
“demin sahip olduğumu söylediğim adamlar var ya,
dikkatimden kaçtı: dostum, Gaius Cinna,
satın aldı kendisine onları.
Aslında, ha onun ha benim ne fark eder?
Kendime satın almışım gibi iyi kullanıyorum.
Ama sen tatsız tuzsuz can sıkıcı kadının birisin,
senin yanında insanın dili bile sürçemiyor.”

11

Furius ve Aurelius, Catullus'un yoldaşları,
ister, kıyısı uzakta yankılanan
Doğu dalgalarının dövdüğü, dünyanın
bir ucundaki Indialılara,

İsterse, Hyrcanlara ya da rahatına düşkün Araplara
ya da Sagalara, okçu Parthlara,
isterse yedi kollu Nil'in
boyadığı denizlere,

İsterse, aşıp yüce Alpleri ilerlesin
bıraktığı anıtları görmek için ulu Caesar'ın,
ve Gallia Rhen'ine, heybetli,
çok uzaktaki Britannialılara,

İstekleri ne olursa olsun göktekilerin,
benimle gelmeyi göze alan dostlar,
küçük bir haber iletin sevgilime,
iyi bir haber olmasın bu:

Yaşasın âşıklarıyla, sağlıklı kalsın,
üç yüzünü birden kucakladığı, yürekten
sevmeden hiçbirini, ama bir daha,
bir daha kasıklarını parçalayıp topunun;

sevgi beklemesin eskisi gibi benden,
öldürdü sevgimi onun suçları, tıpkı
bir çiçek gibi çayırın yanında biten
sabanın biçip geçtiği.

12

Sol elini iyi kullanmıyorsun
 Asinius Marrucinus: gülüp şarap içerken,
 dalgınların mendillerini yürütüyorsun.
 Sersem! Bunun eğlenceli bir şey olduğunu mu sanıyorsun?
 Yanılıyorsun, nasıl pis bir iş, nasıl çirkin.
 Bana inanmıyorsan, bari Pollio'ya,
 kardeşine inan, senin hırsızlığını örtbas etmek için
 bir talentumu gözden çıkardı: çünkü nükteleriyle,
 zekice sohbetleriyle mükemmel bir çocuk o.
 Bu yüzden, ya yüzlerce on bir heceli taşlama
 bekle benden ya da geri yolla mendilimi.
 Kaç para ettiği umurumda değil,
 ama bir dostumdan yadigâr bana.
 O Saetabis mendilleri ki ta Hiberia'dan
 Fabullus ve Veranius yollamıştı
 armağan olarak bana: dostluk borcu onları sevmem
 nasıl boynumun borcuysa Veranius'cuğumla
 Fabullus'cuğumu sevmek.

13

Tanrıların izniyle, birkaç gün içinde
iyi bir yemek yiyeceksin, Fabullus'cuğum benim evde,
gelirken leziz ve bol bir yemek getirmen koşuluyla
akça pakça bir kız, şarap, nükte
ve de her tür kahkahayı almadan gelme.
Bunlarla gelirsen, sevimli dostum,
iyi bir yemek yersin: çünkü Catullus'cuğunun
küçük kesesi örümcek ağı bağlamış.
Ama buna karşılık tertemiz sevgimi alacaksın,
belki daha tatlı, daha zarif bir şeyi:
sevgilime Venus'lardan Cupido'lardan armağan,
bir koku vereceğim ki sana
kokladığın an yalvaracaksın tanrılara,
Fabullus, tepeden tırnağa burun yapsınlar diye seni!

14

Seni gözümden çok sevmeseydim,
 baldan tatlı Calvus'cuğum, senden nefret ederdim
 o armağan yüzünden, Vatinius'tan nefret ettiğim gibi:
 ne ettim, ne dedim ki ben sana
 bir sürü şairle beni harcayıp duruyorsun?
 Sana bunca günahkârın bu büyük yığını yollayan o adama
 tanrılar da bütün belalarını göndersin.
 Düşündüğüm gibi, bu yeni armağanı
 sana öğretmen Sulla yolladıysa,
 bence sakıncası yok, iyi ve mutlu olurum,
 çabaların boşa çıkmadı diye.
 Ulu tanrılar, ne korkunç, ne uğursuz kitapçık!
 Açıkçası, Catullus'cuğuna, ertesi gün
 ölsün diye yolladın onu sen
 günlerin en hayırlısı Saturnalia'da!

Yok, yok, bu böyle gitmez, seni yalancı:
 gün ağarınca doğru kitapçı raflarına koşacak
 Caesius'ları, Aquinus'ları, Suffenus'u
 ve bütün öbür uyuşturucuları toplayacağım
 ve sana yollayacağım beddualarımla armağanını.

Bu arada, siz de tıptış tıptış gidin buradan
 yüzyılımızın can sıkıntıları, uğursuz şairler,
 lanetli ayaklarınızla dosdoğru geldiğiniz yere!

14a

Kazara okuyucusu olursanız
benim saçma dizelerimin, endişeye kapılmazsanız
bana ellerinizi uzatmaktan

15

Sana kendimi ve aşkımı teslim ediyorum
Aurelius: bana bir iyilik et, ama göstermeden,
nasıl, tüm benliğimle tertemiz olmasını özlediğin bir şey istersen,
benim oğlanımı da öyle namusunla koru,
halktan koru demiyorum (ne korkayım
onlardan, caddede koşuşturup duran,
aklı fikri işinde olan insanlardan),
ama senden korkarım, senin kamışından
iyi kötü demeden bütün oğlanlara saldıran,
istediğin yerde, istediğin gibi uyar onu
istediğin kadar, kalktığı zaman dışarda:
ama, dediğim gibi, dokunma oğlanıma.
Kötü duygular, tutkulu bir çılgınlık
seni günahkârca böyle bir suça iterse,
bizimkilerin dolaplarıyla kafan bozulunca,
o zaman, vay sen zavallının kem talihine,
herkesin gözü önünde ayaklarından sürüyüp
o hızla nasıl dalar sana turplarla kefaller!

16

Düzeceğim sizi, tecavüz edeceğim,
düzülmüş Aurelius, ibne Furius,
size kalsa bende namus hak getire,
elbet namuslu olmak yakışır bir şaire,
alçakgönüllü dizelerinse buna ihtiyacı yoktur
sonunda hepsinin bir nüktesi, çekiciliği vardır;
şehvet uyandırsalar, pek namuslu olmasalar da,
üstelik şiddetli arzu uyandıranı da uyarabilirler,
çocuklara değil sözüm, o sakallılara,
kaskatı kesilmiş kamışlarını oynatamayanlara.
Siz, binlerce öpücüğümü benim
okuduğunuz için mi beni erkek müsveddesi sanıyorsunuz?
Düzeceğim sizi, tecavüz edeceğim.

Ah, Colonia, uzun köprüde bayram kutlamak istersin,
 hazırsın hoplayıp zıplamaya, ama korkuyorsun
 eprimiş desteklerle ayakta duran köprücüğün ayakları
 çöker de bataklığın dibini boylarsın diye;
 söyle iyi bir köprün olsun, istediğin gibi,
 Mars rahiplerinin ayin yapabilecekleri,
 bana bu armağanı sun Colonia, gülmekten öleyim:
 dilerim, köpründen senin, bir hemşehrim
 tepetaklak uçar, baştan aşağı çamurun içine,
 bütün gölün, o kokuşmuş bataklığın
 en kurşuni, en derin çukuruna.
 Ahmak bu herif, iki yaşında bir çocuk kadar akıllı yok
 babasının kucağında sallanarak uyuyan.
 Çiçeği burnunda bir kızla evlenmiş
 (bir kız ki minik bir oğlaktan daha şirin,
 daha çok korunması gerek kapkara üzümlerden),
 kız istediği gibi oynasın, hiç aldırıyor
 yerinden kalkmıyor bile, Liguria baltasıyla
 hendeğe devrilmiş bir kızılağaç gibi,
 eşi bulunmaz sanki, her şeye duyarsız,
 böyle işte, bir şey görmeyen,
 bir şey duymayan benim sersem adamım,
 kendisi kim, var mı, yok mu, bunu da bilmez,
 şimdi köprüden tepetaklak göndermek istiyorum onu,
 belki şu şapşal uyuşukluğundan bir an uyanır,
 tınmayan aklını bırakır oracıkta pis çamura,
 katırlar nasıl bırakırsa nallarını yapışkan balçıkta.

18-20

[Bu şiirler günümüze ulaşmamıştır.]

21

Aurelius, sen açların babası,
yalnız bugün değil, geçmişte nice açlık çekmişlerin,
şimdiki açların ve gelecek yıllarda açlık çekecek olanların,
aklın fikrin sevgilimi becermek.
Gizlisi saklısı yok: onunla yarenlik ediyor, şakalaşıyorsun,
eteğine yapışıp etmediğini bırakmıyorsun.
Boş bütün bunlar, bana tuzak kuracak olursan
ilk dokunan ben olacağım iğrenççe sana.
Hadi, bunu tok karnına yapsaydın, ses etmezdim:
şimdi acı veriyor bana oğlanımın açlık
ve susuzluk çekmeyi benden öğrenecek olması.
Vazgeç, derim sana, daha namusun temizken
bu işe bir son ver, yoksa düzüldüğünün resmidir.

Şu senin yakından bildiğin Suffenus var ya, Varus,
 sevimli bir adam, nüktecinin teki, hem de şehirli,
 aynı zamanda bu adam ne yazılar yazıyor bir gör.
 Bin, on bin, daha da çok sanırım,
 baştan sona özenle yazılmış, hem de âdet üzere
 müsvedde tutmadan, kâğıtlar ak pak, rulolar yepyeni,
 çubuklar desen öyle, derisi kırmızı parşömen,
 çizgiler kurşunla çekilmiş, baştan aşağı dümdüz edilmiş
 süngertaşıyla.

Ama bir oku da gör, o yakışıklı, o şehirli
 Suffenus'u keçi çobanı ya da amele sanırsın.
 Böylesine çelişiyor kendisiyle, böylesine değişiyor.
 Buna ne anlam vermeli? Az önceki ince nükteli adam
 ne kadar bayağı olunursa o kadar bayağı,
 alık bir köylüden daha alık oluyor
 şiire dokunur dokunmaz, ama aynı zamanda
 hiç mutlu olmuyor şiir yazdığı zaman kadar.
 Öylesine hoşnut, öylesine kendine hayran.

Elbet, hepimiz onun gibi yanılırız, kim var ki
 günün birinde Suffenusluk etmesin,
 Hatasız kul olmaz, gel gelelim
 göremeyiz heybenin sırtımızdaki gözünü.

23

Ne kölen var, ne kesen, Furius
 ne tahtakurun, ne örümceğin, ne de ateşin,
 bir baban var, bir de üvey anan,
 dişleri bir kayayı bile öğütebilir:
 güzel güzel geçinip gidiyorsun babanla
 kuru bir değnek gibi karısıyla.
 Şaşacak bir şey yok, hepiniz turp gibisiniz,
 yediklerinizi bir güzel hazmeder, bir şeyden korkmazsınız,
 ne yangınlardan ne ağır yıkımlardan,
 ne günahkâr yaşamdan, ne zehirli tuzaklardan,
 ne de başka tehlikelerden.
 Üstelik, gövdeleriniz boynuz gibi kupkuru,
 ne kadar kavruk olursa o kadar kavruk
 güneşten, soğuktan ve açlıktan.
 Neden iyi ve mutlu olmayasın ki?
 Ne ter çıkar senden, ne tükürük
 sümük de akmaz, burnundan gelen pis akıntı da.
 Bu temizliğe daha temiz bir organını da ekle,
 kışın küçük bir tuzluktan daha parlak olduğundan
 bütün yıl on defa bile sıçamazsın
 sıçtığın da ne, bakladan, çakıltaşından daha sert.
 İstedığın kadar ez, istediğin kadar ovala
 pirüpak kalır parmakların.

Koşulların böylesine iyi, Furius,
 sakın küçümseme, değerini bil –
 dilenip durduğun yüz bin sestersten de
 vazgeç: bu mutluluk sana yeter de artar.

24

Ah, sen Iuventius'ların küçük çiçeği,
sade bugün yaşayanların değil, gelmiş geçmiş nicesinin,
ve bundan sonraki yıllarda yaşayacak olanların,
keşke Midas'ın servetini verseydin de
ne kölesi, ne de kasası olan o adama,
seni böyle sevmesine izin vermeseydin.
“Ne yani? Sosyetik değil mi?” diyeceksin. Evet,
ama o sosyetiğin ne kölesi, ne kasası var.
İstersen fırlat at bu şiiri, hor gör:
bir şey değişmez, ne kölesi, ne kasası var.

25

İbne Tallus, yumuşaksın tavşan kürkünden,
kaz tüyünden, kulak memesinden,
ihtiyarın pörsük çükünden, örümcek ağı yüzeyden,
ama yırtıcısın da yıkıp geçen fırtınadan, Tallus,
Ay Tanrıçası gösterirken uyuşuk, yarı bitkin âşıklarını kadınların:
geri yolla alıp götürdüğün pelerinimi,
Saetabis'ten gelen mendilimi, Thynia işi renkli işlemeleri.
Seni yüz­süz, göz göre göre oturuyorsun
hepsinin üstüne babanın malı gibi,
sıyrır artık bunları pençelerinden ve geri yolla
ince tüylü böğrüne, narin ellerine
kırbaçla hak­ke­dilmeden seni utandıracak biçimler,
sallanma diye daha önce sallanmadığın kadar,
koca denizde küçük bir tekne gibi
öfkeden kudurmuş fırtınaya tutulan.

26

Furius, küçük kır evin, ne güney rüzgârının esişlerine
karşı durur, ne karayelin
ne de sert kuzey ve doğu rüzgârlarının,
ancak beş bin iki yüz sesters borca karşı durur.
Ah, ne korkunç, ne belalı bir rüzgâr bu!

27

Yıllanmış Falernum şarabını sunan saki çocuk,
daha sert şarapla doldur kadehleri,
buyurduğu gibi tanrıçamız Postumia'nın yasası
sarhoş üzümlerden daha sarhoş olan.
Siz buradan istediğiniz yere gidin, ey sular,
şarabı katledenlerin ve hoşgörüsüzlerin yanına
yollanın: burada şarap halis Bacchus şarabıdır.

28

Piso'nun yoldaşları, yüksüz, ağırlıksız
boş paketlerle donanmış refakatçiler,
dünya iyisi Veranius ve sen Fabullus'cuğum,
nasılsınız? Yetmez mi, şu işe yaramaz adamlar
soğuğa ve açlığa katlandığınız?
Acaba görünüyor mu hesap defterlerinizde
küçük kazancınızdan bir harcama?
İzinden ayrılmadan praetor'umun, verdiği parayı
kazanç hanesine geçiren benim yaptığım gibi?
(Ah, Memmius, uzun zamandır, iyiden iyiye
şu kazığı sapına kadar yavaş yavaş geçirdin!)
Ne ki, aynı yazgıyı paylaştınız:
çünkü size giren kazık hiç de ondan küçük
değildi. Olmaz olsun soylu dostlar!
Tanrılarla tanrıçalar kötülükler
yağdırsın, Remus ve Romulus'un yüzkaraları!

Kim bakabilir buna, kim katlanabilir,
 arsız, açgözlü, kumarbaz olmadıkça,
 Mamurra'nın sahip olmasına, önceleri Gallia Comata'nın
 ve dünyanın bir ucundaki Britannia'nın sahibi olduğuna?
 Utanmaz Romulus, bunları görüp de katlanacaksın, öyle mi?
 Üstelik, o gurur ve taşkınlıkla
 herkesin yatağını mı dolaşacak
 beyaz bir güvercin ya da Adonis edasıyla?
 Utanmaz Romulus, bunları görüp de katlanacaksın, öyle mi?
 Hem arsız, hem açgözlü, hem de kumarbazsın.

Bu yüzden mi, eşsiz komutan,
 Batı'nın en ücra adasına gittin,
 şu sizin bitip tükenmiş erkeklik organınız
 ortalığı iki yüz, üç yüz kere silip süpürsün diye mi?
 Bu, sapkın bir eli açıklık değil de ne?
 Az mı çarçur etti, az mı yuttu?
 Önce babasının mülkünü har vurup harman savurdu,
 sonra Pontus'tan gelen ganimetleri; sonunda da
 Hiberus'tan gelenleri, altın taşıyan Tagus ırmağı bilir bunu.
 Şimdi Gallialılar ve Britannialılar korkuyor ondan.

Neden besleyip duruyorsunuz bu hergeleyi?
 Ne yapabilir ki başka, yağlı mirasını yalayıp yutmaktan?
 Bu yüzden mi, şehrin ey en has insanları,
 damatla kayınbaba, her şeyi yerle bir ettiniz?

30

Vefalı dostlarına bağlı olmayan, nankör Alfenus,
artık hiç mi acımıyorsun, taş yürekli, sevgili dostuna,
beni arkamdan bıçaklamaya, beni aldatmaya çekinmiyorsun,
öyle mi, vefasız?
Götekiler hoşlanmaz yalancı günahkârlardan;
her şeyi göz ardı edip, ben zavallıyı felakete atıyorsun,
Yazık, ne yapsın insanlar, söylesene, kime güvensinler?
Öyle kendinden emin, canımı teslim etmemi buyuruyordun,
ey insafsız,
beni aşka iterek, sanki her şeyde güvencemdin sen.
Şimdi de geri çekiyorsun kendini, bütün dediklerinin,
yapıp ettiklerinin
rüzgâra ve bulutlara boş yere kapılıp gitmesine göz yumarak.
Sen unutsan bile, tanrılar hatırlar, Fides hatırlar,
yaptıklarını çok geçmeden burnundan fitil fitil getirmek için.

31

Sirmio, duru göllerde ve engin denizlerde
Neptunus'un sırtladığı
yarımadaların, adaların gözbebeği,
ne büyük sevinç, ne mutluluk seni yeniden görmek,
inanamıyorum Thynia'yı, Bithynia ovalarını
dolaşıp seni yeniden sağ salım gördüğüme!

Ah, kaygılardan uzak olmaktan başka nedir daha
büyük mutluluk veren,
zihnim yükünü boşaltıp yaban ellerde
dolaşmaktan yorgun, ev tanrımıza kavuştuğumuzda
gözümde tüten yatağıma yan gelip yattığım zaman,
bunca sıkıntının tek karşılığı bu işte.

Selam, güzelim Sirmio, sevin efendin geldi diye;
siz de sevinin, Lydia gölünün suları:
kahkahaya boğun evimi!

32

Yalvarıyorum sana, benim tatlı Ipsitilla'm,
sevgilim, cancağ'zım,
emret, sana geleyim, öğle üzerini geçirmek için.
Emredersen, bana şunu da bağışla,
kimse kapının sürgüsünü çekmesin,
sen de dışarı çıkayım deme;
evde hazır otur ve bekle
dokuz kez art arda sevişmemizi.
Sahi, istiyorsan, derhal emret;
çünkü öğle yemeğimi yiyip yatıyorum,
karnım doymuş, sırtüstü, delerek gömleğimi ve pelerinimi.

33

Ey, hamam hırsızlarının piri,
baba Vibennius'la ibne oğlu
(çünkü babanın daha kirli eli,
oğulunsa daha açgözlü kıcı var):
niçin sürgüne, kasvetli kıyılara
gitmiyorsunuz; babanın çalıp çırpmaları
herkesin malumu olduğundan, beyazlanmış
kıllarına bile, ey oğul, metelik veren çıkmaz.

34

Diana'nın kulu kölesiyiz
biz erdemli erkekler ve kızlar:
Diana'ya şarkı söyleyelim
biz namuslu erkekler ve kızlar.

Ey Latona'nın kızı, soylu
çocuğu yüce Iuppiter'in
doğurmuştu seni Delos'taki
zeytinin yanında,

hanımı olasın diye dalların
ve yemyeşil ormanların
kimsenin girmediği koyakların
şırıl şırıl ırmakların.

Sana Iuno Lucina derler
doğum sancısı çeken analar
Güçlü Trivia da derler
ışık saçan Luna da.

Sen aylık dönüşlerle, ey tanrıça
ölçerek yılların yolunu
çiftçinin köy evini
bereketli yiyeceklerle doldurursun.

Hangisinden hoşlanırsan
o adla kutsal ol, Romulus'un soyunu
uğurlu gücünle kutsa, daha önce
yaptığın gibi.

35

O aşk şairine, arkadaşım
 Caecilius'a söylemeni isterim, ey papirüs,
 gelsin Verona'yı bırakıp
 Novum Comum surlarına, Larius gölünün kıyılarına:
 Bazı düşüncelerini aktarmak istiyorum
 Çünkü, ortak bir dostumuzun.

Nasıl da uçarak gelir bir bilse,
 akça pakça sevgilisi bin kez
 çağırsa bile yollara düşmüşken, boynuna
 dolayarak ellerini geciktirmek istese de;
 bana anlatılanlar yalan değilse
 onu dizginsiz bir aşkla seviyormuş.

İlk dizelerini okuduğundan beri
 “Dindymus Tanrıçası” şiirinin, zavallı kızcağız
 aşk ateşiyle iliklerine dek yanıp tutuşuyor.
 Bağışlıyorum seni, ey Sappho'nun
 esin perisinden bilge kız, çünkü çekici olacak
 Caecilius'un “Ana Tanrıça” şiirinin ilk dizeleri.

Volusius'un Yıllıkları, boktan yapraklar,
sevgilimin adağını yerine getirin:
Çünkü adaklar adadı kutsal Venus'a
ve Cupido'ya, kendisine aşkımı eskisi gibi
verir de acımasız taşlamalarımдан vazgeçerim diye,
topal tanrıya verecekti
en kötü şairin en seçkin şiirlerini
kısır ağacın odunlarıyla yakıp kül etsin diye,
kızcağız iyi anladı doğrusu, en kötü dizeleri
ince bir nükteyle tanrılara adamayı.

Ey gök mavisi denizden doğan,
şimdi sen kutsal Idalium'da ve Urii açıklarında oturuyorsun,
Ancona'da ve sazlı Knidos'ta
Amathus'ta, Golgi'de,
Hadria'nın hanı Durrachium'da,
adağının kabul gördüğünü, yerine geldiğini düşün,
zarif ve çekici olmasa bile!
Bu arada siz de ateşlere gelin,
kaba saba, alık yazılarla dopdolu
Volusius'un Yıllıkları, boktan yapraklar!

Şehvet hanı ve siz bu hanın gediklileri,
 keçe şapka giyen kardeşlerin tapınağından sonraki
 dokuzuncu sütun,
 erkekliğin yalnız size kaldığını mı sanıyorsunuz,
 yalnızca siz misiniz hak eden hangi kızla olursa olsun
 yatıp kalkmayı, başkalarının teke olduğunu düşünmeyi?
 Ya da yan yan oturuyorsunuz diye, kalın kafalılar,
 yüz ya da iki yüz kişi, hiç düşünmüyor musunuz
 iki yüz han sakinini birden düzmeye kalkacağımı?
 Bunun olacağını düşünün: çünkü bütün hanın
 önünü erkeklik organlarıyla oyacağım!
 Çünkü kollarımdan kurtulup giden, hiçbir
 sevgilinin sevilmediği kadar sevdiğim,
 uğruna nice uğraşlar verdiğim sevgilim
 yerini aldı orada. Bu kızla soylu olun olmayın,
 zengin ya da yoksul,
 hepiniz sevişiyorsunuz, gerçekten yakışık almıyor,
 ufacık tefecik, yan yollarda oturan evli çapkınlar.
 Sen, herkesin ötesinde, biriciksin saçlılar arasında
 tavşan yuvası Celtiberia'nın oğlu,
 Egnatius, çalı sakalın seni iyi insan yapıyor
 Hiberia sidiğiyle fırçalanmış dişlerin.

38

Catullus'cuğunun hali kötü, Cornificius,
hali çok kötü, Hercules adına, keder içinde,
derdi günbegün, her saat daha da artıyor.
Çok önemsiz, çok kolay olduğu halde, onu sen
rahatlatıcı sözlerinle hiç avuttun mu?
Sana kızgıyım. Aşkıma bunu mu reva görüyorsun?
Biraz rahatlatıcı bir şeyler söyle,
Simonides'in gözyaşlarından daha acıklı!

Egnatius, bembeyaz dişleri var diye,
her an, her fırsatta sıritir. Sanık sandalyesine gelince,
söylevci gözyaşlarını akıtırken,
o sıritir durur. Hayırlı bir evladın ölüsüne ağıt yakılsa,
oğlu elinden alınmış anası bir tanesine ağlarken,
o sıritir durur. Her ne olursa olsun, her neredeyse,
her ne yaparsa yapsın, sıritir. Böyle bir hastalığı var,
düşünüyorum da, bu ne incelik belirtisi, ne uygarlık.

Bu yüzden seni uyarmalıyım, kibar Egnatius'um,
Romalı bile olsaydın, Sabinli ya da Tiburlu,
pinti bir Umbrialı ya da tıknaz bir Etrurialı,
kara, uzun, sivri dişli bir Lanuviumlu,
ya da Transpadanlı, hemşehrilerime dokunmadan geçemeyeceğim
ya da dişlerini temiz pak yıkayan herhangi biri,
yine de senden her fırsatta sıritmanı istemezdim:
çünkü aptal bir sıritıştan daha aptalı yoktur.

Bu durumda Celtiberialısın: Celtiberia bölgesinde
herkes işeyip durduğundan, çişleriyle
dişlerini ve kırmızı dişetlerini ovalamayı âdet edinmişlerdir,
dişlerin ne kadar parlaksa, bu yıkanmış dişler
senin çişinden o kadar içmiş olduğunu gösterir.

40

Nasıl bir hastalıklı kafa ki, zavallı Ravidius'cuğum,
seni apar topar benim taşlamalarım sürüklüyor?
Doğru dürüst yalvarılmamış hangi tanrı
seni aptalca bir ağız dalaşına girmeye hazırlıyor?
Avamın diline düşesin diye mi?
Ne istiyorsun? Nasıl olursa olsun ünlü biri olmak mı? –
Olacaksın, sevgilimi büyük bir günahla
sevmeyi istediğin için!

41

Ameana, çiftleşmekten bitkin düşmüş o kız,
benden tam tamına on bin sesters istedi,
şu, burnu biraz çirkince kız, işte,
topu atmış Formiaelinin kız arkadaşı.

Kızcağız için endişelenen siz akrabaları
ne duruyorsunuz, arkadaşlarını çağırın, doktorları:
bu kızın akli yerinde değil, artık sorma
nasıl diye, madeni paraların hayalini görüp duruyor.

Buraya toplanın on bir heceli dizeler, topunuz birden
dört bir yandan, ne kadar olursanız olun!
Benim şaka yaptığımı sanıyor aşağılık orospu
ve geri vermeyi reddediyor
yazı tabletlerimi, dayanın dayanabilerseniz.
Peşine düşelim onun, gerisingeri isteyelim!

Kim bu kız, diye soruyorsunuz, tabii. Şu kız işte,
bayağı yürüyüşlü, Gallia eniği suratlı,
maskara maskara, yapmacıklı gülerken gördüğünüz.
Çepeçevre sarın onu, gerisingeri isteyin:
“Geri ver, yazı tabletlerimi, kokuşmuş orospu,
kokuşmuş orospu, yazı tabletlerimi geri ver!”

Metelik bile vermiyorsun, değil mi? Ah, bataklık,
ah orospu yuvası,
ya da daha sefih ne olursa o olsun!

Yine de bunun yeterli olduğunu düşünmemeliyim.
Elden başka bir şey gelmiyorsa, o köpeğin
yüzsüz suratına beş parmağı aşkedelim.
Bir daha hep bir ağızdan haykıralım:

“Geri ver, yazı tabletlerimi, kokuşmuş orospu,
kokuşmuş orospu, yazı tabletlerimi geri ver!”

Ne ki, hiçbir şey kâr etmiyor, hiçbir şey onu yerinden
kımıldatmıyor,
hesabımızı, yol yöntemimizi değiştirmeli,
daha yararlı bir şey elde etmek istiyorsak:
“Namuslu ve dürüst kız, geri ver yazı tabletlerimi!”

43

Selam, minik bir burnu bile olmayan kız
ne güzel ayakların, ne kara gözlerin
ne uzun parmakların, ne kuru bir ağzın
ne de çok incelmiş bir dilin var,
topu atmış Formiaelinin yosması.
Seni mi güzel diye anlatıyor memleketin?
Lesbia'mı seninle mi kıyaslıyorlar?
Ah, ne budala, ne kaba bir kuşak!

Ah, çiftliğim, ister Sabinli ol, ister Tiburlu –
 (çünkü senin Tiburlu olduğunu sanırlar,
 Catullus'un kalbini kırmak istemeyenler; yaralamak isteyenlerse
 Sabinli olduğuna dair nesine olursa olsun bahse girerler);
 Ama ister Sabinli ol, ister daha akla yatkın olarak, Tiburlu,
 Roma yakınında bir villada oturmak zevk veriyor bana,
 kötü bir öksürüğü de göğsümden söküp attım,
 hak etmiştim doğrusu, mideme düşkünlüğümden
 pahalı akşam yemeklerine saldırmaktan başıma bunlar geldi.
 Çünkü Sestius'a konuk olduğum süre içinde
 aday Antius'a atıp tutan söylevini,
 zehirle, vebayla dolu söylevini okudum.
 Ağır bir soğukalgınlığı, sık sık gelen bir öksürük
 lime lime etti beni, senin göğsüne sığınıncaya,
 kendimi iyileştirenceye değin, dinlenerek ve ısırgan otlarıyla.

Bu yüzden, iyileştiğim için sana derin teşekkürlerimi
 sunuyorum, günahımın acısını benden çıkarmadın.
 Artık içtenlikle diliyorum, eğer Sestius'un tiksiniç yazılarını
 bir daha ele geçirirsem, nezleyi ve öksürüğü
 benim değil de, Sestius'un başına sarmasını soğuk havanın,
 değil mi ki beni o zaman kötü bir kitap okumaya çağırdı.

45

Septimius sevgilisi Acme'yi
 kucaklayarak, "Acme'm benim," dedi,
 "seni ölümüne sevmiyorsam ve gelecekte
 ömrüm oldukça bıkmadan sevmeye hazır değilsem,
 ne kadar mahvolacaksam o kadar mahvolurcasına,
 sıcaktan kasılıp kavrulan Libya'da, India'da,
 yeşil gözlü bir aslanla karşılaşayım, tek başıma."
 Bunu söyleyince, Aşk Tanrısı, önce sağdan,
 sonra soldan, iyi niyetini hapsirarak belirtti.

Ama Acme başını hafifçe döndürerek
 tatlı çocuğun mest olmuş gözlerini
 o pembe ağzıyla öpüp
 "Öyleyse," dedi, "Septimillus'cuğum, hayatım,
 yalnız bu efendiye sürekli hizmet edelim,
 çok daha büyük, çok daha şiddetli bir ateşle
 iliklerine kadar eriyip yandığından bana."
 Bunu söylediğinde, Aşk Tanrısı, önce sağdan,
 sonra soldan, iyi niyetini hapsirarak belirtti.

Uğurlu bir işaretle yola çıkmış olan bu kişiler
 artık birbirlerini karşılıklı bir aşkla seviyorlar.
 Zavallı Septimius biricik Acme'sini
 değişmez Syrialılara, Britannialılara,
 sevdiğine gönülden bağlı Acme ise yalnız
 Septimius'uyla tutkusunun keyfini çıkarır.
 Kim görmüş onlardan mutlusunu, kim görmüş
 onlarınkinden daha hayırlı, daha ateşli bir aşkı?

46

Ilık lodolar getiriyor ilkbahar,
geceyle gündüzün eşit olduğu anın yarattığı çılgınlık
yatışıyor batı yelinin tatlı esintisiyle,
Frigya ovaları geride kalsın, Catullus,
sıcaktan bunaltan Nicaea'nın verimli toprakları,
uçalım Küçük Asya'nın ün salmış kentlerine!
Artık başıboş dolaşmak istiyor sabırsız kalbim,
sevinçli ayaklarım şevkle canlanıyor.

Ey sevgili dost alayı, hoşça kalın,
uzaktaki evlerinden aynı anda yola çıkan bizleri
geri götürüyor başka başka yollar.

47

Porcius ve Socraton, siz ikiniz, Piso'nun uğursuzları,
dünyanın uyuzları, açgözlüler,
sizleri Veranius'cuğumla Fabullus'cuğuma
yeğ mi tuttu sünnet edilmiş Priapus?
Su gibi para harcayıp görkemli şölenler mi
düzenliyorsunuz gündüz vakti? Benim dostlarımsa
yol ağzlarında davet bekliyorlar, öyle mi?

48

Ballı gözlerini, Iuventius,
izin verseler hiç durmadan öpmeme,
dur duraksız üç yüz bin kere öperim,
hiçbir zaman da kanamam,
kuru başaklardan daha sık olmazsa
öpüşlerimizin buğdayları.

49

Marcus Tullius, en akıcı konuşanı,
Romulus'un torunları içinde,
kaç kişi varsa, kaç kişi olmuşsa,
gelecekte kaç kişi olacaksa:
derin teşekkürlerini sunuyor sana Catullus
bütün şairlerin en kötüsü,
öyle kötüsü ki,
bütün insanların savunucusu olduğun kadar senin.

Dün, tatil günü, Licinius
yazı tabletlerimle çok oyun oynadık,
ikimiz de keyif aldığımızda hemfikirdik.
Gösterişsiz dizeler karalayarak bir sen bir ben
o ölçü senin bu ölçü benim oynuyorduk,
atışarak, eğlenerek, şarap içerek.

Ve oradan ayrıldım ince sözlerinle,
nüktelerinle tutuşup Licinius
öyle ki, ne yediklerim yardımcı oldu ben zavallıya
ne de gözlerimi sessizce örttü uyku,
tersine, yatakta yabanıl bir çılgınlıkla
gün ışığını görme isteğiyle dönüp durdum
seninle konuşayım, birlikte olayım diye.
Ancak uzuvlarım didişmekten yorgun düşüp
yarı ölü sedire uzandıklarında,
tatlı arkadaşım, sana bu şiiri yazdım,
burdan anla çektiğim ıstırabı.

Artık cüretkâr olmaktan kaçın, dualar
ediyorum, geri çevirme, gözümün bebeği,
çevirme ki, intikam dilemesin senden Nemesis.
Zorlu bir tanrıça o: darıltmamaya özen göster!

51

O bana tanrı katında geliyor,
söylemesi caizse, ilahelerden de üstünmüş gibi,
karşına geçip senin, tekrar tekrar
bakıyorum ve dinliyorum

tatlı tatlı gülümserken sen, böyle bir şey zavallı benim
bütün duygularımı alıp götürüyor: anladım ki
Lesbia, seni gördüğüm an bende hiçbir şey kalmıyor

.....

ancak dilim sürçüyor, eklemlerimden yukarı
hafif bir alev gizliden yürüyor, uğultularıyla
çınlıyor kulaklarım, gözlerim
kapanıyor geceleri. –

İşsizlik sana yaramıyor Catullus
işsizlikten azıp fazla dalıyorsun zevk u safaya
o işsizlik ki, ne krallar, ne zengin kentler
silip süpürdü.

52

Nedir Catullus? Ölmek için ne bekliyorsun?
Yumrulu Nonius makam koltuğunda oturuyor,
konsüllük için ölüp bitmiş Vatinius:
Nedir Catullus? Ölmek için ne bekliyorsun?

53

Demin seyircilerden birine güldüm,
Vatinius'la ilgili suçlamaları ortaya dökünce
sevgili Calvus'cuğum ustalıkla,
bu adam ellerini kaldırarak hayretle demez mi:
“Yüce tanrılar, ne akıcı konuşan bir adamcık!”

54

Otho'nun mini minnacık başı,
Herius'un yarı yıkanmış köylü ayakları,
Libo'nun hafiften, incecik yellenmesi,
canını sıksın isterdim, en azından,
senin ve gençlik aşısı olmuş o yaşlı Sufficius'un –
bir daha kızsana bakayım benim dizelerime,
hiç de hak etmedikleri halde, eşsiz komutan.

55

Rica ediyorum, canın sıkılmayacaksa eğer,
göster, nerede karanlık sığınağın!

Seni aradım küçük arenada,
yarış alanında, bütün kitapçılarda,
yüce Iuppiter'in kutsal tapınağında.
Büyük Pompeius'un portikosunda birlikte yürüyen
kadıncıkların hepsini dostum, alıkoydum,
ama hepsinin yüzünü neşeli gördüm,
ve sen, ille de sen, diye tutturdum:

“Camerius'umu bana getirin, kötü kızlar!”

Kızın biri çıplak memelerini serip şöyle dedi:

“İşte bak, gül dolu memelerimde gizleniyor.”

Ancak sana dayansa dayansa Hercules dayanır.
Böyle koca bir gururla kendini niye çekiyorsun, dostum?
Söyle bana, nerede olacaksın, çıkar ağzından baklayı
kibirle, emanet et bana, gün ışığına güven!
Seni sütbeyaz kızlar mı koruyor, yoksa?
Ağzını kapatıp dilini tutarsan
aşkın bütün tadını kaçıracaksın:
laf yapan bir ağız Venus'un hoşuna gider.
Ya da istersen, dilini sıkı tutabilirsin
aşkıma ortak olduğun sürece.

56

Ah ne gülünç bir şeydi Cato, ne eğlenceli,
kulaklarına yaraşır, kahkahana da.
Gül, Catullus'u sevdiğince, Cato,
olay gülünç, bir o kadar da matrak.
Az önce bir yetimle karşılaştım, bir kızı
bozan: bu çocuğu ben de, Venus'un hoşuna gitsin,
kaskatı kamışım la bidüziye düzüp darmadağın ettim.

57

Güzel güzel anlaşıyor sapık ibneler,
Mamurra ve düzülmüş Caesar.
Şaşacak ne var: birbirine akran iki ben,
biri kentli, öbürü Formiaeli,
damgalanmış olarak kalacak ve bir daha silinmeyecek:
aynı hastalıktan mustarip, ikiz gibi de uyumlu,
ikisi de hünerli bir tek yatakta,
zina etmede biri öteki kadar açgözlü,
küçük kızlar konusunda da birbirine rakip arkadaşlar:
güzel güzel anlaşıyor sapık ibneler.

58

Ah Caelius, benim Lesbia'm, o Lesbia,
Catullus'un kendisinden de
yakınlarından da çok sevdiği Lesbia,
Şimdi yol ağızlarında ve geçitlerde
yüce ruhlu Remus'un torunlarının şehvetini doyuruyor.

58a

Girit'in bekçisinin suretini almış olmasam da,
uçup giden Pegasus'un sırtında taşınmasam da,
Lodos değilsem de ben, kanat ayaklı Perseus,
Rhesus'un karbeyaz, hızlı arabası da olmasam,
tüylü ayakları, ayağı çabukları da buna ekle,
bunların yanında rüzgârların hızını da iste,
bütün bunları bana vakfetseydin bile Camerius:
yine de iliklerime dek yorgun düşerdim
bitkinlerin bitkini olup tükenirdim
dostum, seni arayıp sorarak.

59

Rufulus'u emiyor Bononialı Rufa,
Menenius'un karısı, sık sık mezarlıklarda gördüğünüz
ölülerin yakıldığı yığından yiyecek kapıp götürürken,
ateşten düşen ekmeğe saldırırken
tırışı uzamış ölü yakıcısından dayak yerken.

60

Seni, Libya dağlarından bir dişi kurt mu
yoksa kasıklarının en aşağı bölümünde havlayan Scylla mı
böylesine kalın ve iğrenç kafalı doğurdu?
Mutsuzluğun doruğunda yalvaran sesim
bayağı diye düşünüyorsun, ah, ne taş yüreklilik.

61

Ey Helicon dağının
yerlisi, Urania'nın oğlu,
narin kızı alıp götürüyorsun
kocasına, ey Hymenaeus Hymen,
ey Hymen Hymenaeus.

Sar çepçevre alnını hoş kokan
mercankökü çiçekleriyle,
tak duvağını, şen şakrak, buraya
buraya gel, karbeyaz ayaklarına
giyip sarı ayakkabılarını,

ve canlanıp bu keyifli günde
düğün türküleri söyleyerek
çınlayan sesinle
yeri tepip sallayarak
elinde çam çırayı!

Çünkü Manlius'la evleniyor
Iunia, Idalium'da oturan
Venus kadar güzel
Frigyalı yargıcın yanına geliyor
uğurlu, namuslu genç kız.

Işıklar saçan Asia mersini gibi
çiçekli dallarında
Amadriyad perilerinin
beslediği, eğlence olsun diye
kendilerine, çiyin nemiyle.

Öyleyse, haydi buraya gel
yanaşmada acele ederek
Thespia kayasının Aonia mağaralarını
bırak gel, peri Aganippe'nin
serinleterek suladığı,

ve çağır evine hanımını
genç eşine karşı arzu dolu
aşkla bağla yüreğini,
inatçı sarmaşık nasıl sararsa
ağacı oraya buraya dolanıp.

Benzer bir günü bekleyen
genç kızlar, siz de hep birlikte
söyleyin haydi, bir ağızdan
“Ey Hymenaeus Hymen,
ey Hymen Hymenaeus,”

çağrıldığını işiterek
daha istekle koş diye işine
yanaşmada acele et
iyi kalpli Venus'un kılavuzu
iyi aşkın bağlayıcısı.

Hangi tanrıya yakarmalı
daha çok sevilip sevenler?
Göktekiler arasında kime daha
çok tapar insanlar? Ey Hymenaeus Hymen,
ey Hymen Hymenaeus.

Seni oğulları için çağırır
titrek baba, senin için çözer
genç kızlar kuşaklarından düğümleri,
senden korka korka dinler
kulak kesilmiş genç damat.

Çılgın damadın
koruyuculuğuna veriyorsun
sen çiçeği burnunda kızcağızı
annesinin kucağından, ey Hymenaeus Hymen,
ey Hymen Hymenaeus.

Sen olmadan, Venus yararlı hiçbir şey
elde edemez, iyi ünün onayladığı hiçbir şey! Ancak sen
istersen elde edebilir. Hangi tanrı
kendini bu tanrıyla kıyaslamaya kalkışabilir?

Hiçbir ev sen olmadan
çocuk veremez, hiçbir baba çocuklarına
sırtını yaslamaz: ancak sen
istersen yaslayabilir. Hangi tanrı
kendini bu tanrıyla kıyaslamaya kalkışabilir?

Senin tapınmalarından yoksun
hangi ülke muhafızlar yetiştirebilir
sınırlarına: ancak sen istersen
verebilir. Hangi tanrı
kendini bu tanrıyla kıyaslamaya kalkışabilir?

Açın kapıların sürgülerini!
Gelin geliyor. Bakın nasıl da
sallıyor parlak lülelerini çıralar?

.....

.....

.....
.....
soylu iffet yavaş yavaş gelir:
ama bunu duyunca daha çok ağlar
gitmek zorunda olduğuna.

Bırak ağlamayı! Senin için
tehlike yok, Aurunculeia,
hiçbir kadın, senden güzel,
görmeyecek Okyanus'tan gelen
böylesine parlak bir günü.

Servet sahibi efendinin
rengârenk bahçesinde böyle
açıyor sümbül çiçeği.
Ancak gecikiyorsun, gün geçiyor:
gel, haydi, taze gelin.

Haydi gel, taze gelin,
canın isterse şimdi, dinle
sözlerimizi. Bak nasıl sallıyor
çıralar altın lülelerini:
gel, haydi, taze gelin.

Kötü zinalara kendini veren
bir adam değil senin kocan
yüzkarası rezaletlerin peşi sıra
istemez uzakta uyumak senin
narin memelerinden,

nasıl sararsa, eğilip bükülen asma
yanında dikili ağaçları,
öyle sarılacak senin
sarılışına, ancak gün geçiyor:
gel, haydi, taze gelin.

Ey düğün yatağı, sen herkese

.....
.....
.....

beyaz ayaklı yatağın,

neler neler geliyor efendine,
ne büyük sevinçler, neler gizemli
gecede, neler neler gün ortasında
ona zevk verecek! Ama gün geçip gidiyor:
gel, haydi, taze gelin.

Yükseltin, ey çocuklar çıraları:
ateşten duvağın geldiğini görüyorum.
gidin uyum içinde, şarkı söyleyin
“Yaşa Hymen Hymenaeus yaşa,
yaşa Hymen Hymenaeus yaşa.”

Susmasın uzun süre cüretkâr
Fescennia cümbüşü,
yemiş dağılsın çocuklara
efendinin oğlanı, aşkını
terk ettiğini duyunca.

Yemiş ver çocuklara, beceriksiz
oğlan! Nice zaman, yeterince
cevizlerle oynadın: Talasius’a
hizmet etmelisin artık.
Ey oğlan, yemiş ver!

Senin için kâhya karıları
ey oğlan, adam değildi düne kadar:
şimdi senin yüzünü tıraş edecek
berber, ah zavallı, zavallı
oğlan, yemiş ver!

Yazık ki, geri duramadığın
söyleniyor tüysüz oğlanlarından,
kokulu yağlar sürünmüş damat: geri dur!
Yaşa Hymen Hymenaeus yaşa,
yaşa Hymen Hymenaeus yaşa.

Biliyoruz sade bildik şeyler
caiz görünür sana: ama bir koca için
böyle şeyler caiz değildir ki.
Yaşa Hymen Hymenaeus yaşa,
yaşa Hymen Hymenaeus yaşa.

Sen de gelin, reddedeyim deme
kocanın isteklerini, ki gitmesin
başka yere istediğini bulmaya.
Yaşa Hymen Hymenaeus yaşa,
yaşa Hymen Hymenaeus yaşa.

Baksana, kocanın evi senin için
nasıl zengin, nasıl mutlu:
bırak, sana hizmet etsin
(yaşa Hymen Hymenaeus yaşa,
yaşa Hymen Hymenaeus yaşa),

titreyinceye kadar elin ayağın
bembeyaz yaşlılık çağı
herkes için, her şeye onay verir.
Yaşa Hymen Hymenaeus yaşa,
yaşa Hymen Hymenaeus yaşa.

Aş kapı eşliğini tüm uğurunla
altından ayaklarınla,
ve gir cilalı kapıdan içeri!
Yaşa Hymen Hymenaeus yaşa,
yaşa Hymen Hymenaeus yaşa.

Bak, nasıl da biricik kocan
eflatun sedirine yaslanarak
seni hepten ele geçirmeye çalışıyor!
Yaşa Hymen Hymenaeus yaşa,
yaşa Hymen Hymenaeus yaşa.

Senden daha az ateşle
tutuşup yanmaz yüreği için için
hatta daha da içten yanmaz.
Yaşa Hymen Hymenaeus yaşa,
yaşa Hymen Hymenaeus yaşa.

Bırak praetexta'lı çocuk
zarif kolunu kızcağızın:
gitsin artık kocasının yatağına.
Yaşa Hymen Hymenaeus yaşa,
yaşa Hymen Hymenaeus yaşa.

Siz yaşlı kocalarınızca
namuslu bilinen erdemli kadınlar
yatağına yerleştirin kızcağızı!
Yaşa Hymen Hymenaeus yaşa,
yaşa Hymen Hymenaeus.

Artık gelebilirsin damat: karın
senin için yatıyor zifaf yatağında
göz alıcı çiçek gibi yüzüyle
beyaz bir papatya sanki
ya da kırmızı bir gelincik.

Ancak, damat (tanrılar
yardım etsin bana!) sen de daha az
güzel değilsin, seni de göz ardı
etmiyor Venus. Ama gün gelip geçiyor.
Haydi, devam et, gecikme!

Çok geciktin sayılmaz.
İşte geliyorsun. Yardımcın olsun
iyi yürekli Venus, açıkça
istiyorsun çünkü istediğini,
erdemli aşkını gizlemiyorsun.

Afrika'nın kumunu saysın,
titreşen yıldızları önce,
sizin binlerce
oynaşmanızın sayısını
saymak isteyen o kişi.

Oynaşın, oynaştığınız kadar
kısa zamanda çocuklar verin!
Yakışmaz çocuksuz olmak böyle
eski bir soyadına, tersine her zaman
doğurmak uygun düşer bu kaynaktan.

Küçücük bir Torquatus isterim
annesinin kucağından
narin ellerini uzatarak
tatlı tatlı gülsün babasına
dudakları yarı aralık.

Babası Manlius'a benzesin
ve kolayca bilinsin bütün
tanınmayanlarca da
ve annesinin iffetini
yüzünde taşısin.

Erdemli annesinden dolayı
soyunca böyle bir övgü yakışsın,
çok erdemli biricik annesinden
Penelope'nin oğlu Telemakhos'a
kalan ün gibi.

Kapayın kapıları bakireler:
yeterince oynadık. Ama siz
erdemli çift, mutlu yaşayın
yorulmaz bir sevişmeyle
var edin sağlıklı gençliğinizi!

Akşam yaklaşıyor: gençler kalkın! Neyse, en sonunda nicedir beklenen ışığını Olympus'tan yükseltiyor akşam. Artık kalkmak zamanı, bereketli sofraları bırakmak: şimdi gelin gelecek, düğün türküsü söylenecek.

Hymen ey Hymenaeus, Hymen gel ey Hymenaeus!

Görüyorsunuz değil mi gençleri, bakireler? Çıkın karşılarına! Sonunda Oeta dağının ışıklarını gösteriyor akşam yıldızı. Kesin, belli: görüyor musunuz, nasıl çevik sıçırıyorlar? Rastlantı değil sıçramaları: zafere yaraşır bir şarkı söyleyecekler. Hymen ey Hymenaeus, Hymen gel ey Hymenaeus!

Bizim için kolay değil hurma dalının hazırlanması arkadaşlar; Bakın, nasıl arıyor bakire kızlar düşündükleri şeyleri! Boşuna düşünüp taşınmıyorlar; hatırlanmaya değer şeyleri var onların;

bunda şaşacak ne var, bütün yürekleriyle çabalıyorlar. Aklımızı başka, kulaklarımızı başka yere verdik, bu yüzden haklı olarak yenileceğiz: zafer özeni sever. O halde, şimdi, en azından çevirin aklınızı başka yöne! Artık söylemeye başlayacaklar, artık yanıt vermenin zamanı. Hymen ey Hymenaeus, Hymen gel ey Hymenaeus!

Akşam yıldızı, var mı gökyüzünde senin ışığından daha acımasız
yükselen bir ışık

Kız evladını ana kucağından kapıp götürebilirsin sen,
anasının kucağında korunan kız evladını
ve ateşli gence sunarsın masum kızı.

Ne yapar düşmanlar bundan gaddar, bir şehri ele geçirdikten sonra
Hymen ey Hymenaeus, Hymen gel ey Hymenaeus!

Akşam yıldızı, var mı gökyüzünde senin ışığından daha tatlı
parlayan bir ışık

Güç verirsin ateşinle söz kesilmiş evliliklere
önceden kocaların ve ana babaların karar verdikleri,
Ne verebilir ki tanrılar daha arzulanan mutlu bir saatten başka?
Hymen ey Hymenaeus, Hymen gel ey Hymenaeus!

Akşam yıldızı bizden birini alıp götürdü arkadaşlar:

* * *

Sen geldiğinde uyanık durur nöbetçi her zaman.
Hırsızlar gece saklanır, onları yine sen geri dönerek
yakalarsın akşam yıldızı, çoğu kez, sabah yıldızı adına dönüşüp.
Ama bakire kız uydurma yakınmalarla seni yıpratmaktan hoşlanır.
Yıpratıyor da ne oluyor, suskun kalbinde seni arıyorsa?
Hymen ey Hymenaeus, Hymen gel ey Hymenaeus!

Çitlerle çevrili bahçelerde gözden uzak doğan bir çiçek gibi,
sürüden habersiz, hiçbir sabanın altında parçalanmamış,
esintiler okşar seni, güneş güçlendirir, yağmur büyütür...

Nice oğlanlar, nice kızlar arzular onu;
aynı çiçek ince bir tırnakla koparılıp solunca,
hiçbir oğlan, hiçbir kız istemez olur:
Böylece bir genç kız, dokunulmadıkça, yakınları için değerlidir,
bedeni kirletilip masum çiçeğini yitirdiğinde
ne oğlanlar için hoşluğu kalır, ne de kızlar için değeri.

Hymen ey Hymenaeus, Hymen gel ey Hymenaeus!

Çıplak arazide doğmuş eşi olmayan bir asma, nasıl
hiçbir zaman kendini dogrultamaz, olgun üzümler veremez,
ancak kırılğan gövdesini ağırlığından başaşağı bükerek de
filizinin ucu neredeyse köklerine değerse;
hiçbir çiftçi, hiçbir boğa buna bakmaz olur.
Ama olur da aynı asma bir karaağacı koca olarak alıp birleşirse,
ona nice

çiftçiler nice boğalar tapar:

Sonunda genç bir kız dokunulmadan kaldığı sürece
yabanılığıyla yaşlanıp gider;
olgun bir yaşta uygun bir evlilik yaptığındaysa,
kocasına daha değerli, babasına daha tatlı görünür.

[Hymen ey Hymenaeus, Hymen gel ey Hymenaeus!]

Ama böyle bir kocayla dalaşma, ey bakire!
Uygun olmaz dalaşman, baban kendisi verdi seni ona,
annenle birlikte verdi, onların sözünü dinlemelisin
kızlığın tümüyle senin değil, bir parçası ana babanıdır:
Üçte biri babana, üçte biri de anana verilmiştir,
yalnızca öbür üçte bir senin; karşı çıkma o iki insana,
kendi haklarını damada veren, çeyizinle birlikte.
Hymen ey Hymenaeus, Hymen gel ey Hymenaeus!

Hızlı teknesini derin deniz üstünde sürüp Attis
 Frigya korusuna alelacele ayak bastı sabırsızca
 ve tanrıçanın ormanlarla kaplı gölgeli mekânına gitti,
 çılgın bir öfkeye kapılıp, ruhu sersem sepelek,
 sivri bir çakmaktaşıyla koparıp attı kasığındaki ağırlıkları.
 Hissedince kalan organlarından erkekliğinin yittiğini,
 hatta toprağı lekeleyince taze kanı
 aldı karbeyaz ellerine çarçabuk hafif defini,
 senin defini, Cybele, ey Cybele Ana, gizli ayinlerini senin,
 vura vura sırtına incecik parmaklarıyla boğa derisi defin,
 terennüm etmeye başladı yoldaşları için salına salına:

“Haydi, gidin Gallalar, Cybele’nin yüksek korularına,
 hep beraber,
 hep beraber gidin, Dindymus’un sahibesinin gezgin takımı,
 başka mekânlar arayan sürgünler gibi
 benim önderliğimde arkamdan gelen yoldaşlar,
 göğüs gerdiniz yiyip yutan sulara, azgın denizlere,
 hadım ettiniz bedeninizi aşkın çekiciliğine duyduğunuz aşırı kinle,
 neşelendirin ilahenizin ruhunu sürekli koşuşturmalarınızla,
 yavaşlatır duraksamalar, alır aklınızı başınızdan; gidin hep beraber,
 izleyin Frigya’daki Cybele’nin evini, Frigya’daki korularını

tanrıçanın,
 ziller çalar orada, defler yankılanır,
 Frigyalı flütçü ağır ağır çalar kıvrık flütüyle,

sarmaşıklar dolanmış başlarını sallar hızlıca Maenadlar orada,
 derin inleyişlerle kutlarlar, orada, kutsal ayinlerini,
 orada dolanıp durur tanrıçanın gezgin alayı:
 bir an önce oraya gitmek yakışır bize hızlı danslarla.”

Yoldaşlarına bunları söyler söylemez kadınsı Attis
 birden dillerini şiddetle cırparak şenlikçiler feryat ederler,
 hafif def karşılık verir buna, yankılanır oyuk ziller,
 telaşlı adımlarla yeşil Ida'ya gider koro çarçabuk.
 Hep beraber soluk soluğa yollarına devam ederler,

çılgın gezginler, ölesiye,
 eşlik eder onlara defiyle önderleri Attis, gölgeli korular arasında,
 yabanıl bir düve gibi, boyunduruğun ağırlığından kaçan:
 hızla izler Gallalar ayağına çabuk önderlerini.
 Böylece ulaşınca Cybele'nin tapınağına yorgun argın,
 ekmek bile düşünecek halleri kalmadan dalarlar uykuya.
 Dermansız kalınca ağır bir uyku çöker gözlerine:
 dingin bir sessizlik içinde kaybolur ruhlarının taşkın çılgınlığı.

Ama ıslıl ıslıl gözleriyle altın yüzlü Güneş
 dolaşmaya başlayınca parlak gökyüzünde, katı toprakta,
 çılgın denizde,
 diri küheylanlarıyla kovunca gecenin gölgelerini,
 kendine gelen Attis'i terk edip gitti uykusu o zaman:
 çırpınan göğsüne aldı onu tanrıça Pasithea.

Dingin sessizlik sonrasında, düşüncesiz öfkesinden arınmış,
yaptıklarını bir bir aklından geçirdi Attis o an,
ve apaçık zihniyle gördü yitirdiklerini ve nerede olduğunu,
geri dönüp kumsala koştu tutkuyla yanarken yüreği
orada engin denize bakıp yaşlı gözlerle
kederli sesiyle şöyle seslendi yurduna hüznün içinde:

“Ey beni yaratan, beni doğuran yurdum,
seni terk eden efendilerini bırakıp kaçan beslemeler gibi,
zavallı ben,
İda dağının korularında doğruldum ayaklarımın üzerinde,
kar ortasında, yabanıl hayvanların buz kesmiş mağaralarında
yaşamak için
ve girmek için çılgınlıklarını gösterdikleri bütün gizli inlerine:
nerede, hangi yörelerde yer aldığını düşüneyim, ey yurdum?
Gözbebeklerim sana yöneltmek istiyor bakışlarını,
şu yabanıl öfkeden kurtulup bir an önce.
Ben miyim evimden uzaklaşıp bu korulara sürüklenen?
Uzak mı kalacağım yurdumdan, mülklerimden,
arkadaşlarımdan, ana babamdan,
pazaryerimden, güreş okulumdan, koşu alanımdan,
spor okulumdan.
Zavallı, ah zavallı kalbim, bir daha, bir daha yakınmalısın!
Hangi suret kalmış ki ben bürünmemiş olayım?

Delikanlıydım, gençtim, çocuktum ben, şimdi kadınımlı,
spor okulunun çiçeğiydim, güreş okulunun onuru:
tıklım tıklım olurdu kapım, sıcacık kalırdı eşik,
evim vardı çiçekten çelenklerle donatılan
yatağımdan kalkar kalkmaz güneş doğarken.

Şimdi, tanrıların hizmetçisi mi olacağım ben, Cybele'nin beslemesi
Bacchus rahibesi mi olacağım, kendimden bir parça ha,
kısır bir erkek mi yoksa?

Yeşil Ida'da karla kaplı, soğuk bir yerde mi yaşayacağım?
Frigya'nın yüce doruklarında mı sürdüreceğim yaşamımı?
Yaptıklarım acı veriyor bana şimdi, pişmanlık veriyor.”

Gül renkli dudaklarından çıkınca bu ses,
götürünce yepyeni haberler tanrıların kulaklarına,
çözer o zaman Cybele aslanlarının boyunduruğunu,
solda duranı, sürü düşmanını, dürterek der:

“Haydi, haydi git gözüpek hayvan
çılgınlık ele geçirsin bu adamı, rahatsız etsin,
git ki çılgınlık geri döndürsün onu koruya,
egemenliğimden kaçmak isteyen bu özgürlük delisi adamı.
Haydi, vur sırtına kuyruğunla, şaklat kırbaçlarını,
öyle vur ki, yankılsın böğürmeleri dört bir yanda,
salla kızıl yeleni kaslı boynundaki gözüpek hayvan!”

Bunları söyler Cybele, tehdit edercesine, çözüp eliyle
boyunduruğu.

Kendi kendini azdıran yabanıl hayvan yerinden uğrar kızgınlıkla,
yola çıkar, kükrer, kırıp geçirir fundalıkları ayaklarıyla.
Ama bembeyaz, köpüklü kıyının ıslak kısmına gelip de
görünce kadını Attis'i, denizin parlak yüzeyine yakın yerde,
atılıp saldırır üstüne: yabanıl korulara kaçır Attis, aklını yitirir.
Yaşanı boyu kalır orada, hizmetçi olarak.

Büyük tanrıça, tanrıça Cybele, Dindymus'un sahibesi tanrıça,
evimden uzak olsun senin çılgınlıkların:
haydi, git başkalarını hiddete sal, başkalarını çıldırt, haydi!

64

Pelion'un doruğunda doğan çamlar bir zamanlar,
 denir ki, Neptunus'un durgun sularıyla
 Phasis dalgalarına ve Aetes ülkesine yüzüp gitmiş,
 Argos'un güç kaynağı, seçkin gençler
 Colchis'ten altın postu getirmek isteyip de
 pupasıyla gemilerinin tuzlu suları hızla aşıp seyretmeye
 kalkıştıklarında
 çamdan yapılmış küreklerle masmavi denizi yara yara.
 Kentlerin yücelerindeki kaleleri koruyan tanrıça onlar için
 hafif bir meltemle uçup giden bir gemi yaptı,
 kavisli geminin çamdan omurgasını birleştirip.
 Gemi önce hiç bilinmeyen Amphitrite'ye doğru yol aldı.
 Burnuyla rüzgârlı denizi yarar yarmaz
 ve çekilen küreklerle çalkanan dalgalar köpük köpük
 ışıldar ışıldamaz
 yabanıl yüzler göründü parıldayan derinliklerden,
 bu tuhaf gemiye şaşkın şaşkın bakan deniz kızları Nereidler.
 O gün gördüler, o gün, gün ışığında su perilerini
 gözleriyle ölümlüler çıplak bedenleriyle
 bembeyaz derinliklerden göğüslerine kadar çıkan.
 İşte, o zaman Thetis'in aşkıyla tutuşup yandığı söylenir Peleus'un
 o zaman, Thetis bir insanla evlenmeyi hor görmedi,
 o zaman, tanrıların babası Thetis'le Peleus'u
 evlendirmesi gerektiğini düşündü.

Ey yüzyılların en özlenen zamanında doğan
kahramanlar, uğurlar olsun size, ey tanrıların soyu,
anaların erdemli evlatları, tekrar uğurlar olsun size!
Sizlere sık sık şarkılar okuyacağım,
özellikle de sana, mutlu evlilik meşaleleriyle yücelmiş,
Ey Tesalya'nın direği Peleus, sana Iuppiter,
tanrıların babası, kendi âşığını bağışladı.
Sahip oldun mu güzeller güzeli Nereus kızı Thetis'e?
Sana izin mi verdi torununu götürmene
Thetis ile sularıyla tüm dünyayı çevreleyen Oceanus?
Zaman geçip özlenen günler geldiğinde
Bütün Tesalya eve toplanır
saray neşeli bir kalabalıkla dolup taşar:
armağanlar taşınır açıkta, yüzler sevinçle parlar.
Scyros'u terk ederler, Phthia'nın Tempe vadisini
Crannon'un evlerini, Larisa surlarını,
Pharsalus'ta toplanırlar, Pharsalus çatılarına doluşurlar.
Artık kimse tarlasını ekip biçmez, boyunları gevşer sığırların,
artık eğri çapalarla temizlenmez toprağa yakın asmalar,
boğa artık eğri saban demirini söküp çıkarmaz,
ağaçların gölgesini zayıflatmaz budayıcıların bıçakları:
terk edilmiş sabanları pas içinde bırakır kir, toz.
Peleus'un oturduğu ev ise, zengin sarayından ne kadar uzak
olursa olsun,
altın ve gümüşle parıldar ısıllı.

Fildişi ışıldar koltuklarda, masalarda kadehler parlar,
 bütün ev kamaşır krallığın göz alıcı hazinesiyle.
 Tanrıçanın düğün döşegi de sarayın ortasına yerleştirilir
 Hindistan'dan gelen fildişiyle parlatılmış
 istiridye kabuğu pembesine boyanmış lal renkli kumaşla örtülür.

Eski insanların resimleriyle donanmış bu örtü
 kahramanların hayranlık uyandıran erdemlerini yansıtır ustalıkla.
 Dalga dalga yankılanan Dia kıyısından bakarken
 hızlı gemisiyle uzaklaşıp giden Theseus'u görür
 yüreğinde gem vurulmaz öfkeler taşıyan Ariadne,
 hatta daha yeni gördüğü şeyleri gördüğüne inanmaz
 çünkü aldatıcı uykusundan uyanır uyanmaz
 kendini ıssız bir kumsalda bırakılmış bir zavallı olarak görür:
 Delikanlıysa suları savurur küreklerden onu unutmuş

kaçıp giderken,

esip geçen fırtınalara bırakır verdiği boş sözleri.

Uzaklardan, yosunlardan Minos'un kızı hüznü gözlerle
 Bacchus şenliğinde taş kesmiş bir heykel gibi ona bakar,
 ne yazık ki, dev dalgalarda çalkanıp durur.

Sarı saçlı başını saran ince uzun kurdelesı yok artık,
 taşımıyor göğsünü örten incecik giysisi
 bağlı değil artık yuvarlak bir kuşakla süt dolu memeleri,
 her şey kaymış bütün gövdesinden oraya buraya
 ruzlu dalgalar ayaklarının önünde oynasırken onunla;
 o sırada ne kurdelesı, ne de suyun üstünde çalkanan giysisi
 onun için önemliydi, bütün kalbiyle sana Theseus,
 bütün ruhu, bütün aklıyla sana takılıydı bitik kız.

Ah, zavallı, beni sürekli ağlayış bağırışlarla çıldırtıp bitirdi
yüreğine yaman kaygılar salarak Erykslü Venus
küstah Theseus'un Piraeus'un girintili çıkıntılı
kıyılarından çıktığı zamanlardan beri,
adaletsiz kralın Gortynia tapınağına vardı.ğı.

Çünkü, derler ki, vaktiyle aman vermeyen vebanın telef ettiği
seçkin gençleri, aynı zamanda bakire kızların onurunu
Minotaurus'a şölen niyetine sunarmış,
Androgeos'un öldürölmesinin cezasını çeken Cecropia kenti.
Böylesine felaketlerle sarsılırken dapdaracak surlar,
sevgili Atina kenti uğruna Theseus'un kendisi
canını feda etmek istedi, Cecropia'nın yaşayan öölülerinin
cenazelerinin böyle Creta'ya taşınmasındansa.
Ve böylece hafif gemisiyle ışık saçarak ılık esintilerle
yüce gönüllü Minos'a, görkemli evine geldi.
Arzulu gözlerle ona bakar bakmaz kralın bakire kızı
hoş kokular saçan iffetli yatağı onu
annesinin yumuşacık kucağında beslerdi
Eurotas nehrinde yetişen mersin çiçekleri gibi,
ya da baharın esintisiyle çeşit çeşit çiçeklerin açması gibi,
alev alev yanan gözlerini ayırmadı ondan
bütün gövdesiyle ateşi emmeden derinlerine
ve en derin yerlerine kadar tümüyle tutuşmadan önce.

Yazık, ey zavallı, acımasız kalbinle çılgın tutkuları kışkırtıp
 ey kutsal çocuk, insanların sevinçlerine keder katarsın,
 ve sen Golgi'de hüküm süren, ve sen yapraklarla kaplı Idalium'da
 hangi tufanlarla, yanıp tutuşan bu kızı tasaya boğdunuz
 sarışın yabancı için iç çekerken sık sık!

Gücü kalmamış yüreğinde kaç korkuya dayandı!
 Kaç kez ısıltılı altından daha solgun bir renge büründü,
 yabanıl canavara karşı savaşmak isteyip de
 ölümü ya da övgüye değer davranışının ödülleri aldığında

Theseus

Tatsız olmaz yine de tanrılara boyuna küçük armağanlar söz verip
 dudaklarıyla ima ederek adak adaması.

Tıpkı Taurus'un tepesinde dalları sallanan
 meşe ya da kabuğundan su sızdıran kozalaklı çam gibi
 karşı konulmaz kasırganın sert rüzgârlarla sarsarak
 söküp attığı (burkutulup kökten koparılır, baş aşağı düşer uzaklar
 karşısına çıkanı kırıp geçirerek yayıla yayıla),
 işte böyle gem vurup yere serdi yabanıl canavarı Theseus,
 boynuzlarını rüzgârlara boşu boşuna çarpıp dururken.
 Büyük bir başarıyla döndü oradan sağ salım
 başıboş ayak izlerini ince bir iplikle denetleye denetleye,
 dolambaçlı dönemeçlerden çıkarken
 yapının göze çarpmayan labirenti aldatmasın diye kendini.

Ama ne diye ayrılıp ilk türkümden
daha çok şey hatırlatayım ki, babasının yüzünü ardında
bırakan kızı,
kız kardeşinin, sonra annesinin sarılışını
kızı için ölesiye sevinç duyan o zavallı kadını,
bunların hepsine Theseus'un aşkını yeğ tuttuğunu,
ya da bir tekneye binip Dia'nın köpüren kıyılarına ulaştığını,
ya da savsak düşünceli kocasının
uykudan gözleri kapanan eşini terk etmesini?
Derler ki, sık sık yüreğinde yanan korla çılgına dönen o kız
yüreğinin derinliklerinden gelen çığlıkları kusarmış,
ve sonra sarp dağlara tırmanırmış hüznü hüznü,
oradan açık denizin engin kabartılarına keskin gözlerle bakarmış,
sonra da titreyen denizin dalgalarının önüne koşarmış,
yumuşacık giysisini kaldırıp çıplak kalan baldırlarına,
en son şunları söylemiş mahzun mahzun,
donmuş hıçkırıklarını ıslak ağzından çıkararak:
“Baba evimin sunaklarından beni alıp
bu ıssız kıyıda bıraktın, değil mi, vefasız Theseus?
Tanrıların isteklerine aldırmadan terk edip,
ah, nankör, lanetli yeminleri evine taşıyorsun değil mi?
Hiçbir şey döndüremedi mi acımasız aklının verdiği karardan?
Hiç mi acıma yok sende,
katı yüreğinden bana acımasını isteyecek?

Ama bir zamanlar verdiğin sözler bunlar değildi,
 yüzüme gülen sesinle bana, bunlar değildi
 acıma uyandıran şeyler, umut etmemi istediğin,
 neşeli evlilikti, özlenen bir düğün:
 dağıtıp geçiyor havadaki rüzgârlar bütün boş sözleri.
 inanmasın bundan böyle hiçbir kadın yeminler eden erkeğe,
 hiçbir kadın beklemesin erkekten vefalı sözler;
 bir şeyi istediler mi, ona erişmek için yanıp tutuşurken,
 hiç korkmazlar yemin etmekten, söz vermekten kaçınmazlar:
 ama doyurulur doyurulmaz istekli aklın tutkusu,
 hiç korkmazlar dediklerinden, aldırılmazlar yalan yeminlere.
 Elbet ben kurtardım seni çekip ölüm girdabında
 dönüp dururken, kardeşimi yitirmenin daha iyi olacağına
 karar verdim,
 eninde sonunda sen yalancıdan yoksun kalmaktan,
 yem olarak verileceğim buna karşılık
 yabanıl hayvanlara ve kuşlara parçalanmak için,
 toprak değmeden gömüleceğim ölü bedenime.
 Hangi aslan doğurdu seni, ıssız bir kayanın altına
 hangi deniz savurup attı gebe kalıp köpüklü dalgalarıyla,
 hangi Syrtis, hangi yırtıcı Scylla, hangi uçsuz bucaksız Carybdis,
 tatlı yaşamına karşılık böyle ödüller mi veriyorsun?
 Gönlün razı olmadıysa evlenmemize
 korktuğun için yaşlı babanın katı kurallarından,
 yine de evine götürebilirdin beni,
 aşkın şevkiyle bir köle gibi hizmet etmem için sana,
 bembeyaz ayaklarını billur sularla yıkayıp
 eflatun bir örtü sererek yatağına.

Ben neden yakınayım ki boşuna duygusuz melteme,
çığına dönmüş bir halde acıdan, hiçbir duygu taşımayan melteme?
Ne söylediklerimi işitebilir, ne de sesime yanıt verebilir.
Sevdiğim adam ise denizin ortasında bir yerde çalkanıp duruyor,
hiçbir ölümlü görünmüyor bomboş yosunlukta.
En sonunda acımasız kader bile hor görüp
kulaklarını tıkadı yakınmalarıma.
Ey her şeye gücü yeten Iuppiter, keşke Altica gemileri
hiç yanaşmasaydı Gnosus kıyılarına,
tüyler ürpertici bir haraç ödeyerek yabancı boğaya,
bağlamasaydı halatını Girit'e vefasız gemici,
ve bu kötü konuk acımasız kararlarını saklayarak
tatlı bir görünüm altında dinlenmeseydi evimizde!
Neye güveneyim? Hangi yitik umuda bel bağlayayım?
İda dağlarının yolunu mu tutayım? Ah, denizin yırtıcı yüzü
büyük bir girdapla bölünerek nerede ayırıyor beni onlardan?
Yoksa, babamdan mı yardım istesem? Onu terk eden
ben değil miyim,
kardeşinin kanıyla lekelenmiş bir gencin peşinden gidip?
Yoksa, kocamın vefalı aşkıyla mı avutsam kendimi?
Ama güçlü küreklerini batıra çıkara kaçan sevdiğim adam değil mi?
Hiçbir ev de yok bu kıyıda, ıpıssız bir ada burası,
geçit vermiyor denizin dalgalarıyla çevrilmiş çıkış,
ne bir kaçış yolu var, ne umut: her şey suskun,
her yer ıssız, ölüm kokuyor her şey.

Yine de gözlerimi örtmeyecek ölüm,
can çıkmayacak yorgun bedenimden
tanrılardan hakkım olan intikamı dilemeden
ihanete uğrayan ben, son saatimde kazanmadan

göktekilerin güven

Bu yüzden erkeklerin yaptıklarının intikamını korkunç cezaıyla al
alınları yılanlı saçlarla kaplı Eumenidler,
dışa vuruyor soluk alıp veren göğsünüzden taşan öfkeleri,
buraya yaklaşın, buraya, dinleyin yakınmalarımı,
bunları ben, ah zavallı ben, ne yazık, ta iliklerimden gelen
kudurmuş bir öfkeyle körleşmiş bir halde
ortaya seriyorum alevler içinde.

Bu yakınmalar yüreğimin derinliklerinden geldiğinden,
sizler, izin vermeyin sakın, çığlığımın kaybolup gitmesine;
ancak nasıl bıraktıysa Theseus beni bir başıma,
ey tanrıçalar, onu da, yakınlarını da öyle bırakın!”

Hüzün dolu yüreğinden gelen bu sözleri dökünce
davranışların cezasız kalmamasını dileyip azap içinde,
göklerin yenilmez hâkimi başını sallayıp onayladı,
titredi yeryüzü ve korku salan denizler bu hareketle
ve şiddetle salladı gökyüzü parlak yıldızları.
Theseus ise karartıp koyu bir sisle zihnini
uzaklara yollamıştı nankör yüreğiyle,
önceden tutarlı aklında tuttuğu buyrukları,
yaşlı babasına bir sevinç ışığı yollamayıp
bildirmedi kazasız belasız Erectheus limanına ulaştığını.

Derler ki, vaktiyle, tanrıçanın surlarını gemisiyle
terk eden oğlunu rüzgârlara teslim ettiğinde Aegeus,
gence şöyle buyruklar verdiğini söylemişti:
“Bana uzun bir ömürden daha tatlı gelen biricik oğlum,
oğlum, ben seni sonu belirsiz bir kadere göndermeye zorlanıyorum,
bana yaşlılığımın şu son deminde verilen oğlum,
talihim ve senin ateşli cesaretin
istememesem de beni senden kopardığı için
kapanan gözlerim sevgili yüzüne doyamadı henüz senin:
seni ben gönenmiş, sevinçli bir yürekle gönderemem,
izin veremem uğurlu bir talihin nişanesini taşıyıp götürmene,
ak saçlarımı toza toprağa karıştırıp kirleterek
yüreğimden nice yakınmalar dökeceğim önce,
siyah yelken açacağım sonra gezgin gemi direğine,
kederimi, yüreğimdeki yangını söylesin diye
söylesin diye pasla kararmış Hiber kumaşı.
İzin verirse sana, soyumuzu sopumuzu,
Erectheus'ta oturanları korumaya söz veren
kutsal Itonus'un yerli tanrıçası boğanın kanına sağ elimi
bulamam için,
yaşat o zaman tasalı zihninde sakladığın buyruklarımı
ve unutturmasın sana onları geçen yüzyıllar,
gözlerin görür görmez tepelerimizi,
kurtulsun serenenlerin her yandan cenaze giysisinden
burulmuş halatların kaldırsın bembeyaz yelkenlerini
ki coşkun ruhumla sevinç nişanelerini aldığımı anlayayım
bir an önce
uğurlu bir saat senin geri döndüğünü gösterdiğinde!”

Önceden Theseus'un vefalı yüreğiyle uyduğu, bu buyruklar
ansızın esen rüzgârla sürüklenen bulutlar gibi
eriyip kayboldu karlı dağın göğe ağan doruğundan.
Ama kalenin tepesinden çevreyi gözlerken babası
durmadan akan yaşlarla tüketip tasalı gözlerini
görür görmez rüzgârla şişmiş yelkenleri
bıraktı kendini kayaların doruğundan aşağı,
yitip gittiğine inanarak Theseus'un acımasız bir yazgıyla.
Girince Theseus babasının ölümüyle çıldırmış bir halde
yasa bürünmüş evine,
Minos'un kızına verdiği kedere benzer
bir acı duydu vefasız yüreğinde.

O sırada uzaklaşıp giden gemiye bakakalan kızcağızın
türlü kaygılar gidip geliyordu yaslı yüreğinde. –
Yatak örtüsünün başka bir yerindeyse ışık saçan lacchus
uçarcasına geziniyordu bir Satir alayıyla ve Nysa'dan
doğan Silenlerle birlikte,
seni arayarak, Ariadne, senin aşkınla yangınlara düşmüş,

.....
Bacchalar gibi çılgınlık atıp çılgınca sallayarak başlarını.
Kimileri parçaladıkları boğanın organlarını saçıyordu

oraya buraya,

kimisi yılanları beline doluyordu,
kimisiyse çukur kutularla gizemli ayinler yapıyordu,
dinsizlerin boşuna dinlemek istedikleri ayinler,
başkalıysa avuçlarını indire kaldıra def çalıyor
ya da yuvarlak bronz zilden ince tınılar çıkarıyordu,
bazalıysa boğuk sesler çıkarıyordu boruları üfleyip
ölüm kokan bir ezgiyle çınılıyordu yabanıl flüt.

Bu tür şekillerle bezenmiş örtü
kvrım kvırım yatağın her yanını kaplıyordu.
Tesalya gençleri onu arzuyla seyredip
yatıştıktan sonra kutsal tanrılara yer vermeye başladılar:
Burada, korku salan Zephyrus'un sabah meltemiyle
dingin denizi kabaran dalgalara çevirdiği gibi,
Aurora gezgin Güneşin kapısının eşiğinde görüldüğünde,
önce hafif bir meltemle yavaş yavaş itilen sular
ilerler ve kıyıya hafiften çarpıp şırıldar
rüzgâr arttıkça da daha fazla büyür
ve uzaklarda hayal gibi erguvan bir ışıktan yansılar:
O zaman bırakıp böyle büyük girişteki krallık evlerini
her biri kendi evine dönüyordu çabuk adımlarla dağılarak.

Onlar ayrıldıktan sonra ilk Chiron geldi
Pelion tepesinden, ormanın armağanlarını taşıyarak:
Ovalarda yetişen bütün çiçekleri,
Teselya kıyısında, yüksek dağlarda yetişenleri,
nehir kollarına yakın ılık Favonius'un
verimli esintisiyle açan çiçekleri getirdi,
alelade çelenklerle örölmüş bu çiçekleri,
tatlı tatlı gülömsedi kokularıyla büyülenen ev.
Derken, Peneus geldi yeşil Tempe'den,
su perilerini bırakıp Dor danslarıyla ayinler yaparak
eli de boş değildi: kökleriyle kayın ağaçlarını getirdi
ve dimdik gövdeli yüksek defne ağaçlarını, sallanan çınarı
alevlerin yuttuğu Phaethon'un yalpalanan kardeşini
ve göğre ağan serviyi de almadan gelmedi.

Hepsini evin çevresine dikti birbirine örüp,
 kapı girişi yumuşak yapraklarla örtülüp yeşillensin diye.
 Bunu yüreği hünerle dolu Prometheus izledi sonra,
 eskiden çektiği cezanın belli belirsiz izini taşıyarak üstünde,
 vaktiyle zincire vurulmuş uzuvlarını
 sarp uçurumlardan sarkıtarak ödediği.
 Sonra tanrıların babası geldi, karısı tanrıça ve çocuklarıyla,
 gökte seni yalnız bırakarak, ey Phoebus,
 bir de Idrus dağında oturan kız kardeşini:
 Küçümsemişti çünkü senin gibi, kız kardeşi de Peleus'u,
 istememişti kutlamak evlilik meşalesini Thetis'in.
 Tanrılar kardan beyaz sedirlerin üzerine uzattıklarında
 gövdelerini,
 baştan aşağı donandı masalar çeşit çeşit şölen aşılarıyla,
 bu arada gövdelerini halsizce sallayarak
 gerçeği dile getiren şarkılar söylemeye başladılar Parcalar.
 Titrek bedenlerini dört yandan saran etekleri
 örtüyordu beyaz topuklarını erguvan renkli bir kenarlıkla,
 karbeyaz başlarında gülden kurdeleler vardı,
 ve ellerinde bitip tükenmez işlerini eğiriyorlardı.
 Soldaki yumuşak yünle sarılı bir öreke tutuyordu,
 sağdaki parmaklarını kıvrıp bir yandan hafifçe çekerek
 iplik eğiriyordu,
 bir yandan da aşağı doğru bükerek başparmağını
 yuvarlak çıkırıkla iği savurup çeviriyordu
 ve yaptığı işi durmadan düzleştiriyordu dişiyile koparıp
 yün parçaları yapışıyordu kuru dudaklarına,
 az önce düz ipliğin üstünde bulunan yün parçaları.

Ayaklarının önündeyse bembeyaz parıldayan yumuşak
yün yumakları

söğütten yapılmış sepette bekliyordu.

Yünleri iteleyip o sırada berrak bir sesle

şu yazgıları dile getirdiler ilahi bir şarkıyla

gelecekte hiçbir çağın vefasızlıkla suçlayamayacağı:

“Ey sen yüce erdemlerle büyüyen üstün onur nişanesi,

Emathia gücünün koruyucusu, doğuştan seçkin kişi,

dinle bu mutlu günde sana kız kardeşlerinin açıkladıkları,

gerçeği dile getiren kehaneti. Ama sizler,

yazgının izlediği iplikleri çekerek

koşun döne döne, iğler, iplikleri çekerek, koşun döne döne!

Sana gelecek şimdi akşam yıldızı taşıyarak

evlilere istediklerini, mutlu bir yıldızla gelecek karın,

senin aklına saçacak ruhu yatıştıran aşkı

ve huzurlu uykulara dalacak seninle

düzgün kollarını güçlü boynuna dolayarak

koşun döne döne, iğler, iplikleri çekerek, koşun döne döne!

Böylesi bir aşk görmedi hiçbir ev,

hiçbir aşk birleştirmedir âşıkları böylesi bir düğünle,

Thetis’le Peleus’un arasındaki uyum gibi.

koşun döne döne, iğler, iplikleri çekerek, koşun döne döne!

Yılgı nedir bilmeyen Achilles doğacak sizden,

dönük sırtından değil cesur yüreğiyle tanıdıkları düşmanlarının,

uzun mesafeli araba yarışının galibi olarak her zaman

alevden izlerini hızlı geyiğin aşip geçecek.

Koşun döne döne, iğler, iplikleri çekerek, koşun döne döne!

Hiçbir kahraman savaşta onunla kendini karşılaştırmayacak
 Troia kanına bulandığında Frigya ovaları,
 uzun yıllar süren savaşta Troia surlarını yalan yere
 yemin eden Pelops'un üçüncü kuşağından biri olarak
 yerle bir edecek

Koşun döne döne, iğler, iplikleri çekerek, koşun döne döne!

Olağanüstü erdemlerini onun, parlak başarılarını
 anlatacak analar hep cenaze törenlerinde oğullarının,
 bembeyaz başından taranmamış saçlarını çözdükçe
 türlü hallere soktukça güçsüz avuçlarıyla kuru göğüslerini.
 Koşun döne döne, iğler, iplikleri çekerek, koşun döne döne!

Hasatçı nasıl dolgun başakları vaktinden önce toplayıp
 sararan tarlaları hasat ederse güneş altındaki,
 öyle sürecektir Troialıların gövdelerini aman vermez kılıcıyla.
 Koşun döne döne, iğler, iplikleri çekerek, koşun döne döne!

Yüce erdemlerine onun tanık olacak Scamander'in dalgaları
 kaç yönden akıp giden hızlı Hellespontos'a,
 ceset yığınları darlaştırıp tıkayacak bu nehrin yolunu
 katliama bulayıp kızdıracak derin sularını.

Koşun döne döne, iğler, iplikleri çekerek, koşun döne döne!

Sonunda ölüme de tanıklık edecek ona sunulan ödül,
 soylu yığınla kümelenen gömüt
 aldığında göğsüne öldürülen genç kızın karbeyaz uzuvlarını.
 Koşun döne döne, iğler, iplikleri çekerek, koşun döne döne!

Yorgun Achalara fırsat tanır tanımaz yazgı
Dardania kentinden Neptunus'un vurduğu zincirleri çözmeye,
Polyxena'nın kanıyla ısınacak yüksek mezarı,
keskin kılıç darbesiyle düşen bir kurban gibi,
dizlerinin bağı çözülüp yere serilecek yaralı bedeni.

Koşun döne döne, iğler, iplikleri çekerek, koşun döne döne!

Öyleyse acele edin ruhlar, birleştirin birbirini arzulayan âşıkları!
Mutlu bir evlilikle alsın eş olarak tanrıçayı,
arzulu kocasına verilsin artık gelin.

Koşun döne döne, iğler, iplikleri çekerek, koşun döne döne!

Güneş doğduğunda süt ninesi onu tekrar göremeyecek
dün sardığı bantla saramayacak boynunu
(koşun döne döne, iğler, iplikleri çekerek, koşun döne döne!)

Üzülmeyecek tasalı annesi kocasıyla
geçimsiz kızının yataklarını ayırmasına,
umut kesmeyecek sevgili torunlarını beklemekten.

Koşun döne döne, iğler, iplikleri çekerek, koşun döne döne!”

İşte böyle mutluluklarını önceden haber vererek Peleus'a
tanrısal yüreklerinden şarkılar okurdu Parcalar,

Önceleri bedenlenerek kutsal evlerini ziyaret ederlerdi

kahramanların

ve ölümlü kalabalığa gösterirlerdi kendilerini
henüz hor görülmezken dindarlık.

İşıl işıl tapınağına dönerken tanrıların babası çoğu kez,
bayram günü geldiğinde her kutsal yıl,
yüz boğa serildiğini görürdü toprağa.

Parnassos'un doruğunda gezgin Bacchus çoğu kez
 çığlıklar atan Thyaslarını katıp sürerdi önüne uçuşan saçlarıyla,
 bütün Delphi çıkıp giderken kentten yarıştaymış gibi,
 dumanlar çıkan sunakların önünde sevinçle kabul ederdi tanrıçayı.
 Kıran kırana savaşta çoğu kez Mars
 ya da hızlı akan Triton'un sahibesi veya bakire Rhamnusia
 görünüp

yüreklendirirdi alayla silahlı insanı.
 Ama toprak iğrenç bir günahla lekelenince,
 herkes adaleti açgözlü ruhundan kovunca,
 kardeşler ellerini kardeş kanına bulayınca,
 oğul ölüp giden ana babasına ağlamayı kesince,
 baba en küçük oğlunun ölüm törenini isteyince
 özgürce elde etsin diye henüz gerdeğe girmemiş taze gelini,
 günahkâr anne cahil oğluyla yatıp
 ev tanrılarına karşı günah işlemekten korkmayınca;
 işte o zaman bütün sevaplarla günahlar
 iğrenç bir çılgınlıkla birbirlerine girdiler
 bize yüz çevirdi haktanır istenci tanrılarının.
 Bu yüzden, ne böyle toplantılarda görünmeyi yakıştırdılar
 artık kendilerine
 ne de berrak gün ışığının kendilerine dokunmasına
 dayanabilirler.

65

İstirabım beni tüketip dinmez bir kederle
bilgili genç kızlardan uzak tutsa bile, Ortalus,
esin perilerinin tatlı meyvelerini sergileyecek güçte değilse de,
akıl yetim (öyle büyük bir kederle çalkalanıyorum:
çünkü çok olmadı Lethe'nin girdabındaki sular
kardeşimin solgun ayaklarını yıkayalı,
gözümüzün önünden kaçırılıp atılmış üstüne
Troas toprağı, Rhoeteum kıyısının aşağısında.
Sesleneceğim ama hiç duyamayacağım seni yaptıklarını anlatırken,
hayatımdan çok sevdiğim kardeşim,
seni hiç göremeyeceğim bir daha, ama kuşkusuz
hep seveceğim seni,
kederli şarkılar söyleyeceğim ölümün için her zaman,
ağaçların sık dallarının gölgeleri altında
yitirdiği Itylus için yas tutan Daulisli kuşun söylediği türden,) ama yine de bunca keder sarmışken beni, sana yolluyorum,
ey Ortalus,
Kallimakhos'un bu çarpıcı şiirlerini,
sanma diye başıboş rüzgârlara bıraktığın sözlerin
bir biçimde aklımdan çıkıp gitti,
bir genç kızın saf göğsünden fırlayan bir elma gibi
nişanlısının armağan olarak gizlice yolladığı
ve koyduğunu unuttuğu zavallı kızın yumuşak giysisinin altına,
annesi gelir gelmez dışarı fırlayınca sallanıp düşen;
ve aşağıya doğru hızla yuvarlanır elma,
anlar kız yayıldığını bir kızarıklığın hüznü yüzüne.

Engin gökyüzünün bütün ışıklarını olduğu gibi gören,
 yıldızların doğuşunu ve batışını,
 telaşlı güneşin ateşten parıltısının nasıl gölgelendiğini,
 nasıl sönüp gittiğini burçların belli mevsimlerde
 tatlı bir aşkın Trivia'yı göksel dönüşünden geri çağırıp da
 nasıl gizlice

Latmos kayasının altına sürüp getirdiğini araştıran,
 Conon, işte bu aynı kişi, göksel ışıktı gördü beni,
 Berenice'nin başından uzaklardaki
 pırıltılı ışıklar saçan, nice tanrıçaya uzatarak
 incecik kollarını adak olarak sunduğu saçlarını.
 O dönemde yeni evliliğiyle ün kazanan kral
 Asur ülkesine gitmişti harap etmek için,
 tatlı izlerini taşıyarak gece oynaşlarının,
 bakirenin adakları için savaşmıştı.

Yeni gelinler nefret mi eder Venus'tan? Alay mı ederler
 eşiğinde yatak odasının bolca döktükleri gözyaşlarıyla,
 ana babalarının sevinçleriyle?

Yardım etsin bana tanrılar, yas tutmuyorlar gerçekten!
 Bütün yakınmalarıyla kraliçem öğretti bunu bana
 genç damat acımasız savaşımlara giderken.
 Yoksa sen kardeşinden yoksun kaldığına gözyaşı dökmedin de,
 öksüz kalan yatağında terk edilince
 onun hüznü ayrılışına mı ağladın?

Acı çeken iliklerine işleyip nasıl da kemiriyor seni ıstırabın!
Tedirginlik içindeki seni nasıl da kalbinden
yakalayıp, terk ediyor duygularını aklın! Kuşkusuz
seni ben çocukluğundan beri hep yüce gönüllü bildim.
Unuttun mu yoksa erdemli davranışını, kral eşi yapan seni
daha güçlü biri cesaret edememişti hani?
Ama o zaman yaşlı yaşlı erkeğini gönderdiğinde neler söyledindi!
Iuppiter için, ne kadar sık sildiydin gözyaşlarını elinle
hüzünler içinde!
Bu kadar yüce hangi tanrı değiştirdi seni? Yoksa bu kadınların
uzun süre ayrı kalmayı istemediklerinden mi
sevgililerin gövdesinden?
Ve orada sevgili kocan için bütün tanrılara
boğa kanı akıtıp beni kurban etmeye söz verdi
dönüp gelsin diye sana: çok geçmeden o
fethedip Asia'yı, Mısır'ı topraklarına katmıştı.
Ben yapılanlar uğruna geri verilip göksel birliğe
yeni bir armağan olarak önceki adaklarını ödüyorum.
İstemeye istemeye ayrılıyorum, ey tanrıçam, senin başından,
istemeye istemeye, yemin ederim sana ve senin başına
cezasını bulsun boşuna yemin eden her kimse:
kim öne sürebilir kendisinin demirle eş olduğunu?
O dağ bile yerle bir oldu, Thia'nın ünlü oğlu aşmıştı
karadaki en yüksek bu dağı,
yeni bir deniz yarattığında Medler ve Athos'un ortasından
yabanıl gençlik donanmalarla seyrettiğinde.

Ne yapsın saçlar, böyleleri demire boyun eğdiğinde?

Tüm Chalybs soyu mahvolsun, ey Iuppiter,
ve ilk kez damarlar aramaya başlayan toprak altında
ve işlenmemiş demiri döven kişi!

Boyunduruğundan kurtulmuş kız kardeşlerim saçlar az önce
yas tutuyordu üzücüme, Aithiopialı Memnon'un kardeşi
göründüğünde

kanatlarını çırpı çırpı havayı yarıp geçerken

Locrisli Arsinoe'nin kanatlı atı.

Uçurur beni sırtına alıp göğün gölgeli yerlerinden

Venus'un tertemiz kucağına koyar.

Yunanlı tanrıça Zephyritis atamıştı hizmetçisini bu işe,

Canopus kıyısının yerlisi.

Yalnız kalsın diye değil değişik ışıltıları içinde gökyüzünün

Ariadne soyu zamanından beri altın bir taç olarak
değişmeden, biz de parlamalım diye,

sarışın bir başın sunduğu adak olarak,

tanrıların tapınağına girdiğimde gözlerim yaşla ıpslak

tanrıça beni eski yıldızların içine yeni bir yıldız olarak

yerleştirdi.

Virgo'nun ve yabanıl Leo'nun

Lycao'nun kızı Callisto'ya yakın ışıklarına dokunarak,
günbatımına doğru yöneliyorum, yavaşça devinen

Bootes'in önünde yol gösterip,

geç olmadan derin Oceanus'a dalan.

Ne ki, beni ezse bile tanrıların ayak izleri geceleyin,
gün olunca ak Thetis'e geri verir
(hoşgörüne sığınarak bana isim ver söyleyeyim,
Ramnusus'un bakire kızı;
çünkü gizlemeyeceğim gerçeği ben korkusuzca
yıldızlar saldırgan sözlerle dağıtsalar bile beni
gerçek bir yüreğin sırlarını açıklayacağım):
Sevinç duymuyorum bunlardan, senden hep uzak kalmamdan,
kraliçemin başından uzak kalmama kederlendiğim kadar.
Bir zamanlar genç kızken, binlerce bardak içtim onunla,
Hymenis kokularından yoksun.
Şimdi sizleri birleştirdiğinde düğün çırası, arzulanan ışıyla,
bedenlerinizi vermeyin canığer olduğunuz
kocalarınıza, göğüslerinizi açıp giysilerinizi fırlatarak,
bana boş armağanlar sunmadan önce parfüm şişesi,
şu sizin parfüm şişeniz, kutsal yatakta saygı gösteren evliliğinize.
Ama kendini aşağılık bir zinaya kaptıran kadını
ah, onun batıl kötü armağanlarını incecik tozlar içip bitirsin:
çünkü hiçbir armağan istemem değersiz kadınlardan.
Ama daha çok, ey gelinler, hep bir uyum,
dinmeyen bir sevgi yerleşsin evlerinize her zaman,
ve sen ey kraliçem, yıldızlara çevirince gözlerini
İlahe Venus'u yatıştırıcaksın bayram kandilleriyle
yoksun kılma beni kokundan,
cömert armağanlarla sevindir gönlümü sevindirebildiğince.
Niçin alıkor beni yıldızlar? Keşke kraliçenin, saçı olsaydım:
Aquarius'a yakın ışıldasaydı Oarion!

Ey tatlı bir koca için hoş olan, ana babaya hoş gelen Kapı
 selam! Hayırlı yardımlarıyla kutsasın seni Iuppiter,
 senin Balbus'a şevkle hizmet ettiğini söylerler
 vaktiyle evin sahibiyken o yaşlı adam,
 yine derler ki, oğluna pek kötü hizmet etmişsin,
 yaşlı adam iki seksen uzandığında, sen evli bir çiftin
 kapısı olduktan sonra
 Haydi, anlat bana, ortalıkta neden böyle değiştiğin söyleniyor,
 efendine eskisi gibi bağlı değilmişsin,
 "Suç bende değil (şimdi mülkiyetine geçtiğim Caecilius'u
 böyle hoşnut edebiliriz
 benim suçum değil, benim suçum olduğu söylense bile,
 herhangi biri benim suçum olduğunu söyleyemez,
 Halka sorarsanız, elbet her şey kapının başının altından çıkar
 Ne zaman iyi yapılmayan bir şey olsa,
 hep bir ağızdan bağırırlar bana: 'Kapı, suç sende.'"
 Bir tek sözle kendini anlatman yeterli olmaz,
 öyle yapacaksın ki herkes anlasın görsün.
 "Ne yapabilirim? Kimse sorup soruşturmaya,
 kimse bilmeye çabalamaz
 Ben istiyorum; bana anlatmaya hiç çekinme!
 "Öyleyse, en başta bana gelen kadının kız olduğunu söylerlerse
 yalandır, kocası değildir ona ilk dokunan
 kırılgan bir pazıdan daha güçsüz, sarkık bir uzvu olan,

hiçbir zaman giysisinin ortası kabarmayan:

ama denir ki oğlanın babası gelin yatağını lekelemiş
ve acınası evi kirletmiş;

ister günahkâr, kör bir aşkla yanıp tutuştuğundan olsun,
isterse, kısır tohumla iktidarsız doğmuş olduğundan,
neden olursa olsun, birinin bulunması gerekirdi,

genç kırlık kemerini çözebilecek daha kaslı bir organı çıkaracak.”
Şaşılacak derecede dindar, üstün bir babayı anlatıyorsun,
kendi oğlunun yatağına giren!

“Ama yalnız bunu bildiğini de söylemiyor,

Brixia kenti, Cynea kalesinin altına yakın yerde kurulu,
altın rengi Mella’nın yavaşça aktığı

Verona’cığının sevgili annesi Brixia;
Postumius’u da anlatıyor, Cornelius’un aşkını da,
o kadın ki bunlarla aşağılık bir zinada bulundu.

Şöyle diyebilir biri burada: ‘Ne yani? Bütün bunlardan

haber var mı kapı?

Asla izin verilmez ayrılmana efendinin eşiğinden
halka kulak vermemen, tam tersine, burada kirişe saplanarak
evi açıp kapamaktan başka bir şey değil mi işin?’

O kadını kaç kez duydum kısık bir sesle anlatırken
rezaletlerini bütün hizmetçileriyle birlikte bir başına,
adını söylediklerimden söz ederken, sandı kuşkusuz,
ne dilim var benim, ne kulağım.

Bunun yanı sıra, birini de ekliyordu,

kızıl renkli kaşlarını kaldırmamasın diye, adını ağzıma almak

istemem.

Uzun boylu bir adamdır, vaktiyle büyük bir davası olmuştu
yalancı bir gebelikle sahte bir doğum yüzünden.”

Yazgının ve acımasız bir talihin tokadını yemiş olarak
 gözyaşlarıyla yazdığın bu kısa mektubu bana yollamışsın,
 denizin köpüren dalgalarında kazaya uğramış gemiden çıkan
 seni yatıştırmam,
 ölümün eşiğinden döndürüp eski haline kavuşturmam için,
 bırakmaz ki kutsal Venus rahat bir uyku çekesin
 terk edildiğin, yalnız kaldığın yatağında,
 avutmaz ki esin perileri tatlı şiirleriyle eski şairlerin
 gece boyunca uyanık kalan huzursuz zihnini,
 beni sevindirdi bu, çünkü dostum olduğunu söylüyorsun
 ve burada hem esin perilerinin, hem Venus'un armağanlarını
 istiyorsun.
 Ama başımdaki belalardan habersiz kalmayasın diye,
 Allius'cuğum,
 düşünmeyesin diye ev sahipliği görevinden nefret ettiğimi,
 yazgının dalgalarında gör bak, nasıl batıp çıkıyorum,
 ben zavallıdan mutlu armağanlar isteme daha.
 Ak giysileri ilk kez giydiğim zaman,
 yaşarken çiçeği burnunda gençliğimin baharını,
 yeterince haşır neşir oldum şiirle: benden haberi yok değil
 tanrıçanın
 kaygılarla birbirine karıştıran tatlı acılığı:

ama kardeşimin ölümünden duyduğum acı yoldan çıkardı bütün
çalışmamı. Ey benden koparılıp götürülen zavallı kardeşim
benim de yaşamımı mahvettin ölümünle,
seninle gömüldü o anda bütün evimiz,
bütün sevincimiz o anda kaybolup gitti,
yaşarken sen tatlı sevginle beslenen.
Çıkardım attım ölümünle senin çalışmaları aklımdan,
tüm zevklerini ruhumun. Bu yüzden diyorsun ki
mektubunda, “Catullus için Verona’da olmak aşağılık bir şey,
çünkü iyi tanınan birileri burada
soğuk uzuvlarını ısıtıyor yapayalnız bıraktığın yatağında.”
Bu, Allius’cuğum, aşağılık olmaktan çok, zavallı bir durum.
Öyleyse, bağışla, kederimden sana armağan yollamam,
bunu yapmamın olanaksız olduğu bir zamanda.
Yanımda çok şiir kitabı olmadığından, doğal bu,
yaşadığımdan Roma’da: orası benim evim,
oturduğum yer, orada geçiyor ömrüm;
buraya, yanımda bunca kitap kutusundan yalnız bunu getirdim.
Bundan ötürü, kötücül bir düşünceyle
ya da ince bir zekâyla bunu yaptığımı düşünmeni istemem,
iki isteğini de doyasıya yerine getiremedim:
seve seve yapardım yapabilseydim eğer.

Sessiz duramam tanrıçalar, Allius'un hangi konuda
 bana yardımcı olduğuna gelince, kaç kez hizmette bulunup
 yardımcı olduğu

unutkan yüzyıllarla akıp geçen ömür
 gizlemesin diye onun bu çabasını ışıksız bir geceyle:
 ancak size diyeceğim, siz de anlatın gelecekte
 binlercesine, konuşturun bu kâğıdı yaşlandığında

.....
 ve daha çok, daha çok tanınsın öldüğünde,
 yükseklerde ince ağını ören örümcek
 işlemesin eserini üstüne Alius'un bir kenarda unutulmuş adını
 Çünkü ne dertlere saldı beni güvenilmez Amathusia
 bilirsiniz, nasıl kasıp kavurdu,

Trinacria kayası gibi yanıp tutuştuğum zaman
 Oeta dağının orda, Thermopylae'daki Malia suyu kadar,
 üzgün gözlerim durmadan ağlamaktan heba olup giderken,
 yanaklarım hüznün sağanaklarıyla sıırıslıkla olduğunda.

Nasıl, göğre ağın bir dağın doruğunda
 billur sular yosunlu taşlardan fırlarsa,
 baş aşağı kıvrılarak vadiden,
 halkın toplandığı yolun ortasından geçip
 tatlı bir ter içinde yorgun düşmüş yolcuya avuntu olursa
 bunaltan sıcaklık yanıp kavrulan tarlaları yarıp açtığı zama
 gemicilerin hortum içinde çalkanıp durmaları gibi
 elverişli bir rüzgâr hafiften eserek gelirse
 gözyaşlarıyla yardım dilenip bir Polluks'a, bir Castor'a:
 böyle bir yardım da Allius bana getirdi.

O kapalı alanı geniş bir geçitle açtı önüme
ve verdi bana evimi, verdi sahibesini,
bu çatı altında ortak aşkımızı yaşamak için;
oraya yumuşacık, bembeyaz ayaklarıyla geldi tanrıçam
ve incecik sandallarıyla parıldayan ayağını uzatıp
iyice aşınmış eşikte durdu,
bir zamanlar, aşkından yanıp tutuşan Laudamia'nın
gelmesi gibi Protesilaus'un evine,
boşa emek harcanmış evine, henüz kurban
kutsal kanıyla yatıştırmadığından göğün sahiplerini.
Hiç hoşuma gitmez, bakire Rhamnusia,
gönlü olmadan göksel varlıkların, düşünmeden bu işin
üstlenilmesi.

Susuz sunak nasıl da arzular kutsal kanı,
erkeğini yitirince öğrendi Laudamia,
taze gelirken kollarını kocasının boynundan ayırmaya zorlanıp
bir kışı öbür kış izlemeden,
uzun gecelerde doyurmadan tutkulu aşkını,
öyle ki eşi alınıp götürülse de yaşayabilmeyi öğrendi:
Bilirdi Parcalar uzun süre gelmeyeceğini
bir asker Ilion surlarına gitmişse eğer:
çünkü o sıralar, Helena'nın kaçırılmasıyla, Argoslu önderleri
kendisine karşı tahrik etmeye başlamıştı Troia,
Troia (ne günahkârlık) Asya ve Avrupa'nın ortak mezarı,
Troia, bütün yiğitlerin ve yiğitliklerin mevsimsiz gömütü:
hatta odur kardeşime acınası ölümü getiren.

Ey benden koparılıp alınan zavallı kardeşim,
ey tatlı günüşiği, zavallı kardeşimden çalınan!

Seninle o anda gömüldü bütün evimiz,
seninle o anda uçup gitti bütün sevincimiz,
hayattayken tatlı sevginin beslediği.

Şimdi çok uzaklarda gömülüsün,
ne tanıdıklarımızın mezarları arasında,
ne de akrabalarımızın yanında küllerin,
meşum Troia alıkoymuş mezarını,
yaban ellerde, dünyanın bir ucundaki ıssızlıkta.

Aceleyle koşmuş buraya, her yerden Yunan gençleri
bırakıp evlerini, ocaklarını, kaçırdığı metresiyle

Paris özgür vaktini hoş geçirmesin diye, huzur dolu yatağında.
Bu yüzden güzeller güzeli Laudamia,
alındı elinden hayatından ve ruhundan çok
sevdiğin eşin: böylesi bir girdapla

yutup seni aşk ateşin, dipsiz bir kuyuya atmıştı,
Yunanlılar nasıl anlatır hani, Pheneus ve Cyllene yakınlarında
bataklığın suyunu içip kuruttuğunu bereketli toprağı,
o toprağın bir zamanlar dağın içlerini delip kazdığını
işitmişti Amphitryon'un üvey oğlu,
hedefini vuran bir okla Stymphalus canavarlarını
aşağılık efendisinin buyruğuyla öldürdüğü zaman,
aşındırılсын diye göğün kapısı tanrılarca daha çok,
ve uzun sürmesin diye Hebe'nin kızlığı.

Ama o kuyudan da derindi senin aşkın
yabanlıktan kurtarıp seni, boyunduruğa girmeyi öğretti:
ihtiyarlıktan omuzları çökmüş babasına değerli gelmez o kadar
biricik kızının beslediği geç doğmuş torununun başı,
sonunda atadan kalma servete bir mirasçı bulununca güçbela
vasiyetnameye geçirince torununun adını yaşlı adam
alaya alınan bir akrabanın günahkâr sevincini ortadan kaldırıp
kır saçlarından akbabayı uçurur:
hiçbir dişi güvercin öylesine hoşlanmamıştır karbeyaz eşinden
gagasıyla ısıra ısıra öpücükler aldığı söylense de
doymak bilmez bir kadından bile daha acımasızca:
ancak sen tek başına bunların büyük çılgınlıklarının da
ötesine geçtin,

sarışın erkeğinle birleşir birleşmez.

Ya hiç ya da azıcık lütuf bağışlıyordu
değerli ışığım, kendini koynuma attığı zaman,
etrafında Cupido sıçrayıp duruyordu bir oraya bir buraya
safran rengi giysisinin içinde bembeyaz ışıldıyordu.

Bir tek Catullus'la tatmin olmasa da,
mahcup sahibemin ender hilelerine katlanabilirim,
aptallar gibi aşırı sıkıcı olmamak için:
Gökte oturan büyük kadın Iuno bile gizledi öfkesini çoğu kez,
kocasının yediği haltlardan ötürü kudurup dururken,
bile bile nice kaçamağını her şeyi isteyen Iuppiter'in.

Yine de caiz değildir tanrılarla insanları karşılaştırmak,

.....

..... uygundur:

bırak titrek babanın uğursuz yükünü.

Elinden tutup getirmedi ki babası onu bana

Syria kokularıyla donanmış eve,

ama küçük armağanlarıydı gecenin kaçamaklar

kocasının koynundan çıkıp gelince.

Bu yüzden yeter bana, yalnız bana veriyorsa

daha parlak bir taşla işaretlediği günü.

Şiir biçiminde verebildiğim bu armağan

nice hizmetlerinden dolayı sana yollanıyor Allius,

bugün, o gün ve başka başka günler

kaba bir pasla adını örtmesin diye.

Sayırsız armağan katacak buna tanrılar

vaktiyle Themis'in eski dindarlara

getirmeyi âdet edindiği armağanları.

Mutlu olasınız sen ve senin hayatın

oyunlar oynadığımız ev ve ev sahibesi,

ilkin, biz tükenenlere toprak veren,

ondan doğdu her iyilik öncelikle,

o daha değerlidir benim için kendimden bile

ışığım, sen yaşarken yaşamak benim için tatlıdır!

Hiç şaşma neden hiçbir kadın senin yumuşacık uyluğuna
sokulmak istemiyor diye Rufus,
armağan olarak sunduğun seyrek dokulu bir giysi
titretse bile onu, ya da şirin, saydam bir taş.
Kötü bir iftira yaralıyor seni, koltukaltlarına
ekşi bir teke kokusunun yerleştiğini söyleyen.
Herkes kaygı duyuyor bundan; hayrete gerek yok:
güzel bir kız yatağa girmez, korkunç bir hayvanla.
Bu yüzden şu iğrenç sümüğünü yok et burnunun,
ya da vazgeç kadınlar neden kaçıyor diye hayret etmekten!

70

Senden başka kimseye varmam
diyor, sevdiğim, Iuppiter bile olsa.
Ama bir kadının ateşli âşığına söylediğini
rüzgâra ve akan suya yazmalı.

71

İyi haklarla donanmış bir adam varsa
işinden alıkonan koltukaltlarının murdar ter kokusu yüzünden,
ya da ağır bir gut hastalığının layıkıyla işkence çektiirdiğı biri,
işte senin ortağın bu adam: sevgilinle teşriki mesai ediyor,
hayret ki her iki belayı da senden almış.
Çünkü ne zaman o kadınla yatsa, ikisinden de o kadar acısı çıkıyor:
kadın boğuluyor kokudan, adam da guttan mahvoluyor.

72

Bir zamanlar, Lesbia, biricik Catullus'un olduğumu,
beni Iuppiter'e bile değişmeyeceğini söyledin.

O zaman, seni sıradan bir âşık gibi değil,

bir babanın oğullarını ve damatlarını sevdiği gibi sevmiştim.

Artık seni tanıyorum; senin için daha çok yanıp tutuşuyorsam da
gözümde çok daha basit ve hoppa bir kadınsın.

Nasıl olur, diye soracaksın. Çünkü böyle bir haksızlık

bir âşığın aşkını şiddetlendirir, ama dostluğunu azaltır.

73

Birine iyi hizmet etmeyi istemekten vazgeç
ya da birinin saygıdeğer olabileceğini düşünmekten.
Herkes nankör, işe yaramıyor birine kerem eylemek
üstelik daha da çok bıkkınlık ve zarar veriyor:
bana olduğu gibi, kimse bundan daha acı vererek
sık boğaz etmedi beni, tek ve biricik dostu saydığı
bana yaptıklarından.

74

Gellius duymuş ki amcası âdet edinmiş azarlamayı
biri oynaşmalarını anlatsa, ya da oynaşsa.
Bu durum başına gelmesin diye baştan çıkardı amcasının
karısını ve amcasını Arpocrates'e dönüştürdü.
İstediği oldu: şimdi amcasını düzse bile
adam tek kelime edemeyecek.

75

Bu hallere düşmemin sebebi sensin Lesbia'm

aklım öyle yiyip bitirdi ki kendini sana düşkünlüğünden,
artık ne senin iyi olmanı diliyor, en iyi kadın olsan da,
ne de seni sevmekten vazgeçebiliyor, her şeyi yapsan da.

76

Önceden yaptığı iyilikleri anımsamak nasıl zevk verirse insana
görevine nasıl düşkün olduğunu

kutsal andını bozmadığını

ve hiçbir anlaşmasında insanları aldatmak için
tanrıların iradesini kötüye kullanmadığını:

uzun ömründe de sana, Catullus, nice sevinçler kalır
şu kadri bilinmeyen aşkından.

Çünkü insanlar iyilik adına ne söyleyebilir, ne yapabilirse
senin tarafından söylenmiş ve yapılmıştır;

her şey mahvolup gitti değer bilmez bir yüreğe emanet edilen.
Öyleyse neden kendini daha çok kahrediyorsun?

Neden yüreğini pek tutmayıp kendini geri çekmiyorsun
gönülsüz tanrılara karşı zavallı olmaktan vazgeçmiyorsun?

Zordur birdenbire uzun bir aşktan kurtulmak;
zordur, gerçek bu, ama ne yapıp yapıp bunu başarmalısın:
tek kurtuluşun bu, üstesinden gelmelisin;
mümkün olsa da olmasa da yapacağın bu.

Ey tanrılar, sizin işinizse acımak, ölümün
tam kıyısındaki birilerine el uzatırsanız son kez,
şöyle bir bakın zavallı bana, yaşamımı lekesiz olarak
sürdürdüysem, bu belayı ve yıkımı alın benden!

Vah bana, uyuşukluk gibi işleyerek en iç eklemlerime
kaldırdı tüm sevincimi yüreğimden!

Artık istemiyorum sevgime karşılık vermesini
ya da olamayacak bir şey olduğundan
namuslu olmayı kabul etmesini de:
bizzat sağlıklı olmayı diliyorum
ve bu iğrenç hastalıktan kurtulmayı;
ey tanrılar, benim inancıma karşılık
bağışlayın bana bunu!

77

Rufus, kendisine boşuna inandığım dost

(boşuna mı? daha da kötüsü, bana pahalıya mal oldu),
gizlice bana sokulup içimi yakıp kavurarak

zavallı benden alıp götürdün bütün iyilikleri, öyle mi?
Alıp götürdün, yazık, hayatımın acımasız zehiri,
yazık, dostluğumun belası!

78

İki erkek kardeşi var Gallus'un, birinin eşi çok zarif,
öbürünün de zarif bir oğlu var.
Gallus yakışıklı bir adam: çünkü tatlı âşıkları boyunduruğa
vuruyor,
yakışıklı oğlanla güzel kızı yatırmak için.
Gallus aptalın teki, evli bir adam olduğunu görmüyor,
yeğenini amcasının karısıyla zinaya itiyor.

78a

.....

Gel gör ki saf bir kızın tertemiz dudağının
şimdi senin iğrenç tükürüğünle birleşmesi bana acı veriyor
Cezasız kalmayacaksın ama: çünkü seni bütün yüzyıllar tanıyacak
yıllanmış dedikodular senin kim olduğunu anlatacak.

79

Güzel çocuk Lesbius: Neden olmasın ki?

Lesbia onu yeğler sana, tüm soyunla birlikte Catullus.
Yine de bu çocuk Catullus'u tüm soyuyla satsın bakalım,
bulabilirlerse tanıdıklar arasında üç beş tanık.

80

Ne demeliyim, Gellius, Őu g l dudaklarının
 kışın karından daha beyaz olmasına,
sabah evden çıkarken, uzun yaz gününün sekizinci saatinde
 asude uykusundan uyanırken?
Kuşkusuz bir Şey olmalı: kulağımıza  alınanlar gerçek mi
 adamin büyüyen orasını içine çekip yuttuğun?
Kuşkusuz böyle: zavallı Victor'un kasıkları çatlayıp haykırıyor
 ve emilen suyla damgalanmış dudakların.

81

Bunca insan arasında hiç mi sosyetik yok, Iuventius,
değer vermeye başlayacağın, üstelik şu senin
Pisaurum'un ölümlü yöresinden gelen konuğun
altın yaldızlı heykelden daha soluk değil mi?
Kalbini kazanmış senin, sen de kalknuş onu bana tercih ediyorsun,
nasıl bir kalleşlik ettiğini bilmeden.

82

Quintius, sana gözleri borçlu kalsın istiyorsan Catullus'un
ya da gözlerinden değerli bir şeyi varsa onu,
alıp kaçma sakın, kendisine gözlerinden değerli gelen
ya da gözlerinden daha değerli olan şeyi.

83

Lesbia çok kötü şeyler söyler bana kocasının önünde:

o ahmağın çok hoşuna gider bu sözler.

Seni katır, hiçbir şeyden çakmıyorsun. Beni unutup sussaydı eğer
sağlıklı olurdu: kesik, kesik havlayıp örtülü konuştuğuna göre,
beni yalnız, hatırlamakla kalmıyor, aynı zamanda,
sorun daha da vahim, kızgınlıktan köpürüyor: yanıyor yani,
konuşup duruyor.

84

“Münasip” demek istediğinde “hünasip” derdi Arrius
 “tuzak” demek istediğinde de “huzak”

ve o zaman kendinin mucizevi konuştuğunu sanırdı,
 olanca sesiyle “huzak” diye bağırdığı zaman.

Kuşkusuz annesi de, azatlı dayısı da böyle söylerdi,
 böyle söylerdi dedesi ve anneannesi.

Bu adam Syria’ya gönderildiğinde herkesin kulakları

bayram etmişti:

yine aynı sözcükleri duyuyorlardı yumuşak ve hafifçe,
 korkuları yoktu neyse artık bu tür sözcüklerden,
 derken korkunç bir haber sardı ortalığı

Arrius oraya gittiğinden beri İonia denizi,
 İonia değil, Hionia’ydı artık.

85

Nefret ediyorum ve seviyorum. Neden diye sorarsan,
bilmiyorum, böyle geçiyor içimden, ve kahroluyorum.

86

Quintia çoğu için güzeldir, bana göre hoş, uzun boylu
ve dürüsttür. Bunları tek tek itiraf ediyorum,
“güzel” olduğu hariç: çünkü zarafetten eser yok
böyle iri bir gövdede tuz tanesi kadar.
Lesbia güzeldir, en güzel her şeye sahip olduğundan,
çalmıştır bütün kadınlardan her tür çekiciliği.

87

Söyleyemez hiçbir kadın gerçekten sevildiğini
benim Lesbia'mı sevdiğim kadar;
böyle bir birleşmede duyulmadı hiçbir zaman güven
senin aşkına duyduğum kadar.

88

Ne yapıyor o adam, Gellius, annesiyle ve kardeşiyle
kaşınıp duran, giysisini fırlatıp uykusuz geceler geçiren,
ne yapıyor o adam, amcasının kocalık etmesine izin vermeyen?
Biliyor musun ne büyük bir günah işliyor?
Evet işliyor, ey Gellius, bu kadarını ne dünyanın son durağı Tet
ne de su perilerinin babası Oceanus yıkayıp temizleyemedi:
çünkü hiç kimse bundan daha aşırı bir suç işleyemez,
başını öne eğip kendini düzse bile.

89

Gellius incecik nasıl olmasın ki? Bu kadar iyi
bu kadar sağlıklı yaşayan bir anası, bu kadar çekici
bir kız kardeşi,
bu kadar iyi bir amcası olan, çevresini sarmış onca kız akrabasıyla
dolaşan kişi, sıskalıktan nasıl vazgeçsin ki?
Dokunması caiz olmayana dokunsa bile yalnız
neden sıska olduğunu dilediğince anlayabilirsin.

90

Gellius ile annesinin günahkâr birleşmesinden

bir büyücü doğsun ve Perslerin kehanet sanatını öğrensin:
çünkü anayla oğuldan bir büyücü çıkması gerekir,

Perslerin günahkâr dini gerçekse,
öyle ki o bağıracağı ateşte yağla eriterek
makbul bir duayla tanrıların lütfunu kazanabilir.

91

Bundan dolayı, Gellius, bana bağlı kalacağını umuyordum
şu acınası, şu darmadağın olan aşkımızda,
seni iyi tanıdığımdan ya da olgunlaştığını düşündüğümünden değil,
zihnini alçak bir iftiradan sakınmayı düşündüğümünden de değil,
büyük aşkının beni yiyip tükettiği bu kadının
senin ne annen ne de öz kardeşin olduğunu gördüğümünden.
Ve sana çok büyük bir dostlukla bağlandığım halde,
o nedenin sana yeterli olacağına inanmamıştım.
sen yeterli saydın: bunca zevk aldığın
her ayıpta onca büyük bir bela saklıdır.

92

Lesbia durmadan benim hakkımda atıp tutuyor:
eğer beni sevmiyorsa kahrolayım,
neden mi? Ben de aynı şeyi yapıyorum: onun için
atıp tutuyorum, ama sevmiyorsam kahrolayım.

93

Hiç derdim değil Caesar, hoşuna gitmeyi istemek
ne de bilmek, ak mı kara mı bir adam olduğunu.

94

“Zina ediyor Mentula.” Elbet zina eder Mentula.
Derler ya, “her şey dengi dengine”.

95

Sonunda Zmyrna'sı yayımlandı Cinna'cığımın
dokuz kış, dokuz yaz geçtikten sonra,
Hortensius beş yüz bin dize yazarken bu arada yılda

.....

Baş aşağı gönderilecek Zmyrna, Satrachus'un derin yataklı
sularına,
ak saçlı yüzyıllar baştan sona okuyacaklar Zmyrna'yı.
Ama Padua ırmağında yok olacak Volusius'un yıllıkları
ve uskumrular girecek geniş derilerine kaç kez
yürekten değer veririm dostumun küçük yapıtlarına benim
şişik Antimachus'tan da halk zevk alsın.

96

Bir sevinç duyuyor, bir haz alabiliyorsa
sessiz gömüler acımdan, Calvus,
yenileyelim bu arzuyla eski aşklarımızı
gözyaşı dökelim vaktiyle gönderilen dostlarımıza:
kuşkusuz acı duymaz zamansız ölümünden
Quintilia, sevginden aldığım haz kadar.

Kimse ilgilenmez diye düşündüm (tanrılar beni gözetsin),
Aemilius'un ağzını ya da kıcını koklamamla.
Biri öbüründen temiz, öbürü de ötekinden pis değil,
hatta kıcı daha temiz, daha iyi:
dişleri yok çünkü. Ötekinin ağzındaki diş bir buçuk ayak,
dişetleri de eski bir araba tıpkı,
bir esnedi mi bütün dişleri görünüyor,
yazın ayırık ayırık işeyen katırın kıcı gibi.
Çok kadın becerdi, akli sıra çekici;
yine de değirmen taşının ve eşeğin yerine konulmaz mı?
Bir kadın dokunacak olsa ona, o kadın için de düşünmez miyiz
hastalıklı bir celladın kıcını yaladığını?

98

Herkesten çok sana yaraşır kokuşmuş Victius,
gevezelerle ahmaklar için söylenen şey:
çıkarına gelse, yakalayabilirsin dilinle
kışlarını, sandallarını, çarıklarını.
Hepimizi toptan yok etmek istiyorsan, Victius,
ağzını açıp konuşman yeter: her şey toptan yok olur.

Bir öpücük çaldım senden, oyun oynarken, baldan tatlı Iuventius,
tatlı ambrosiadan daha tatlı.
Gerçekten cezamı çektim ben: çünkü hatırlıyorum bir saatten çok
darağacının tepesinde asılı kaldığımı,
kendimi sana karşı temize çıkarırken,
gözyaşlarımla hiç yatıştıramam kızgınlığını azıcık olsun.
Çünkü bu olur olmaz, ıslak, küçücük dudaklarını
su damlalarıyla sildin tek tek parmaklarınla,
ağzımdan bir şey bulaşıp kalmasın diye,
çamura batmış bir fahişenin iğrenç tükürüğü gibi.
Üstelik, unutmadın ben zavallıyı güvençsiz Aşk'a teslim etmeyi,
türlü türlü işkencede bulunmayı,
öyle ki, artık benim için ambrosialıktan çıkan
o tatlı öpücük acı baldırandan da acı.
Değil mi ki, bu cezayı reva gördün zavallı aşkıma
bundan böyle asla çalmam senden tek öpücük bile.

100

Caelius Aufilenus'a, Quintius da Aufilena'ya
deli oluyor, Verona gençliğinin bu iki çiçeği,
biri erkek kardeşi için deliriyor, öbürü kız kardeşi için
işte buna denir kardeşçe tatlı dostluk!
Daha çok hangisinin yanında olayım? Senin, Caelius:
çünkü sen benzersiz bir dostluk gösterdin bana,
gözü dönmüş bir ateş kavurduğunda iliklerimi.
Mutlu ol, Caelius, ve güçlü ol aşkta!

101

Nice ülkeler, nice denizler aşarak geliyorum
kardeşim, bu acıklı cenaze törenine,
sunmak için ölümün son armağanını sana
ve seslenmek için, boşuna biliyorum, sessiz külüne,
ayırmış bir kez alınyazısı seni benden,
heyhat, benden zamansız koparılan kardeşim!
Yine de kabul et bunları törenin için
ana babamın eski töresinden kalan bu hüznü armağanı,
ve sonsuzluğa doğru, güle güle kardeşim, hoşça kal!

102

Güvenilir bir dost bir sır emanet ederse sessizce,
ruhundaki bağlılığı kesinlikle bildir birine,
beni onların dinsel töreniyle kutsanmış bulacaksın,
Cornelius, ve benim Arpocrates olduğumu düşün.

103

Silo, lütfen geri ver bana on bin sestersimi,
sonra istediğin kadar sert ol, istediğin kadar dizginsiz:
ya da para hoşuna gidiyorsa, rica ederim, bırak
pezevenkliği, sert ve dizginsiz olmayı.

104

İnanıyor musun kötü konuşmuş olabileceğime,
iki gözümde değerli hayatım, sevgilime?
Konuşamadım, konuşsaydım, sevebilir miydim mahvolurcasına:
sen Tappo'yla birlikte her şeyi canavarlaştırıyorsun.

105

Mentula çıkmaya çalışıyor Pimpla dağına:

esin perileri baş aşağı atıyorlar onu küçük çatallarıyla.

106

Bir tellalın yanında güzel bir oğlan görünce,
onun kendini satmak istemesinden başka neye inanabilir
insan?

107

Kişi kavuşursa hiç ummadığı, heves ettiği bir şeye
gerçektir içinde kıpraşan sevinç.
Benim de işte böyle bir sevinç var içimde, altından değerli,
çünkü geri döndün Lesbia, seni nicedir özleyen
ama hiç umudu kalmayan bana geri döndün:
Ey parlak ışıyla ünlenen gün!
Var mı benden mutlu yaşayan, kim söyleyebilir
daha çok istenecek şeyler olduğunu yaşamdan?

108

Halkın yargısıyla akıp giderse, Cominius
şu rezil yaşamla kirlenmiş ahir ömrün,
hiç kuşku duymam, önce iyi insanlara düşman dilin
açgözlü bir akbabaya yem olup koparılsa,
kara gırtlaklı karga oyup gözlerini yutsa,
bağırsaklarını köpekler, öbür organlarını da kurtlar.

109

Bana söz veriyorsun, hayatım, aramızdaki
tatlı aşkımız sonsuza dek sürecek diye.
Ulu tanrılar, gerçek olsun verdiği söz
sağlayın içten, yürekten söylemesini bunu,
öyle ki kutsal dostluğumuzun bu sonsuz anlaşması
ömrümüz boyunca sürsün dursun.

110

Erdemli sevgililer, ey Aufilena, her zaman övülür:
parasını alırlar, ama kafalarına koyduklarını da yaparlar:
Oysa sen, söz verdiğin şeyi yapmadın, düşmanımsın,
vermek nerde, hep alıp götürüyorsun suç işleyerek.
Ya soylu bir kadına yaraşır gibi yerine getirseydin sözünü
ya da namuslu bir kadın gibi söz vermeseydin,
Aufilena, verilenleri dolandırıp gasp etmek daha büyük suçtur
gözü doymaz bir fahişenin gövdesini satılığa çıkarmaktan.

111

Bir tek adamla mutlu yaşamak, Aufilena,
gelinlerin bütün övünçlerinden üstündür:
ama canının çektiğiyle olmak daha yaraşır bir kadına,
amcasıyla yatıp kendine kardeş getirmektense.

112

Koca adamsın Naso, ama seninle düşüp kalkan
koca adam değil ki: koca adamsın Naso ve ibnesin.

113

Maecilia'yla yatıp kalkan iki kişi vardı, Cinna,
ilk defa konsül olduğunda Pompeius; şimdi yine o konsül oldu
onlar da iki kişi kaldılar, ama her biri bin oldu
teker teker: doğurgan tohum zina işledi!

114

Yalan değil, Firmum'daki topraklarıyla zengin
sayılır Mentula, bunca üstün şeye sahipken,
yaban kuşlarına, türlü balıklara, çayırlara, tarlalara ve
yabanıl hayvanlara,
Boşuna, giderleri gelirini aşıyor.
Öyleyse, bırakayım da zengin olsun, her şeyini
yitirmesi koşuluyla, topraklarını öveduralım o bunlardan
yoksun kalırken.

115

Geniş çayırları var Mentula'nın,
dönüm dönüm toprakları: kalanı deniz,
zenginlikte neden geçmesin Kroisos'u
bir toprakta bunca malı mülkü barındırıyor,
çayır çimeni, tarlaları, geniş ormanları, meraları, gölleri,
ta Hyperborlara, Okyanus'a kadar.
Bütün bunlar büyük, ama en büyüğü kendisi,
insan değil o, tehditkâr bir "mentula."

116

Zaman zaman düşünür de beynimi yerim

Kallimakhos'un şiirlerini sana nasıl gönderebilirim diye,
senin gönlünü yatıştırıyım diye

düşmanca oklarını başıma yollamaya kalkışma diye,
şimdi görüyorum bu çabamın boşa gittiğini, Gellius,
hiç değer vermedin isteklerime

senin mızraklarından sakınıyorum zırhımı kuşanıp,
ama zokayı yutacaksın seni delip geçince oklarım.

Şiirlerden Kalanlar

1. Terentianus Maurus 2754 vd.:

Sana sunuyorum bu koruyu, Priapus, sana adıyorum
Lampsacus'taki Priapus'un evinin töresi uyarınca:
Çünkü sana tapar özellikle, Hellespontus kıyısı kendi kentlerinde,
öbür kıyılara göre istirdyesi bol bir kıyıdır bu.

2. Nonius Marcellus 134 M.:

— U | — U U | benim için bir keyiftir tat almak.

3. Porphyrio ad Hor. carm. I 16, 22:

Ama kaçıp kurtulamayacaksın yergilerimden.

Şiirler İçin Notlar

1

süngertaşıyla ...: Eskiçağ dünyasında ruloların kenarlarını düzleştirmek için süngertaşı (ponzataşı) kullanılırdı.

Cornelius Nepos: (İÖ y. 99-24): Catullus'un şiirlerini adadığı çağdaşı şair.

Iuppiter: Eski Yunan mitolojisinde Zeus adıyla bilinen ve hem eski Yunan'da hem Roma'da tanrıların babası olan en güçlü tanrı; Saturnus'un oğullarından biri; Gök Tanrısı.

ey koruyucu bakirem ...: bir esin perisine ithaf.

2

sevdiğim kızım ...: Catullus bu şiirde sevgilisi Lesbia'dan söz etmektedir.

2a

Yalnız üç dizesi elimize geçen bu şiirde sözü edilen avcı kız Atalante'dir. Babası Iasos'un erkek gibi yetiştirdiği ve koşuda kimsenin geçemediği Atalante, Arkadya'da Anemis'in simgesi olarak bilinir. Kızoğlankız kalmaya ant içtiği için, kendisiyle birlikte olmak isteyenlerle yarışa girer ve taliplerini bu yarışlarda geçerek kargısıyla öldürür. Ancak Hippomenes (ya da Melanion) adlı delikanlı Aphrodite'nin Kıbrıs'taki tapınağından aldığı söylenen üç altın elmayla bu yarışa katılınca işler değişir. Delikanlı yarış sırasında elmaları teker teker yere atar, Atalante elmaların cazibesine dayanamayıp onları toplamaya çalışır. Bu yüzden yarışı kaybeder ve delikanlıyla evlenir.

3

Venus: Eski Yunan mitolojisinde Aphrodite olarak bilinen aşk, sevgi ve sevişmeyi simgeleyen tanrıça. *Theogonia*'da (160-206) bu tanrıçanın denizin köpüklü dalgalarından doğduğu anlatılır.

Cupido: Venus'un oğlu olarak bilinen ve annesiyle birlikte aşkın güç kaynağı olarak gösterilen tanrı. Eski Yunan dünyasında Eros olarak bilinir. Şiirlerde insanları oklarıyla yaralayan afacan bir çocuk olarak tasvir edilmiştir.

Orcus: Romalılara göre ölümün meskeni, yeraltı dünyası.

4

tekne [phaselius] ...: İlk başlarda Mısır'da kullanılan ve papirüs ya da kilden inşa edilen fasulye kabuğuna benzer hafif bir tekne türü. Sonraları daha geniş ve büyük bir tür seyahat aracı ve yük gemisi olarak kullanılmaya başlandı (bkz. Sallustius, *Historiae* 111, 8). Bu şiirde birçok seyahat yapmış, artık kullanılmayan ve Kastor ile Polluks'a adanmış böyle bir tekneden söz ediliyor.

Kyklad adaları [Cyclades]: Ege denizinde adalar topluluğu.

Rodos [Rhodus]: Rodos adası.

Trakya [Tracia]: Bugünkü Trakya.

Propontis: Marmara denizi.

Pontus: Karadeniz. Karadeniz'in güney kıyıları ormanlıktı ve gemi yapımında önemli bir özelliğe sahipti.

Cythorus: Cyturus'un Paphlogonia'daki limanının üzerindeki tepeler.

Amastris: Bir Karadeniz şehri, Paphlogonia'nın başkenti. Bugünkü Amasra.

essin Iuppiter ...: Rüzgâra işaret ediyor (Yunanca: *Zeus ourios*).

kıyı tanrılarına ...: Fırtınalı zamanlarda gemicilerin adakta bulundukları, kıyılarda mabetleri olan tanrılar: Glaucau, Panopea, Melicertes, Palaemon, Neptunus, Venus, Dioscuri.

ey Castor, ey ikiz kardeşi onun: Burada Leda'nın oğulları olan Kastor ve Polluks'tan, başka bir deyişle "Zeus'un delikanlıları"

anlamına gelen “Dioscuri”den söz ediliyor. Birbirleriyle büyük bir dayanışma içinde olan bu iki delikanlı birlikte girdikleri savaşlar ve kazandıkları zaferlerle kardeşliğin simgesi olmuştur.

6

Syria: Asya’da bir ülke. Bugünkü Suriye.

7

Iuppiter tapınağı ...: Zeus ve Iuppiter’le özdeşleştirilen Mısır Tanrısı Ammon’un tapınağından söz ediliyor.

Battus: Cyrene’nin kurucusu. Ölümünden sonra kendisine bir kahraman olarak tapınılmıştır. Mezarı şehrin merkezindeydi.

kükürtlü [laserpicium] ...: Yunanca: silphion. “Laser” sözcüğü buradan gelir (Plinius, *Naturalis Historia*, 19, 38).

Cyrene: Kuzeydoğu Afrika’da eski Yunan şehri. Kurucusu Battus’tur.

9

Veranius: Catullus’un İspanya’dan dönen bir dostu. 12, 28 ve 47. şiirlerde de kendisinden söz edilmektedir.

Hispania: İspanya’nın eski Yunanca adı.

10

Henüz yeni tanınmakta olan Bithynia eyaletine yapılan bir gezi sonunda, İÖ y. 56 baharında yazılan bir şiir.

Varus: Alfenus Varus. Catullus’un yakın bir dostu.

Bithynia: Asia Minor’un (Küçük Asya) kuzeybatı eyaleti; Marmara denizi ile Karadeniz arasında kalan bölge.

praetor: İÖ 58 yılında *praetor* (hukuk işlerinde en yüksek memur, adliye bakanı ve orduda komutada consül yardımcısı) olan ve İÖ 57’de Bithynia eyaletine vali olarak atanan C. Memmius’tan söz edilmektedir. Bu kişinin İskenderiye akımına ve bu akımın Roma’daki temsilcilerine yakınlık duyduğu gözlemlenmektedir. Memmius aynı zamanda Lucretius’un *De Rerum Natura* adlı eserini ithaf ettiği kişidir.

tahtirevan ...: Genelde dört kolu olan bir seyahat aracı. Sekiz kişinin taşıdığı tahtirevan (*lectica octophorus*) Bithynia'ya özgü bir araç olarak bilinirdi (Cicero, *In Verrem*, 2, 5. 27).

Serapis: Roma'da resmi olarak tanınan Mısır tanrısı.

Gaius Helvius Cinna: Catullus'un dostu, Romalı şair. "Smyrna" adlı, günümüze ulaşmayan bir şiirin yazarı. Bithynia yolculuğuna da katılmıştır.

11

Furius ve Aurelius: Catullus'un bunlardan söz ederken iğneleyici sözcükler kullandığı bilinir (örn. 15, 16, 23, 24, 26. şiirler). Ona göre bu iki adam iyilik bilmez, nankör kişilerdir.

India: Hindistan, İndus ırmağından Çin'e kadar uzanan ülke.

Indus: Hintli.

Hyrcañlar: *Hyrcañi*: Hazar denizi yakınlarında yaşayan bir halk.

Araplar: *Arabs*: Arap; *Arabia*: Arabistan.

Sagalar: *Sagae*: Kuzey Asya halkı. Sakalar.

Parthlar: *Parthi*: Scythia halkı. Yetenekli okçuları ve gezgin savaşçılarıyla tanınmıştır.

Nil: *Nilus*: Nil nehri.

Alpler: *Alpes*: Alp dağları.

Caesar: *Gaius Iulius Caesar*: Büyük Romalı komutan, *orator*, devlet adamı, *dictator* ve edebiyatçı: Gens Iulia'ya (Iulia Soyu) bağlı bir Roma ailesinin en ünlü üyesi. İÖ 100 yılında doğdu. İÖ 59 yılında konsül oldu. İÖ 58 yılında Gallia ile savaşa başladı ve İÖ 55'te Britanya'yı istila etti. İÖ 48'de Pompeius'u yenip senatoya hâkim oldu ve elde ettiği bu güçle 44 yılında diktatörlüğünü ilan etti. Aynı yıl cumhuriyet yanlısı Brutus ve Cassius tarafından öldürüldü.

bıraktığı anıtları görmek için ...: Caesar İÖ 55'in yazında Rhen nehrini geçmiş ve sonbaharda Britanya'ya ulaşmıştır.

Rhen: *Rhenus*: Gallia ile Germania arasındaki nehir.

Britannialılar: *Britanni*: Büyük Britanya yerlisi.

küçük bir haber iletin sevgilime ...: Sevdği kadın Catullus’u aldatmaktadır ve şair son derece üzgündür. Bu şiirde ikisinin arasının iyi olmadığı vurgulanır.

12

Asinius Marrucinus: Marrucini soyundan gelen Asinius Pollio. Bu soy İtalya’nın halklarındandır. Marrucinus’ların yaşadığı bölge Adriyatik kıyılarındaki Atemus nehri yakınındadır. Başkenti Teate’dir (bugünkü Chieti).

sol el ...: Romalıların inancına göre sağ el hayırlı, sol el kirli işlerde kullanılır. Ovidius *Metamorphoses*’te (13, 3) sol elin hırsızlık için yaratıldığından (*nata ad furta*) söz eder.

geri yolla mendilimi ...: Ketenden yapılmış, göğüste taşınan mendil (*linteum*). Yüz silmek için ya da el temizliğinde (Romalılar elleriyle yemek yerlerdi) kullanılırdı.

Saetabis: İspanya’nın keten endüstrisiyle ünlü kenti: *Hispania Tarrocenensis*.

on bir heceli ...: (*Hendecasyllabi*) on bir heceli vezin. Catullus’un sevdiği ve çok kullandığı bir vezindir.

Fabullus ve Veranius: Catullus’un dostları.

13

Fabullus: bkz. 12. şiirin notları.

14

Calvus Licinius: Tarihçi ve orator Licinius Macer’in oğlu, Catullus’un seçkin ve soylu arkadaşı. Kendisi de şair ve orator’dur.

o armağan yüzünden ...: Saturnalia arifesinde Calvus, dostu Catullus’a, birçok şairin şiirini kapsayan kötü dizelerle dolu bir kitapçık gönderiyor.

Vatinianus: “Vatinius’a ait olan.” Vatinius, Cicero’nun düşmanlığını kazanmış, kötü şöhretli bir kişi. (bkz. 52. şiirin notu.)

o adama ...: Catullus, bu kitapçığı Calvus’un bir hizmetlisinin kendisine getirdiğini sezdirmektedir.

öğretmen Sulla: İlkokul öğretmeninden (*litterator*) söz edilmektedir.

Saturnalia: Saturnus onuruna yapılan şenlikler (17 Aralık'ta başlar ve birkaç gün sürerdi).

Caesius: Kimliği bilinmeyen bir kişi.

Aquinus: Ünlü olmayan bir şair.

Suffenus: Kötü bir şair.

uğursuz şairler ...: Catullus yeni şiir akımını benimsemeyen ve bu türde yazmayan eski geleneğe bağlı şairleri kınamaktadır.

14a

Bu dizeler, elimize geçmemiş bir şiirin başlangıcı olarak düşünülmektedir (*Catullus*, C. J. Fordyce, s. 139).

17

Bu şiir genç karısına gerektiği gibi özen göstermeyen, Catullus'un taşralı bir hemşerisine yazılmıştır.

Colonia: Verona yakınlarında bulunan küçük bir kasaba.

Mars rahiplerinin ...: Latincesi *salisubsolis* olan ve Catullus'un *Salii-subsolio* (*subsolio*: yukarı sıçramak, zıplamak) sözcüklerinden türettiği bir terim. "Mars rahiplerinin dansı" anlamında kullanılmaktadır. Salii, Roma'nın kralı Numa tarafından Mars'a hizmet etmekle görevlendirilen rahipler kuruluna verilen addır. Bu rahipler silahlı olup Numa döneminde gökten düştüğüne inanılan yumurta biçimli bir kalkan taşırlar. Her yıl Mart ayının ilk yarısında şarkılar ve danslar eşliğinde dinsel törenler yaparlardı.

Liguria baltasıyla ...: Ligures, Gallia Cisalpina'da bir İtalyan halkıdır.

nallarını ...: Romalılarda nal hayvanların toynaklarına çakılmazdı; hayvanın ayağına geçirilen, üzerinde metal parçaları olan deriden yapılmış bir tür terlikti.

18-20

Bu üç şiir Catullus'un elyazmaları arasında bulunamamıştır.

22

müsvedde tutmadan [in palimpseston relata] ...: Özellikle ortaçağda yeni bir parşömen bulunamadığı zaman, kullanılmış parşömen *codex*'ine yazılan yazılar kazınır ve üzerine yeni bir metin yazılırdı. Catullus burada kitabın yeniliğine işaret etmektedir.

kâğıtlar ak pak [cartae reliae] ...: Papirüsün yapıldığı *Cyperus papyrus* bitkisi birkaç işleminden geçtikten sonra tabaka haline getirilirdi. Bu tabakalar güneşte kurutulduktan sonra deniz kabuğu ve fildişiyle düzleştirilir ve *carta*'lar oluşturulurdu.

rulolar yepyeni [novi libri] ...: Papirüsler tahtadan (ya da kemikten) bir çubuğa sarılır ve rulo haline getirilirdi.

çubuklar [umbilici] ...: Papirüsü rulo yapmada kullanılan kemikten yapılmış sert çubuklar (tekil: *umbilicus*).

derisi kırmızı parşömen ...: Antikçağda deriye *membrana*, *diphthera*, *derma* ya da *somation* denirdi.

kurşunla ...: Kurşun: *plumbum*: Küçük dairesel levha.

süngertaşıyla ...: Parşömen derisi kurutulduktan sonra, süngertaşıyla düzleştirilirdi ve *folium* adı verilen tabakalar elde edilirdi. (Bu konularda ayrıntılı bilgi için bkz. Bedia Demiriş, *Eskiçağda Yazı Araç ve Gereçleri*, Eskiçağ Enstitüsü Yayınları, İstanbul, 1995.)

23

Furius: 11. şiirin notlarında (ayrıca bkz. 16. şiir) Aurelius'la birlikte Catullus'un hoşlanmadığı bir arkadaşı olarak gösterilen Furius, bu şiirde sosyeteye katılmak istediği halde parası olmayan bir kişi olarak betimleniyor.

ne tahtakurun ...: Furius'un, Roma'da fakirliğin göstergesi olan hayvanlardan bile yoksun olduğunu gösteriyor.

24

Iuventius'ların küçük çiçeği ...: Iuventius Thalna. Veronali olduğu düşünülmektedir (*Il libro di Catullo*, M. Lenchantin de Gubernatis, s. 49). Tusculum'dan gelen eski ve seçkin bir ailedendir (ayrıca bkz. 48, 81, 99).

Midas'ın serveti ...: Bir deyim olarak kullanılır.

o adama ...: Furius'un kastedildiği düşünülmektedir (ibid.)

sosyetik [homo bellus] ...: Sosyal çevresi olan, kibarlığın kurallarını bilen kişi.

25

Tallus: Catullus'un, hırsızlıklarını açığa vurduğu bir adam.

Thynia: Bithynia'ya göç eden Trakya halkının buradaki yerleşim yeri.

26

beş bin iki yüz sesterts borca ...: "İpotekli" anlamında kullanılıyor.

27

Falernum: Falernus ager: Campania'da, Massinus dağı eteklerinde şaraplarıyla ünlü Falernum bağı (*Falernum ager*). Falernus ager'in şarabı.

Postumia: İçkili toplantılara başkanlık eden (*arbiter, magister*) birisi seçilirdi. Catullus'un bu şiirde söz ettiği toplantıya seçilen başkan sosyal çevresi olan Postumia adında bir kadındır.

Bacchus şarabı ...: Thyonianus: Burada Bacchus, Thyoneus olarak adlandırılır.

28

Piso: Propraetor olan L. Calpurnius Piso Caesoninus. (Ayrıca bkz. 47. şiirin notu.)

Memmius: Catullus'un Bithynia'ya birlikte gittiği *propraetor*.

Romulus: Roma'nın kurucusu ve ilk kralı; *Remus*: Romulus'un kardeşi.

size giren kazık ...: Piso ve Memmius'a hitap ediyor.

29

Bu şiir İÖ 55 sonbaharında Mamurra ve onun koruyucusu Caesar ile Pompeius'a ithafen yazılmıştır.

Mamurra: Güney Latium'daki Formiae kentinde (İtalya'nın eski halklarından olan Laestrygones'in yaşadığı Campania sınırındadır, bugünkü Mola di Gaeta) doğmuş, atlı sınıfından çok zengin bir adam. Servetini birçok skandala adı karıştıktan sonra elde ettiğinden Catullus'un nefret ettiği bir kişiliktir. Gallia'da Caesar'ın ordusunda *praefectus fabrum* olarak görev yaptı. Burada oldukça zengin oldu. Mons Coelis'teki evinin duvarlarını mermerlerle kaplattı ve o dönemde evinde ilk mermer sütunlara sahip kişi olarak tanındı. Formiae, *Mamurrarum urbs* ("Mamurraların kenti") olarak bilinir.

beyaz bir güvercin [columbus] ...: Venus'un evcil hayvanı.

Adonis: Syria ya da Kıbrıs kralı ile kızının ilişkisinden doğan Kıbrıslı güzel bir delikanlı. Güzellik Tanrıçası Aphrodite'nin işe karışması sonucu babasına âşık olan Myrrha adlı kız babasını kandırarak onunla sevişmiş ve hamile kalmıştır. Babası durumu anlayınca onu öldürüp, istemeden işlediği bu günahı kurtulmak istemiş, ancak tanrılar kızına acıyıp onu mersinağacına çevirince amacına ulaşamamıştır. Bu ağacın kabuğunun çatlaması sonucu dünyaya gelen Adonis, kendisine vurulan Aphrodite ile Yeraltı Tanrıçası Persephone arasında büyük çatışmaya neden olmuştur. Tanrılar Tanrısı Zeus'un olaya karışması sonucu, Adonis'in dört ayını Persephone'nin, dört ayını da Aphrodite'nin yanında geçirmesine, yılın kalan kısmını da istediği biçimde kullanmasına karar verilmiştir. Ancak Adonis sekiz ayını Aphrodite ile geçirmeye kalkışınca, Ares ile Artemis'in öfkesini çekmiş ve onların yolladığı bir yabandomuzu tarafından öldürülmüştür. Kanıyla bulan topraktan manisalesi (dağlalesi, anemon) adı verilen çiçekler fışkırmıştır.

eşsiz komutan ...: Caesar'dan alaycı bir dille söz ediyor.

Batının en ücra adasına ...: Caesar'ın Britannia istilasından söz edilmektedir.

Pontus'tan gelen ganimetleri ...: Mamurra'nın Pompeius'un yaptığı Mithridates savaşına da (İÖ 64-63) katıldığı anlaşılıyor.

Hiberus'tan gelenleri ...: Caesar Hispania Ulterior'un *propraetor*'u olarak Lusitania'ya sefer düzenlemiş, kendisine ve birliklerine büyük servet kazandırmıştır.

Tagus ırmağı ...: Altın kaynağı olarak bilinir. Burası, Mamurra'nın hırsızlıklarının canlı bir tanığıdır.

damat ve kayımbaba ...: Caesar'ın kızı Iulia, Pompeius'un dördüncü karısıydı.

30

Alfenus: *Alfenus Varus*: Cremonalı tanınmış bir hukukçu, ama Catullus'un güven duymadığı bir arkadaşı.

Fides: Numa'nın kurduğu çok eski dinsel bir kurum; sadakat ve inanç anlamına gelir. Burada, Catullus dostluğun sadakatle eşanlamlılığını vurguluyor.

31

Sirmio: Yukarı İtalya'da, Benacus gölünün (*Lago di Garda*) kıyılarında uzun, ince, kayalık bir ada. Bugünkü Sermione. Catullus'un bu adadaki mülkü ailesinden kalmadır.

Neptunus: Denizlerin ve ülke içindeki tüm suların tanrısı.

Thyni: Bithynia'ya göç eden Trakyalı bir halk. Catullus İÖ 56 yılında Bithynia gezisini bitirip dönünce Sirmio'ya gelir.

Lydia: Asia Minor'da başkenti Sardis olan bir bölge. Etrüsklerin kurduğuna inanılır. Ayrıca, Lidya bölgesi sularının temizliğiyle tanındığından, şair burada neşe ve sevinç getiren temizlik ve parlaklıktan söz etmektedir.

32

Ipsitilla: Genç bir fahişe.

33

Vibennuis ve oğlu: İkisi hakkında da bilgimiz yok.

34

Bu şiir Catullus'un Diana'ya bir ilahisidir.

Diana: Iuppiter ile Latona'nın kızı, Apollo'nun kız kardeşi ve bakire ay tanrıçası olan Anemis'le özdeşleştirilen Romalı tanrıça. Iuno, Lucina, Latonia, Luna ve Trivia adlarıyla anılır. Bakireliğin koruyucusudur. Doğumların denetçisi olduğundan Lucina adını almıştır. Ayrıca gece büyülerinin denetleyicisi olma özelliğinden dolayı yol başlarına heykelleri dikilir

Trivia: Tapınakları üç yolun kesiştiği noktalarda yapılan Hecate'nin lakabı.

Delos: Ege'de küçük bir ada. Kyklad adalarından biri. Apollo ve Diana'nın doğum yeri.

35

Caecilius: Catullus'un arkadaşı, epik şair.

Novum Comum: Comum kenti. İÖ 59 yılında bu adı almıştır.

Comum: Gallia Transpadana'da önemli bir kent. Larius gölünün güneybatı kolunun sonunda yer alır.

Dindymus Tanrıçası: Caecilius'un başlayıp bitiremediği, Cybele (*Magna Mater* = Ana Tanrıça) üzerine bir şiir.

Dindymus: Frigya'da Pessinus yakınındaki Mysia'da bir dağ. Cybele için kutsal sayılır ve bu tanrıçanın tapınma merkezi olarak bilinirdi. Bu kült sonradan Roma'ya gelmiştir.

Sappho'nun esin perisi ...: "Bir şair olarak Sappho"nun kendisinden söz ediliyor.

Ana Tanrıça: Cybele, *Magna Mater*.

36

Volusius: Poeta Novus'ların çalışmalarından hoşlanmayan epik şair.

sevgilimin adağını ...: Lesbia'nın, Catullus'un kendisine dönmesi ve kendisine aşagılایıcı şiirler yazmaması için adak adadığı görülüyor.

en kötü şairin ...: Volusius'tan söz ediliyor.

topal tanrıya ...: Vulcanus'a hitap ediliyor.

Idalium, Amathus ve Golgi: Kıbrıs'ta, Aphrodite tapınmasıyla ünlü kentler.

Urii: Strabon'un *Geographia* adlı eserinde geçen (VI, 284) Apulia kıyısındaki Ourion.

Ancona: Adriyatik kıyılarında, Picenum'un kuzeyinde yer alan eski bir Yunan kolonisi. Bir liman kentidir. Parasının üstünde Venus başı vardır.

Cnidus (Yunanca: *Knidos*): Karya'da bir Dor şehri. Praksiteles'in Venus heykeliyle ünlüdür.

Hadria: Po deltasındaki Hadria yerleşimine Yunanlılar Adriyatik adını vermiştir.

Durrachium: Illyria'da, Brundisium'un karşısında önemli bir ticaret merkezi. İtalya ve Yunanistan arasındaki kısa deniz geçidinin doğu sınırını da oluşturduğundan "Adriyatik denizinin hanı" olarak bilinir.

37

keçe şapka giyen ikizler ...: Kastor ve Polluks'tan söz edilmektedir.

uğruna nice uğraşlar verdiğim sevgilim ...: Lesbia'ya hitap edilmektedir.

Celtiberia: Orta İspanya'da bir kent. Halkı Keltler ile Iberia yerlilerinin karışımından meydana gelmiştir.

Egnatius: Lesbia'ya âşık olduğu için Catullus'un nefretini kazanan bir kişi.

38

Q. Cornificius: İÖ 48'de Cilicia'ya vali olarak atanan, Catullus'un dostu olan bir kişi. Cicero'dan üç yıl mektup alan birisi olarak da tanınır (Cicero, *Epistulae ad Familiares*, 13, 17-300).

Hercules (Yunanca: *Herakles*): Iuppiter ile Alcmena'nın oğlu, Deianira'nın ve sonradan Hebe'nin eşi. Güç Tanrısı ve zenginlerin koruyucusu olarak bilinir.

Simonides: Koslu ünlü lirik şair (İÖ 556-467).

39

Egnatius: Bkz. 37. şiir. Catullus bu şiirde de onu züppe birisi olarak hicvediyor.

Etruria: Orta İtalya'da bir kent.

Lanuvium: Latium'un batısında bir kent.

40

Ravidus: Catullus'un hakkında fazla bilgi sahibi olamadığımız bir rakibi.

41

Ameana: Catullus'un nefret ettiği Mamurra'nın sevgilisi. Bu şiirde, Catullus bu kızı Mamurra'ya saldırmak için kullanıyor.

Formiaeli: Mamurra'dan söz edilmektedir.

42

Bu şiirde şair yazı tabletlerini eline geçiren ve geri vermek istemeyen genç bir kadına veryansın etmektedir.

on bir heceli vezinler ...: Catullus, herhangi bir suistimal durumu söz konusu olduğunda, on bir heceli vezni kullanmayı uygun bulur.

yazı tabletleri [pugillaria] ...: Balmumu kaplı tabletler. Pugillus, bir el dolusu demektir, bu nedenle *pugillari* tabletlerin hacmini belirtir.

Gallicanus: Cisalpina ile Narbonensis'e işaret eder.

43

selam sana ...: 41. şiirdeki kıza sesleniliyor.

44

Ah çiftliğim ...: Catullus'un kır evi. Tibur'un ötesinde, *ager Sabinus* yönünde yer almaktaydı. Bir çiftliğin Tibur topraklarında olması soyluluk işareti olarak alınırdı. Sabin arazisinde olması ise sade bir çiftlik yaşamına karşılık gelirdi.

P. Sestius: Catilina suikastına yardımcı olmuş biri. İÖ 63 yılında *quaestor*'luk görevinde bulundu. Yeteneksiz bir konuşmacı olduğu için Catullus'un eleştirilerine maruz kalan Sestius çok iyi yemek pişirmektedir. Bu şiirde, Catullus'a bir yemek sonrası, okuması için bir söylevini verdiği, ancak konuşmanın soğukluktan dolayı Catullus'un üşüttüğü ve çareyi çok sevdiği villasına çekilip dinlenmekte bulduğu anlatılmaktadır.

Antius: Bir kamu görevine aday olduğu anlaşılan, hakkında bilginin olmadığı bir kişi.

45

Septimius: Septimillus ile aynı kişi. Ancak kimliği hakkında başka bilginiz yok.

Acme: Kim olduğu bilinmeyen bir kadın.

Amor: Aşk Tanrısı Cupido.

hapşırarak ...: Hapşırma, Yunanlılar ve Romalılar arasında, özellikle aşk söz konusu olduğunda hayırlı bir işaret olarak bilinir. Yunanlılar için sağ taraftan duyulan hapşırık iyiye, şansa karşılık gelirken, sol taraftan duyulan kötüyü, şanssızlığı dile getirir. Roma'da ise sol taraf uğurludur. Ancak daha sonra sol taraf konusunda Yunanlıların düşüncesini benimsemişlerdir. Bu şiirde, Aşk Tanrısı âşıkların etrafında dolaşp hem sağda hem solda hapşırır. Acme'nin sağ, Septimius'un soludur. Şanslı tarafları birbirlerinin sağ ve solu olduğundan, Aşk Tanrısı nerede olursa olsun, hapşırması onların şanslı taraflarına denk düşecektir.

46

Catullus bu şiiri İÖ 56 yılında, Bithynia'dan ayrılırken yazmıştır.

Frigya ovaları: Nicaea'nın (İznik) bulunduğu Batı Bithynia'nın düzlükleri.

Nicaea: Bithynia'nın, Nicomedia'dan sonra en önemli kenti, Ascania gölü kıyısında yer alır. Eskiden Antigone adı verilen bu kent bugünkü İznik'tir.

47

Porcius: Porcius Cato olduğu düşünülebilir (bkz. 56. şiir).

Socraton: Piso'nun ordusunda *praetoria* olan ve hakkında bilginizin olmadığı bir kişi.

Piso: *L. Calpurnius Piso Caesoninus*: Caesar'ın eşi Calpurnia'nın babası. *Propraetor* görevini üstlenmişti. Caesar'a yakınlığından dolayı Catullus'un sevgisini kazanamadı.

Priapus: Şehvet düşkününü kişi.

48

Iuventius: Iuventius Thalna. Catullus'un eşcinsel ilişkide bulunduğu oğlan (bkz. 24. şiirin notları).

bugdayları ...: ürünleri.

49

Marcus Tullius Cicero: Ünlü Romalı edebiyatçı, devlet adamı ve söylev ustası (İÖ 106-43). Atılı sınıfından gelen Cicero, Roma siyasetinde *Novus Homo* (Eyaletli) idi. Arpinum'da doğdu ve 63 yaşındayken, cumhuriyet yanlısı olduğu için Antonius'un askerleri tarafından öldürüldü. Eyalet doğumlu olduğu halde Catullus ona "Romulus'un torunu" demektedir.

50

Licinius: *C. Licinius Calvus*: Şair ve orator (bkz. 14-53. şiir)

Nemesis: Adalet Tanrıçası.

51

Bu şiir Sappho'nun bir odesidir. Catullus bu şiirde Lesbia'ya duyduğu aşkın karmaşık duygulanımlarını yansıtmaktadır.

52

İÖ 55 ya da 54'te yazılmış olan bu şiir Triumvirlerin zenginliklerine ve şanslarına lanet okumaktadır.

Nonius: Hangi Nonius olduğu belli değildir. Bu yıllarda ünlü olan iki Nonius vardı. L. Nonius Asprenas, Caesar'ın İspanya ve Afrika'daki ordularında görevli bir kişiydi. M. Nonius Sufenas ise Pompeius'un destekleyicisiydi ve İÖ 51-50 yıllarında bir eyalette görevli olduğundan bir *expraetor*'du.

Vatinius: İÖ 47'de *suffectus* olarak kısa bir süre konsüllük görevini üstlendi. Kibirliliğiyle tanındı. İÖ 59'da *tribunus* olarak Caesar ve Pompeius adına çalıştı.

53

C. Licinius Calvus: Ünlü şair ve *orator*. Catullus'un dostu. Vatinius'a karşı yaptığı konuşmalarıyla tanınmıştır.

54

Otho: Caesar'ın sevgisini, Catullus'un ise nefretini kazanmış bir kişi.

Herius: Marrucinus'un önadı. Samnitica soyundan gelmektedir.

Libo: Caesar'ın sevdiği bir kişi.

eşsiz komutan ...: Caesar'dan söz edilmektedir (bkz. 29. şiirin notları).

55

Büyük Pompeius'un portikosunda ...: *Portico:* Duvarlarında goblenlerin asılı olduğu açık, sütunlu ve ağaçlı avlu. Cn. Pompeius Magnus tarafından, Campus Martius'taki bir tiyatroya bağlandı ve genç erkeklerin kadınları arama ve onlarla buluşma yeri oldu.

Camerius: Catullus'un arkadaşı.

Hercules: Iuppiter ve Alcmena'nın oğlu, gücün simgesi tanrı (bkz. 38. şiirin notları).

56

Cato: Catullus'un arkadaşı.

58

Caelius: Catullus'un Veronalı arkadaşı.

yüce ruhlu Remus'un torunları ...: Lesbia'nın yaptığı rezilce davranışlara ortak olan Romalılar.

58a

Girit'in bekçisinin ...: *Talos*: Girit'i beklemekle görevli tunç bedenli dev. Hephaistos tarafından Kral Minos için yaptırılmıştı. Adayı günde üç kez dolaşır, herhangi bir yabancıyı yaklaştırmazdı.

Pegasus: Perseus, Medusa'nın kafasını kestiğinde onun karından doğan kanatlı at. Perseus'un atı olup onu başarıdan başarıya koşturmuştur.

Ladas: Olympia'daki uzun mesafe yarışının kahraman Spartalı atleti. Adı hız simgesi olmuştur.

Rhesus: Troia savaşında Diomedes ve Odysseus tarafından öldürülen Trakyalı kahraman kral. Edebiyatta simgesi beyaz atlardı (bkz. Vergilius, *Aeneis*, XII, 84.) Beyaz atlı adamlarıyla Troia'da Priamus'a yardımcı olmak için gelmiştir.

59

Rufulus: Bilinmeyen bir kişi.

Bononia: Gallia Cisalpina'da, Mutina'ya yakın bir Roma kolonisi.

Menenius: Karısının Rufa olduğunu bildiğimiz bir kişi.

60

Scylla: Belden aşağısında altı köpek olan, Messina Boğazı'ndaki canavar.

61

Bu şiirde Helenistik düğün motifleriyle örülü bir Roma düğünü anlatılır. Evlenenler tanınmış bir aileden gelen Manlius Torquatus ile Iunia'dır. (Gelinin adı şiirin 82. satırında Aurunculeia olarak geçmektedir.) Düğünü anlatan ve adeta yöneten şairin kendisidir.

Helicon: Boeotia'da, Apollo ve musalara adanmış bir dağ.

Urania'nın oğlu ...: Hymenaeus: Apollo ile bir musa olan Urania'nın oğlu.

Hymenaeus: Evlilik şarkısı (*hymaeon canere*). Mecazi kullanımı Evlilik. Yunan düğünlerinde "*Hymen o Hymenaeos!*" diye bağışlamak âdetti. Evlilik Tanrısı Hymen buradan doğdu.

tak duvağını ...: Gelinin duvağı portakal rengidir ve başından topuğuna kadar uzanır.

Venus kadar güzel ...: Gelinin güzelliği Güzellik Tanrıçası'yla kıyaslanıyor.

Frigyalı yargıç ...: Paris.

Amadriyad perilerinin ...: (Hamadryas) Orman perileri.

Thespia kayasının ...: Thespieae: Boeotia'da bir kent, Helicon'un güneydoğu ayağında.

Aonia: Boeotia'nın bir bölümü. Aonia dağlarının, Helicon dağının ve Aganippe ırmağının bulunduğu kısım.

peri Aganippe ...: Aganippe ırmağı kişileştiriliyor.

Fescennia: Etruria'da, Tiber üzerinde eski ve küçük bir kent. Spor oyunları ve neşeli dizelerle örülü karşılıklı atışmalarıyla ünlüdür. Roma'da evlilik törenlerinde doğaçlama karşılıklı dizeler söylemek âdetti.

yemiş = ceviz ...: Şarkılar söylenirken kalabalığın üzerine atılırdı. Çocukların oyunlarında da kullanılırdı.

Talasius: Geline söylenen kutlama nidası. Antik yazarlarca anlamı bilinmemektedir, ama Evlilik Tanrısı'nın adı olma olasılığı güçlüdür (Livius, 1.9.12; Martialis, 1.36.6).

praetextalı çocuk ...: Praetexta: Roma'da özgür doğumlu çocukların giydikleri eflatun kenarlıklı giysi.

Penelope: Odysseus'un karısı. Odysseus'un 20 yıl süren macerası sırasında onu beklediği ve başkasına varmadığı için sadakat simgesi olarak anılır. Bu uzun ve sabırlı bekleyiş sırasında, kendisiyle evlenmek isteyen adaylara, dokuduğu bez bittiğinde onlardan biriyle evleneceğini söylemiş ve gündüz dokuduğu bezi akşam sökerek adayları oyalamıştır.

Telemakhos: Penelope ile Odysseus'un oğlu.

63

Asıl kaynağı bilinmeyen bu şiirin konusu, denizler aşır kendini Cybele'ye adamaya gelen ateşli genç Attis'in öyküsüdür. Cybele, Anadolu'nun Magna Mater'idir (Ana Tanrıça). Roma'ya ulaşan doğu kültlerinden ilki olma özelliğini taşır. Şiirde söz konusu edilen Attis ise (Frigyalı ve Adonis gibi bitki örtüsünün tanrısı olan) mitolojik Attis'ten farklıdır. Bu, Catullus'un Attis'idir ve Frigyalı değil, Yunandır. Kendisini hadım eder ve tanrıçanın diğer hadım edilmiş rahiplerinin başına geçer.

Frigya korusuna ...: Troia'daki İda dağının ormanlık sahası.
def [typanum] ...: Cybele kültüyle ilgili, hayvan derisi gerili bir çalgı aleti.

sallana sallana ...: coşkun bir delilikle titreme kastediliyor.

yoldaşları ...: Attis'in arkadaşları.

Gallalar [Gallae] ...: Kendilerini Cybele'ye adayan rahipler.

Dindymus: Pessinus yakınında, Cybele için kutsal olan Mysia'da bir dağ.

Dindymus'un sahibesi. ...: Cybele.

ziller [cymbalum] ...: Pirinçten, içi oyuk iki levhadan oluşan ve birbirine vurularak çalınan büyük zil.

kıvrık flütüyle ...: Boynuz biçimli, kıvrık bir flüt.

Maenadlar [Maenades]: Bacchus'un rahibeleri.

hızlı danslarla ...: Catullus ilkel ritüellere bağlı vahşi danslardan söz ediyor.

Pasithea: Üç Güzeller'den (Kharit'ler) biri. Hera ona uykuyla evleneceğine dair söz vermiştir.

pazaryerimden ...: Yunan kentlerinde gençlerin erkekliğe geçişinin kanıtlandığı mekânlardan söz ediliyor.

64

İskenderiye edebiyatındaki *epyllion* tekniğine güzel bir örnek olan bu şiirde Peleus ile Thetis'in evlilik törenleri anlatılmış ve birden fazla Yunan kaynağı kullanılmıştır:

Peleus ile Thetis: Tesalya'nın ve Argos gemicilerinin kahramanı olarak bilinen Peleus, kardeşi Telamon'la birlikte üvey kardeşi Phokos'u öldürdüğü için Tesalya'ya, Pythia kralı Eurytion'un yanına sığınır. Burada kralın kızı Antigone ile evlenir. Bir av sırasında kral öldürülünce yine yollara düşmek zorunda kalır. Bu kez İolkos'ta Kral Akastos'un sarayına gelir. Kralın karısı kendisine âşık olur, ama aşkına karşılık görmeyince onu kendisine sarkıntılık etmekle suçlar. Akastos onu dağ başında kurda kuşa yem olarak bırakır. At adam Kheiron'un yardımıyla ölümden kurtulan Peleus, Akastos'la karısını öldürür. Tanrılar onu deniz kızı Thetis'le evlendirmek isterler. Deniz ihtiyarı Nereus'la Doris'in elli kızından biri olan Thetis'in doğuracağı çocuğun babasından daha güçlü olacağı öğrenildikten sonra, tanrılar onu bir ölümlüyle evlendirmek istemişler ve koca olarak Peleus'u seçmişlerdir. Önceleri Thetis bir ölümlüyle evlenmek istemediğinden binbir biçime girip Peleus'tan kaçır, ama sonunda Peleus onu evlenmeye razı eder. Olympos'ta kutlanan evlenme törenleri oldukça görkemli ve canlı geçer. Bütün Tesalya gençleri, tanrı ve tanrıçalar bu evliliği kutlamak için armağanlarıyla birlikte düğüne katılır. Bu düğün, Kavga Tanrıçası Eris'in çağrılmadığından dolayı öfkelenip ortaya üstünde "en güzele" yazılı altın bir elma attığı ve Paris'in hakemliğine başvurulmuş ünlü düğündür. Bu evlilikten en ünlüsü güçlü Achilles olmak üzere birçok çocuğa sahip olan Thetis bunları ölümsüz kılmak için bir ateşin üstüne tutup yakar. Bir gün bu duruma tanık olan Peleus onu kovar. Thetis kız kardeşleriyle birlikte denizin dibine dalar. Ama biricik oğlu Achilles'in yazgısı çilesine çile katar.

Peleus Achilles'i annesinden kurtarınca, oğlunu usta bir hekim olan at adam Kheiron'a teslim eder. At adam Achilles'in rastlantı sonucu yanmamış olan sağ ayağının aşık kemiğini, hızlı bir koşucu olan bir devin iskeletinden aldığı bir kemikle değiştirir ve ona devin bu özelliğini geçirir. Ayrıca ona güzel konuşmasını, savaşmasını, hızlı araba sürmesini, erdemli olmasını, acılara dayanmasını öğretir. Kendi isteğiyle Akha ordusunda Troia savaşına

katılan Achilles'in kısa ömrü bu savaşta noktalanır. Peleus oğlunu Pythia'daki sarayında bekler, ama o Troia'dan dönmez. Troia savaşının kahramanı olan Achilles'in başından geçen olaylar Homeros'un *Ilyada* adlı destanının konusunu oluşturur.

Pelion: Doğu Tesalya'da bir dağ. Evlilik töreni burada kutlanmıştır.

Neptunus: Deniz Tanrısı.

Phasis: Colchis'te bir nehir. Caucasus'taki bir kaynaktan doğup Karadeniz'e dökülür.

Aetes: Colchis kralı, Medea'nın babası.

Argos: Peloponnesus'taki Argolis'in başkenti.

Colchis (Yunanca: *Kolkhis*): Euboea adasının önemli kenti. Anakaraya bir köprüyle bağlıdır.

altın post: Argonautların kahramanı Iason'a, tahtını ele geçireceğinden korkan amcası Pelias tarafından Colchis'ten altın postu alması buyrulur. Iason seçkin Yunan gençleriyle birlikte, Argo adını verdikleri ünlü gemiye binerek Karadeniz'e açılır. Bu yolculuğa katılanlar arasında Peleus da yer almaktadır.

Amphitrite: Neptunus'un karısı, Deniz Tanrıçası. Burada deniz olarak kullanılıyor.

Nereidler [*Nereides*]: Deniz ihtiyarı Nereus'un 50 kızı. Bunlar denizin çeşitli durumlarını, köpüklerini simgeler.

su perileri [*Nymphas*]: Kırların, suların, ormanların perileri.
tanrıların babası: Iuppiter.

Scyros [*Cieros*]: Euboea'nın doğusunda uzanan Ege'de bir ada.

Phthia'nın Tempe vadisi: Phthiotis'ten uzakta, Tesalya'nın en kuzeyinde, Ossa ile Olympos arasındaki Pineios nehrinin vadisi.

Crannon ve Larissa: Pharsalus'un kuzeyinde, Orta Tesalya'nın iki önemli kenti.

Pharsalus: Tesalya'da, Caesar'ın Pompeius'u bozguna uğrattığı bir kent (bugünkü Fersala).

Eski insanların resimleriyle ...: Catullus, Peleus ile Thetis'in evlilik törenini bırakıp, düğün yatağında resmedilen Theseus ile Ariadne'nin öyküsüne geçer. Şiir çeşitli öykülerle örülüdür.

Theseus ile Ariadne: Dorların Herakles'ine benzetilen Atinalı bir kahraman ve gücün simgesi olan Theseus, Atina kralı Aigeus ile Aithra'nın oğludur. Girit kralı Minos'un yiğit oğlu Androgeos'un Atina'da Palla onuruna yapılan şenliklerde, Aigeus'un ısrarı sonucu azgın bir boğa ile gürüşmesi ve öldürülmesi sonucunda, Minos oğlunun öcünü almak için Atina kentini kuşatır ve Iuppiter'den bu kenti cezalandırmasını ister. Tanrıların babası onun duasını kabul eder ve kentin başına bir veba hastalığı salarak mahveder. Atinalılar çaresizlik içindedir. Tanrılar onların kurtuluşunun, kentten her sene yedi genç kız ve yedi delikanlıyı Girit'te bir labirette yaşayan Minotaurus adlı bir canavara bağışladıklarında gerçekleşeceğini söyler. Bu canavarın belden yukarısı insan, aşağısı boğa bedenlidir; ışık almaz birçok dehlizin bulunduğu uçsuz bucaksız bir mekânda yaşamaktadır. Kentten her sene bunca gencin bu canavara yem olarak verilmesine çok üzülen Theseus kendisinin de kurbanlar arasına katılmasını ister. Kral, halkın büyük bir coşkuyla karşıladığı bu istekten oğlunu vazgeçirmeye çalışırsa da başarılı olamaz; bunun üzerine ona biri siyah, biri beyaz iki yelken verir. Theseus zafer kazanıp dönerse, Atina kıyılarına yaklaştığı zaman beyaz yelkeni açacaktır, aksi durumda siyah yelken açılacaktır, ki bu kent için yas alameti sayılacaktır.

Atina'dan ayrılan gemi hızla Girit kıyılarına yanaşır. Minos'un sarayına gelen Theseus, kralın Pasiphae'dan olan ve özenle yetiştirdiği güzel kızı Ariadne'nin aşkını kazanır. Kız, canavara yem olmaması için bildiği bütün yöntemleri ona öğretir. Karanlıkta kaybolmaması için ona bir ucu dışarıda bulunan bir ip yumağı verir. Topuzlu bir sopayı da eline alan Theseus epey dolaştıktan sonra canavarla karşılaşır. Tam üstüne atılacağı sırada azgın hayvanın kafasına sopayla vurur. Ariadne'nin verdiği iple de yolunu kaybetmeden dışarı çıkar.

Zafer kazanıldıktan sonra yola çıkan Theseus yanına Ariadne'yi de alır. Ancak onu Naksos adasında terk eder. Ne yapacağını bilmez bir halde ıssız adada tek başına kalan kızcağızın yardımına

Dionysos yetişir. Kazandığı zaferin sevinciyle sarhoş olan Theseus sefere çıkmadan önce babasına verdiği sözü unuttur ve Atina kıyılarına yaklaştığında beyaz yelkeni açmaz. Oğlunu beklemekten yorgun düşmüş Aigeus ise onları uzaktan görüp siyah yelkenle geldiklerini anlayınca kendisini kayalıklardan aşağı atar. Theseus bu haberi aldığı anda zaferi büyük bir yasa dönüşür.

Dia kıyısı ...: Ariadne'nin Artemis tarafından öldürüldüğü ada. Naksos'un eski adı.

Bacchus şenliğinde taş kesmiş bir heykel gibi ...: Ariadne bir *maenad* gibi vahşi, ama sessiz ve hareketsiz durmaktadır.

Eryksli Venus: Batı Sicilya'da Eryx dağında eski bir Venus kültü. Bu kült İÖ 181'de Roma'da tanındı.

Piraeus: Atina limanı.

Gortynia: Girit adasının başkenti.

Cecropia kenti: Afrika'nın eski kralı Cecrops'un yaptırdığı Atina sitadeli.

Eurotas nehri: Kıyısında Sparta'nın bulunduğu Laconia'nın ünlü nehri.

Golgi: Kıbrıs'ta, Venus'a tapınılan bir kent.

Idalium: Kıbrıs'ta Venus'a adanan dağlık kent.

Taurus: Asia Minor'un güneydoğu bölgesinde yüksek dağ.

Ama ne diye ayrılıp ilk türkümden ...: Catullus, Peleus ile Thetis'in öyküsünü anlatırken Ariadne ile Theseus'un öyküsüne geçmesine işaret ediyor.

lanetli yeminleri ...: "Söz verip unuttuğun yeminleri" anlamında.

Syrtis: Kumul. *Syrtis Maior:* Afrika'nın kuzey kıyısında, Sidra körfezi; *Syrtis Minör:* Byzacene yakınlarındaki Cebes körfezi.

Scylla: İtalya ile Sicilya arasındaki ünlü kaya.

Carybdis: İtalya ile Sicilya arasındaki burgaç.

Gnosus: Girit'in eski başkenti. Minos'un sarayının bulunduğu yer.

göklerin yenilmez hakimi ...: Iuppiter.

yaşlı babasına ...: Theseus'un babası Aigeus.

sevinç ışığı ...: Theseus'un sağ salim döndüğünü belirtmek için açacağı beyaz yelken.

Erectheus limanı: Atina limanı. (Erectheus: Atina'nın söylencesel kralı; Procris, Orithyia, Chthonia ve Creusa'nın babası).

Hiber [Hiberia]: İspanya.

Itenos'un yerli tanrıçası ...: *Athena*: Athena'nın tapınağının bulunduğu Boeotia'da kent ve dağ.

yatak örtüsünün başka bir yerindeyse ...: Başka bir öykünün anlatımına geçiliyor.

Iacchus: Yunan edebiyatında Bacchus'un şiirsel ve mistik adı.

Satir alayıyla ... (Tekili: *Satyrus*): Bacchus'un çevresindeki keçi ayaklı, kısa boynuzlu, şeytani yaratıklar.

Nysa: India'da Meros dağında bir kent; Bacchus'un doğum yeri; Bacchus'un süt annesi.

Silenler ...: (Tekili: *Silenus*) Bacchus'un çevresinde yer alan, zilzurna sarhoş, kel, kısa boynuzlu, düz burunlu yaratıklar. Satirlerle birlikte yabanıl doğayı simgelerler, Nympha'ların eril cinsleridir.

Tesalya gençleri ...: Evlilik törenine katılan Tesalya bölgesinin genç erkekleri.

Zephyrus: Yumuşak esintili batı rüzgârı; Astraeus ve Aurora'nın oğlu olarak kişileştirilmiştir.

Aurora: Şafak; Şafak Tanrıçası; Hyperion'un kızı olarak kişileştirilmiştir.

Chiron (Yunanca: *Kheiron*): Kentauroslardan biri. Bitkiler, tıp, kehanet konularındaki bilgisiyle tanınır.

Pelion: Güneydoğu Teselya'da bir dağ. Chiron'un yurdu.

Favonius: Zephyrus olarak da adlandırılan batı rüzgârı.

Peneus: Nehir Tanrısı, Cyrene ile Daphne'nin babası.

Tempe: Olympos ile Ossa arasında Pineios nehrinin aktığı güzel, yemyeşil bir vadi.

Phaethon: Helios ile Clymene'nin oğlu. Babasının güneş arabasını kullanmak ister, ama dizginleri kontrol edemeyince yanarak düşer.

yalpalanan kardeşini ...: Phaethon ölünce, kız kardeşleri mezarının başında ağlayarak kavak ağacına dönüşürler.

Prometheus: Iapetus ile Clymene'nin oğlu, Epimetheus'un erkek kardeşi ve Deucalion'un babası. Titanlar soyundan gelen, akıl gücü yüksek olan Prometheus bu konuda Zeus'a meydan okumuş ve geleceği önceden görme yeteneğiyle onun bir gün tahtından düşeceğini bildirmiştir. Seçimini insanlardan yana yapan kahraman, Olymposluların egemenliğine son verip insanların egemenliğini sağlamak amacıyla Zeus'u aldatıp küçük düşürür. Zeus öfkesinden insanlığa ateşi vermez, ama Prometheus'a ikinci kez aldanır ve devrimci kahraman ateşi insanlar için ondan çalar. Tanrıların babası, Prometheus'u korkunç bir şekilde cezalandırır ve onu ıssız bir kayalığa zincirleyip ciğerini bir kartalın yemi yapar. Ciğer sabaha kadar yenilenir, sabah olunca kartal gelir ve ciğeri didikler. Bu işkence bin yıl kadar sürer.

Phoebus ...: Thetis'in ihanetle suçladığı Apollo, Işık Tanrısı.

Idrus dağı: Caria'da Idrias kentinin kurucusu.

kız kardeşini de ...: Anemis.

Parcalar: Roma dininde doğuma, evliliğe ve ölüme bakan kader ve ölümü simgeleyen tanrıçalar. Latince adları: Nona, Decuma, Morta; Yunanca adları: Clotho, Lachesis, Atropos. Yunan mitolojisinde *moiralar* olarak geçer: İnsan doğar doğmaz kader onun ipliğini bükmeye başlar, günü gelince de keser ve insan ölür. Kader tanrıçaları Zeus'tan da üstündür.

Emathia: Makedonya'nın bir bölümü, ama burada Tesalya ile aynı anlamda kullanılmıştır.

doğuştan seçkin kişi ...: Iuppiter.

Pelops: Tantalus'un oğlu, Atreus ve Thyestes'in babası, Agamemnon'un ve Menelaus'ın büyük babası.

Scamander: Helen'in düşüp öldüğü nehir. Troas'ta bir nehir.

Dardania kentinden ...: Troas'ta Iuppiter ile Electra'nın oğlu Dardanus'un kurduğu kent.

Polyxena: Troas'ta Priamus'un kızı. Achilles'in oğlu olan Pyrrhus babasının mezarında onu kurban etti.

hor görülmezken dindarlık ...: Burada insanlığın yozlaşmasından söz edilmektedir. Antikçağ edebiyatında çok işlenen bir konu yineleniyor. (Bkz. Hesiodos, *Erga kai Hemera*, 174 vd; Aratus, *Phainomena*, 100 vd.)

Parnassos: Phocis'te iki doruğu olan yüksek bir dağ. Eteklerinde Delphi kenti ve Castalia nehri bulunmaktadır; Apollo ve musalara adanmıştır.

Thyaslar: Bacchalar.

Mars: Savaş Tanrısı ve Roma halkının yaratıcısı.

Triton'un sahibesi ...: Minerva. Triton: Afrika'da Minerva'nın doğduğu nehir ve göl.

bakire Rhamnusia ...: Adalet Tanrıçası, Adrastea olarak da adlandırılır.

65

Bu şiir Catullus'un, kardeşinin ölümünden duyduğu kederi anlatan ve arkadaşı Hortensius'un kendisinden istediği Kallimakhos'tan bir çeviriyi içeren bir şiir-mektuptur.

bilgili genç kızlar: Musalardan söz edilmektedir.

Ortalus [Hortalus]: Şiirin ithaf edildiği şair ve *orator* Q. Hortensius Hortalus (bkz. 95. şiir).

Lethe: Yeraltı dünyasının nehirlerinden biri.

Troia: Frigya'da bir kent. Catullus'un kardeşinin öldüğü yer (bkz. 68, 91 ve 99. şiirler).

Rhoeteum: Troas bölgesinde dağlık bir burun.

Daulis: Phocis'te kent (bkz. Itys).

Itylus: Tereus ile Progne'nin oğlu. Annesi tarafından öldürülüp babasına yiyecek olarak sunulmuş, bunun sonucunda, oğul bir sülüne, anne bir kırlangıca, baba da bir baykuşa dönüştürülmüştür.

Asur ülkesi ... [Syria]: Ptolemaius'un kız kardeşi Berenice (66. şiirdeki Berenice ile karıştırılmamalıdır) Syrialı II. Antiochus'un ikinci karısı. Antiochus'un ölümünden sonra İÖ 246'da birinci karısı (Laodike) Berenice'yi ülkeden sürmüş; Mısır'da tahtı ele geçiren Ptolemaius onu korumak amacıyla Syria'ya hücum etmiştir.

Kallimakhos [*Battiadae*]: Kallimakhos'un babasının ismi Battus'tu ve oğlunun doğduğu kent olan Cyrene'nin kurucusuydu (bkz. 7. şiir). Bu yüzden Catullus burada "Battus soyundan gelen" anlamında, *Battiades* diyor. Kallimakhos, İÖ 310-240 yıllarında yaşamış olan İskenderiye dönemi lirik şairidir. 800 kadar eser yazan şair Cyrene'de doğmuş, Atina'da felsefe eğitimi almıştır.

fırlayan bir elma ...: Antik dünyada elma bir aşk belirtisidir.

Trivia: Ay Tanrıçası Hecate'nin bir adı.

Latmos: Caria'da bir dağ.

66

Kallimakhos'un "Berenike Plokamos" [Berenice'nin Perçemi] adlı şiirinin çevirisidir. Bu şiir, içeriğindeki astronomi, tarih, mitoloji ve aşk psikolojisi gibi öğelerle tam bir İskenderiye şiiri örneğidir. Kallimakhos'un bu şiirini İÖ 245 başlarında yazdığı kabul edilmektedir: III. Ptolemaios (Evergetes) İÖ 247'de tahta çıktığında, Cyrene kralının kızı ve ikinci kuzeni olan Berenice ile evlenir ve Syria'nın istilasını için ülke dışına çıkar. Karısı, sağlıklı dönmesi durumunda saçından bir perçemi tanrılara adak olarak sunmaya söz verir; kocası zaferle döndüğünde de adak adama işlemi İskenderiye'deki Pantheon'da gerçekleştirilir. Ama burada saç kaybolur. Gökbilimci Conon saçını arar ve gökyüzünde Virgo (Başak) ve Leo (Aslan) takımyıldızları arasında bir yıldız demeti halinde bulur. Kallimakhos, Conon'un saçına karşı gösterdiği bu ince hareketi, kendi yorumlarını da katarak şiirine konu alır. Şiir, perçemin ağzından yazılmıştır.

Conon: Kallimakhos'un çağdaşı Samoslu bir gökbilimcidir. Çalışmalarını İskenderiye'de sürdürmüştür. Gökbilim ve matematikle ilgili eserleri kaybolmuştur.

kraliçem ...: Berenice'den söz ediliyor.

yoksa sen ...: Berenice'ye sesleniliyor.

boğa kanı akıtıp beni kurban etmeye ...: saçın ağzından söyleniyor.

Thia: Kuzey rüzgârı; Astraeus ile Eos'un oğlu. Thia'nın torunu söz konusudur (Vergilius, *Georgica*, 1, 460).

Arsinoe: Ptolemaios'un ikinci eşi. Venus ile özdeşleştirilmiş ve adına Zephyrium'un dağlık burnunda bir tapınak yapılmıştır. Bu yüzden Venus Zephyritis olarak anılır.

Athos: Makedonya'nın Struma (Karasu) körfezinde yüksek bir dağ.

Medi: (Şiirde) Persler, Asurlular, Parthlar.

Chalybes: Karadenizli madenci ve demirci bir halk. Ksenophon bu halkı demirin bulucusu olarak gösterir (*Anabasis*, V. 5.11).

Locris: Yunanistan'da bir kent.

Zephyrus: Bazen kanatlı olarak betimlenen batı rüzgârı.

Memnon: Aurora ile Tithonus'un oğlu. Ethiopialıların kralı. Troialılara yardım amacıyla gitmiş ve Achilles tarafından öldürülmüş, odun yığnında yakılınca Aurora tarafından bir kuşa dönüştürülmüştür. Memnon'un küllerinden *Memnoniae* (Memnonides) adı verilen birçok kuş türemiştir.

Ariadne soyu ...: Ariadne, Cyrene kralı Minos'un kızıdır. Theseus'un labirentten kurtulup Yunanistan'a dönmesine yardımcı olmuştur (bkz. 64. şiirin notları). Naksos'ta Theseus tarafından terk edilince, Bacchus kendisine âşık olmuş ve ona verdiği evlilik tacını takımyıldız olarak göğe yerleştirmiştir.

Leo: Bir takımyıldız.

Callisto: Arkadia kralı Lykaon'un kızı. Hera'nın kıskançlığıyla bir ayıya dönüşmüş, ama Zeus onu takımyıldız olarak gökyüzüne yerleştirmiştir.

Bootes: Bir takımyıldız.

Thetis: Oceanus'un karısı.

Rhamnusia: Attica'da Rhamnus'ta Nemesis'in ünlü bir tapınağı vardır.

parfüm şisesi ...: sarı mermerden bir parfüm şisesi. Berenice'nin kozmetik ürünlere düşkünlüğü bilinir, bu düşkünlüğü İskenderiye'de parfüm ticaretinin yerleşmesini sağlamıştır.

keşke kraliçe saçı olsam ...: Perçemin ağzından eski yaşamına dönmek arzusu dile getiriliyor.

Aquarius [Hydrochous]: Aquarius takımyıldızı.

Oarion: Fırtınalara bağlı olarak doğan ve batan Orion takımyıldızı.

Oceanus: Büyük deniz; Coelus ile Terra'nın oğlu, Thetis'in kocası, nehirlerin ve su perilerinin babası.

bayram kandilleriyle ...: Kutsal günlerde.

67

Kapı ...: Catullus burada Verona'da bir evin kapısını söz konusu ediyor. Ona yaşayan bir varlık olarak sesleniyor ve ikisi arasında karşılıklı bir konuşma geliyor.

Balbus: Dul bir adam. Verona'daki evin önceki sahibi.

suç bende değil ...: Kapı söz alıyor.

efendine ...: Ev sahibine.

Caecilius: Veronalı bir adam.

Brixia: Gallia Cisalpina'da bir kent (bugünkü Brescia).

Cynea: Brixia yakınında bir tepe (bugünkü Cigneo).

Mella: Yukarı İtalya'da Brixia yakınında bir nehir (bugünkü Mella).

Verona'nın annesi ...: Brixia, Verona'nın en önemli kentidir.

Postumius: Brixialı bir adam.

Cornelius: Brixialı bir adam.

68

İskenderiye akımının etkisinde olan bu şiirde Catullus, Allius adındaki arkadaşının isteğini yerine getiremediği için özür dilemekte ve bunu yapamamasının nedenlerini sıralamaktadır. Şiir biçiminde yazılan bu mektup Catullus'un kardeşinin ölümünden az sonra, Verona'dan Roma'ya yazılmıştır.

tatlı şiirleriyle eski şairler ...: Yunan şairlerinden söz edilmektedir. Catullus hiçbir eski Latin şairi için "tatlı" sıfatını kullanmaz.

Allius: Catullus'un bu mektubu yazdığı arkadaşı.

Ak giysileri [toga virilis] ...: 15-16 yaşlarındaki Romalı gençlerin giydiği beyaz giysi.

iyi tanınan birileri ...: Roma'nın ileri gelenleri.

soğuk uzuvlarını ısıtıyor...: Allius, Catullus'un Verona'da olmasının bazı kişilerin işine geldiğini ve sevgilisi Lesbia'nın başka kollarda olduğunu belirtiyor.

Amathusia: Venus.

Trinacria: Sicilya adası; Aetna.

Oeta: Tesalya ile Aetolia arasındaki sıra dağlar.

Thermopylae: Malis'teki Thermopylae geçidine adını veren sıcak su kaynakları.

Malia suyu [Maliacus Sinus]: Tesalya'nın güneyindeki körfez. ortak aşkımızı yaşamak için ...: Lesbia ile olan aşkımdan söz etmektedir.

Laudamia: Acastus'un kızı, Protesilaus'un karısı. Onun kocasının evine gelişi ile Lesbia'nın şairin evine gelişi birbirine benzetiliyor.

Protesilaus: Iphiclus'un oğlu, Troia'ya karşı Tesalyalıların önderi. Bu savaşta kurban kesmediği için (ne tür bir kurban olduğu bilinmiyor) tanrıların gazabına uğrayan ve ilk öldürülen kişiydi.

Rhamnusia: Nemesis. Tanrısal öcün simgesidir. İnsanlardaki kendine aşırı güven duygusunu cezalandırır.

Parcalar: Kader tanrıçaları.

Ilion [Ilium]: Troia'nın şiirsel adı.

Helena: Zeus ile Leda'nın kızı. Üç güzeller yarışmasında Troialı genç Paris'e, Menelaos'un karısı güzel Helena'nın aşkı için söz verir. Bu arada Menelaos bir cenaze törenine katılmak için Girit'e gidince, Paris Helena'yı kaçıtır ve ünlü Troia savaşına neden olur.

Pheneus: Arkadia'da bir kent, aynı adı taşıyan bir gölü vardır.

Cyllene: Arkadia'nın kuzeydoğu kısmında yüksek bir dağ. Mercurius'un doğum yeridir.

Amphitryon'un üvey oğlu ...: Herakles; insanın doğaya karşı kırılmaz gücünü simgeler. Alkmene ile bir ölümlü olan sözde babası Amphitryon'dan doğmuştur. Gerçek babası olan Zeus, Alkmene'yi aldatarak onunla birlikte olmuştur.

Stymphalus: Pheneus'tan Cyllene dağının öte yanında uzanan vadideki göl. Bu gölün insan yiyen kartalları.

aşağılık efendisinin buyruğuyla ...: Miken kralı Eurystheus'un buyruğu uyarınca Herakles 12 görevle yükümlü kılınmıştır. Zeus'un Alkmene'yle olan ilişkisinden doğan Herakles'e kin besleyen Hera, çocuğun başına olmadık dertler açar. Bunlardan biri de onu Miken kralının hizmetine sokmasıdır.

aşındırılışın diye göğün kapısı ...: Deianeira'nın kendisine giydirdiği hüyükü gömlek sonucu ölen Herakles, Zeus tarafından Olympos'a götürülerek Hebe ile evlendirilir, böylece kutsal evlilikle ölümsüzlüğe kavuşur.

Hebe: "Gençlik" anlamına gelen Hebe, Zeus ile Hera'nın kızıdır. Elinden her iş gelen ve tanrılara içki sunan kız olarak bilinir.

değerli ışığım ...: Catullus'un sevgilisi için kullandığı bir söz.

Cupido: Eros'un Latince adı. Uranos ile Aphrodite'nin birleşmesinden doğan Cupido birleşme ve üremenin simgesidir.

ender hilelerine ...: Catullus'un, Lesbia'nın binde bir yaptığına inanmak istediği kaçamakları.

kocasının ...: Zeus'un...

getirmedi ki babası onu bana ...: Catullus Lesbia'yla resmen evlenemediğinden söz etmektedir.

Syria kokularıyla ...: Şiirde parfüm yerine kullanılır. Parfüm ve baharat Roma'ya doğudan, Arabistan ya da uzakdoğudan gelmekle birlikte dağıtımı Syria limanlarından yapılmakta olduğu için bu şekilde bir kullanıma başvurulur.

Themis: Adalet. Catullus, Allius'a insanların inanç ve adalete saygı gösterdikleri altın çağın lütuflarını dilemektedir.

senin hayatın ...: Allius'un eşi ya da sevgilisinden söz ediliyor.

69

Rufus: Catullus'un nefret ettiği bir kişi.

71

Catullus'un bilinmeyen bir rakibine yazılmış. 69. şiirdeki Rufus olabilir.

72

Catullus'un Lesbia'ya olan sevgisi bir babanın çocuklarına olan sevgisi gibidir. Ancak sevgilinin sadakatsizliği bu saf sevgiyi yerle bir etmiştir.

74

Gellius: Catullus'un rakip olarak gördüğü bir kişi. Amcasının karısıyla zina yapması en büyük özelliğidir.

Arpocrates: Mısır'da sessizliğin tanrısı. Parmağı ağzında olarak betimlenir.

75

Catullus Lesbia ile yaşadığı duygusal ikilemi dile getiriyor. Her türlü kusuru işleyen Lesbia'yı hâlâ seviyor.

76

Catullus Lesbia ile yaşadığı onmaz aşkından kurtulmak için tanrılardan yardım bekliyor.

79

Lesbius: Catullus'un bir rakibi.

80

Victor: Catullus'un bir rakibi.

81

Pisaurum: Umbria'da eski bir Roma kolonisi. İÖ 43'te yeni yerleşimciler tarafından işgal edildi ve toplumsal bir yozlaşma içine girdi.

konuğun ...: Roma'ya gelen bir ziyaretçi.

82

Quintius: Catullus'un Veronalı bir arkadaşı.

84

Arrius: Sonradan zengin olmuş, kültürlü kişilerin konuşmalarını taklit eden, yanlış yerlerde yanlış sözcükler kullanan bir *orator*.

lonia denizi: Adriyatik.

86

Quintia: Veronalı bir kız.

94

Mentula: Burada, 105, 114 ve 115. şiirlerde de adı geçen, Caesar'ın gözde memurlarından Mamurra'nın lakabı olarak kullanılıyor. "Erkeklik organı" anlamına gelmektedir.

95

Catullus, arkadaşı ve yeni şairlerden Cinna'nın "Zmyrna" adlı epik şiirini tanıtmak amacıyla yazdığı bu şiirde eski şiir akımına takılıp kalan şairlere öfkesini dile getirmektedir.

Smyrna: Aphrodite'yi kızdırdığı için tanrıçanın uygunsuz bir ilişkiye sokarak öç aldığı bir Amazon kıza (Myrrha) ilişkin bir epik şiir. 9 yıl gibi uzun ve sıkıntılı bir dönemin ürünü.

Hortensius: Q. Hortensius Hortalus, *orator* ve şair. *Smyrna* onun bir yılda yazdığı yapıtlara benzemez, emek ürünüdür.

Satrachus: Kıbrıs'ta bir nehir. Smyrna'nın oğlu Adonis efsanesiyle ilintili bir yer, bu yapıt buralarda da tanınacaktır.

ak saçlı yüzyıllar ...: "kuşaklar boyunca okunacaktır" anlamında.

Padua: Po'nun bir kolu. Volusius'un Yıllıkları, yazarının doğum yeri olan Padua'dan dışarı çıkamayacak, dolayısıyla Smyrna'nın ününe sahip olamayacaktır.

Antimachus: Kolophonlu, İÖ 5. yüzyıl Yunan edebiyatçısı. *Thebais* adlı destanın yazarı.

96

Bu şiir, şair ve *orator* olan Calvus'un karısı Quintilia'nın ölümü üzerine yazılmış bir elegia'dır.

97

Aemilius: Bilinmeyen bir kişi.

98

Victius: Geveze bir kişi.

99

Iuventius Thalna: 48. şiirde söz edilen kişi.

100

Bu dizeler Verona ve Roma ile ilgilidir.

Caelius: 110. şiirde söz edilen, adı Etrüsk kökenli olan bir kişi.

Quintius: Catullus'un Veronalı arkadaşı.

101

Bu şiir Catullus'un İÖ 57'de kardeşinin Troas'taki mezarını ziyaretiyle ilgilidir.

102

Cornelius: Bilinmeyen bir kişi.

Arpocrates: Mısır tanrısı Horus'un adlarından biri. Annesinin İsis, babasının Serapis olduğu bilinir (bkz. 74).

103

Silo: Catullus'a borcu olan ve seilmeyen bir kişi.

104

Tappo: Bilinmeyen bir kişi.

105

Pimpla dağma ..: Pieria'da esin perilerinin tepesi olarak bilinir. Buradaki Pimpla kaynağı ve bu bölge esin perileri için kutsaldır.

108

Cominius: Catullus'un nefret ettiği bir kişi.

109

Lesbia için yazılmıştır.

110

Aufilena: Veronalı bir kız.

112

Naso: Kötü ünü olan bir kişi.

113

Cinna: Gaius Helvius Cinna. Catullus'un çok yakın, şair arkadaşası.

Cn. Pompeius Magnus: İÖ 70 ve 55'te konsül oldu. İlk konsüllüğünde iki âşığı vardı. Bunların sayısı giderek çoğaldı.

Maecilia: Bilinmeyen bir kadın.

114

Bu şiir Mamurra'nın aşırı zenginliği üzerine yazılmıştır.

115

Kroisos [*Croesus*]: Lydia'nın zengin kralı.

Hyperborlar [*Hyperborei*]: Kuzeyin en uç kesimlerinin mitolojik sahipleri.

Okyanus... [*Oceanus*]: Karayı kucaklayan koca deniz. Coelus ile Terra'nın oğlu olarak kişileştirilmiştir; Tethys'in eşi, nehirlerin ve nymphaların babasıdır.

116

Gellius: Catullus'un sevmediği bir kişi. Bu şiir ona adanmıştır.

Şiirlerden Kalanlar

Priapus: Ürünleri koruyan, bağ ve bahçelerin tanrısı, Kır Tanrısı. Kocaman bir erkeklik organı olarak betimlenir. Bir Anadolu tanrısıdır. Hellespontus'un kuzeydoğu kısmında yer alan Lampsacus'a aittir.

Hellespontus: Bugünkü Çanakkale Boğazı.

Kaynakça

(*Catullus: Poeta Novus* ve *Şiirler İçin Notlar*
için kullanılan eserleri içermektedir.)

- Aksoy, N. - Bek, K., *Şiir ve Şiir Kuramı Üstüne Söylemler*, Düzlem Yayınları, 1996, İstanbul.
- Alexandrian, *Erotik Edebiyat Tarihi*, çev. Işık Ergüden, Mitos Yayınları, 1983, İstanbul.
- Cantarella, E., *Seconda Natura: La Bisessualita nel mondo antico*, 1988, Roma.
- Crowell, E. P., *Selection from Latin Poets*, 1882, Boston.
- Çelgin, G., *Eski Yunan Edebiyatı*, Remzi Yayınevi, 1990, İstanbul.
- *Eskiçağ Bibliyografyası*, Tay Yayınları, 1996, İstanbul.
- Erhat, A., *Mitoloji Sözlüğü*, Remzi Yayınevi, 1978, İstanbul.
- Fordyce, C. J., (com.) *Catullus*, 1961, Oxford.
- Hight, G., *Poets in a Landscape*, 1957, Londra.
- *The Classical Tradition*, 1967, Oxford.
- Joubert, J. L., *Şiir Nedir*, çev. Ece Korkut, Öteki Yayınevi, 1993, Ankara.
- Lenchantin de Gubemaris, M., *Il libro di Catullo*, 1988, Torino.
- Lyne, R.O.A.M., *The Latin Poets: From Catullus to Horace*, Clarendon Press, 1980, Oxford.
- Mutluay, R., *100 Soruda Edebiyat Bilgileri*, Gerçek Yayınevi, 1979, İstanbul.
- Özdemir, E., *Yazımsal Türler*, Ümit Yayınları, 1994, Ankara.
- Radice, B., *Who's Who in the Ancient World*, 1973, Londra.
- *Catullan Questions*, Leicester University Press, 1969, Leicester.

- Wiseman, T. P., *Catullus and His World: A Reappraisal*, Cambridge University Press, 1985, Cambridge.
- Varınlıoğlu, G., “‘Caelius Savunması’ Üzerine,” *Anadolu* [Anatolia], XVIII, Ankara Üniversitesi Yayınları, 1974, Ankara, s. 123-132.

(Türkçede Catullus)

- “Şiirler”, çev. S. Yanık, *Tercüme*, sayı 2, 7, 1941, s. 8-11.
- “Şiirler”, çev. S. Y. Baydur, *Tercüme*, sayı 7, 38, 1946, s. 97-101.
- Şiirler*, çev. G. Varınlıoğlu, Kültür Bakanlığı Yayınları, 1978, Ankara.
- “Şiirler”, çev. G. Öner, *Tercüme*, sayı 18, 87, 1966, s. 13-23.
- “Julia ile Manlius’un Düğünü,” çev. G. Dilmen, *Tercüme*, sayı 18, 87, 1966, s. 24-37.
- “Şiirler”, çev. G. Dilmen, *Varlık*, sayı 48, 886, 1981, s. 12.
- “Catullus’tan Şiir Çevirisi”, çev. Erdal Alover, *Lucerna* (Klasik Filoloji Araştırmaları Dergisi), 1992, İstanbul, s. 40.
- “Catullus, G. V. Catullus”, çev. E. Erem, *Sonbahar*, sayı 17, 1993, İstanbul, s. 23.

Catullus (MÖ 87 - MÖ 54): Eski Roma'nın aşk ve nefreti en etkileyici biçimde işleyen lirik şairidir. Şiirlerinde insan ruhunun en gizli, en uç yanlarını, karşıt duyguların karmaşasını, bireysel ve toplumsal yaşamın etkileyici olaylarını konu edinmiştir. Iulius Caesar ve başka devlet adamları hakkında yazdığı sert yergiler mizah gücünün de dikkat çekici örnekleri arasında yer alır. Catullus şiirlerinde lirik tonunu koruyan konuşma ritmi ile özenilecek bir dolaysız anlatıma ulaşmıştır. Horatius'un eleştirmekle birlikte öykündüğü şair, Ovidius, Propertius ve Martialis'i tarafından da sevgiyle anılır.

Çiğdem Dürüşken: İÜ Edebiyat Fakültesi Latin Dili ve Edebiyatı öğretim üyesidir. Augustinus, Seneca, Ovidius ve Cicero'dan, Alciatus, Erasmus, More, Campanella ve Bacon'a kadar birçok ünlü yazar ve şairin başyapıtlarını Türkçeye kazandırmıştır. Pek çok telif eserinin arasında Roma'nın Gizem Dinleri, Paulus'un Kutsal Görev Gezileri Ve Anadolu Halklarına Mektupları da bulunmaktadır.

Erdal Alova (1952): Şiirleri ve çevirileriyle tanınan Alova'nın ilk kitabı En Son Çıkan Şarkılar 1980'de yayımlandı. Bunu Giz Dökümü, Bitik Kent ve Tensemeler izledi. Şiirleri Cemal Süreya, Nâzım Hikmet ve Behçet Necatigil şiir ödülleriyle ödüllendirildi. Semonides, Hipponaks gibi klasik şairlerin yanı sıra Lorca, Neruda ve Kafkas'ın şiirlerini Türkçeye çevirdi.

9 786053 601982

